

ИГОР М. ЂУРИЋ

РАЗНЕ ВЕЛИЧИНЕ

www.djuricigor.net

X X X

Сви ликови и њихове радње су плод маште и фикција састављача и сличност са животним ликовима је извесна.

Уколико се неко препозна, савет је састављача, нека неизоставно тужи издавачку кућу због наношења "духовних боли".

Писац унапред скреће пажњу и под заклетвом изјављује да нема ни пребијеног цвоњка па тако и нема сврхе да он буде тужени.

Најтеже је почети.

После све иде само и својим током.

Епитет писца, који је (мисли се, јашта, на: епитет) сам себи наметнуо, а који је околина из чисте доколице и разоноде, а пре свега из незнања, свесрдно прихватила, дозвољава му да напише таквих глупости које ни "пас с' маслом" не би хтео да окуси а да му нико не замери. Нит' су разумели шта је написано, нит' су пак (Боже сачувај!) читали. Нит је, па, он нешто много и шкрабао.

Али, мора их написати (мисли се, јашта, на: глупости). Такав је обичај ако желиш да будеш писац. Некад је тешко и глупости писати. Поготово ако кубуриш са инспирацијом па, још приде, и са талентом. Писац мора да пише - није он то измислио али је, на жалост, тако. И што већу глупост изговори кроз писану реч они га више поштују. (Ко су то они? - дискутабилан је појам, за сада и неважан). У себи (?!) мисле, јашта, да га не разумеју (та шачица медиокритета и пре свега малограђана), да довољно нису дорасли његовом генију али неће то да признају па се претварају да им се допада његово писаније, уопште идеје и став који износи. Немају појма да нема ни једно ни друго. Највише им импонује што што им је живот пружио прилику да познају једног "писца" и за њихову сујету и промашене животе чак је и то довољно. Довољно што схватају да је овај исти као и они, чак и гори.

Али ти "чланчићи" по другоразредним новинама, ти текстови који остају у домену рукописа, теорије које ништа не значе и ништа не коштају и које се обавезно образлажу онима за које си сигуран да их не могу разумети, онима који немају потенцијала ни новине да прелистају, то све није ништа!!! Не задовољава. Лагати можеш друге, лагати можеш и себе, и у једном и другом случају они који су лагани уједно су и преварени. Само што у другом случају, када лажеш себе, заједно си и лажов и преварен. Признаћете, није то добро.

И тако то иде. Мораш нешто да напишеш, не можеш живети од старе славе једне неуспеле збирке песама, изузетно си успешан у убеђивању околине у своје неограничене списатељске

капацитете, добрано се и вајдиш од тога а опет неће се. Поготово ако кубури

Мучи га стомак од синоћ "огребаног" алкохола и хране. Слабог је квалитета било све то. Али није се могло боље. Друштвени живот је "скуп" али мора га водити. Наравно не може га упражњавати из сопственог џепа. И не само што не може него и неће, све и да може. Такав је по карактеру, по вокацији. Није културно, неумесно је уопште плаћати своје цехове. Кад плаћаш сам своје рачуне онда си нико и ништа. Човек се и труди да успе у животу како не би морао да плаћа своје рачуне. Тако је макар у Србији. Пишчево је да пише и живи у слави свога дела а не да се хвата за новчаник. Огавно је и приземно комуницирати новцем када су универзалне теме у питању.

Ако неко хоће да се дружи са умним људима и будућим великим писцима, па да кажемо и мислиоцима, има и да плати. И то не само новцем, не вечерама и теревенкама, него и својим ауторитетом мора да залегне да се реше неки проблеми дотичне особе. Некад су силне велможе и краљеви били покровитељи уметничким генијима а данас се мораш приклонити свакоме ко има моћ: од успешног бакалина, или тезгароша, преко вође локалних мафијаша па до политичара. Обично новац имају погрешни људи, то је тако и то треба прихватити као чињеницу. Зато не можемо бирати ко ће плаћати, него је важно ко колико може платити. Самим тим се подразумева да би било добро, дакле, да тај дружбеник, (или потенцијални дружбеник), од којег мислиш да се жицаш мора да има одређено место у друштву и ауторитет које то место доноси. Ако је могуће! Ако није: у сваком случају мора да има новаца. Једино паре могу да прикрију простоту нечију или недостатак места у хијерархији. Отуд бакалини и мафијаши.

Са нашим народом нема дилеме: кад је мозгање и филозофија, па и политика, у питању можеш да га превариш како 'оћеш, можеш жену и ћерку да му штипкаш за дупе, покушаш ли, међутим, да му гурнеш руку у новчаник, е, ту већ иде доста теже. Можеш да будеш и "нобеловац", тешко ћеш нашег човека да натераш да се "отвори" за нешто боље и скупље. Ту је проблем. И он хоће неку вајду од тебе, па док се нађете, може да прође пуно воде испод моста. Више енергије човек утроши у смишљању начина да се нешто офајди или огребе него да напише сабрана дела. А мораш. Какав би данас био писац у

земљи Србији ако се не би бавио "гребањем" и ако од тога, у крајњем случају, не би и живео.

(Мора још рано ујутро, од каквог портира или чистачице да почне, и макар то била кифла од доручка или шољица кафе. Кад му тако добро крене дан онда иде све својим, добрим, током).

Тешко је бити писац у Србији. А мораш, то ти је мисија, за то те Бог дао. Мораш да будеш морални мач и камен темељац будуће опште прихваћене мисли која ће донети идеју да би ова породила идеал. Уз то, наравно, треба да будеш ситуиран, лепо обучен, још лепше моторизован итд.

Ех.....

Најтеже је наћи спонзора. Јер данас већина ништа друго и не ради - него то: траже спонзора. Сви су "спонзоруше": девојке које се спремају увече да изађу у град, политичари који аспирирају да воде државу, старци које треба сахранити, писци који треба да буду духовни оци нације. Конкуренција је велика. У ствари, свет се данас у Србији дели на спонзоре и оне који би хтели да буду спонзорисани.

Какав си отац, па још и духовни, ако не можеш нађеш спонзора? Макар за почетак, макар само док ти не крене, док не створиш први милион, после је кажу све много, много лакше.

И какав си писац без пара?! Превазиђено је време када су писци била пука сиротиња. Није имао за шта пас да их уједе. Вукли се од кафане до кафане, вазда пијани и дужни. Нема тога више. Гледај ове по Србији. Јесу ли писци? Јесу. Како живе? Не мож' бит боље. Путују у иностранство, ваљају се по стилском намештају, штампају књиге, граде куће и локале, бре!! Чита ли неко то? (Чита: шта? Па: ТО!!) Добро, ајд', не може све. Нико не чита али кога брига за то? Читаће их можда кад умру или некад, није битно. Ко да је, богами, неко некад и нешто па и читао?! Чудна ми чуда?! Не може све.

У данашњој српској књижевности ако хоћеш да успеш мораш да се накупиш пара. Није важно како и од кога. Није важно на који начин (не сме, наравно, да буде од тиража и продаје књига јер би то било крајње некултурно). После не мораш више да се фолираш како ти је стало до овога или онога, бавиш се само оним што ти доноси профит, не мораш никоме да замазујеш очи својим "добрим намерама" и плановима за препород нације, избациш из уста реч "народ" једном за свагда, колико си је пута употребио почела је већ да заударе и смрди

около, (да не причамо како је ти осећаш у својој усној дупљи)– све то можеш кад зарадиш своје велике паре и утекнеш од завидника који те кобојаги у име закона гањају да вратиш украдено, а у ствари су љубоморни на тебе и хтели би да буду на твоје месту.

У души он (овај наш) јесте писац. Увек је то желео да буде. Још у своје родноме крају сањао је како ће једног дана доћи и престоницу и бацити је на колена, наравно у пренесеном значењу, онако: фигуративно. Једноставно, да се избори за парче свога престоничког неба, за своје место у историји народа коме припада. Имао је свежину и много воље, имао је и енергије и знања. Престоница је учинила своје, убила је у њему провинцијску неусахлу жељу за успехом. Постао је интелектуална "сека перса". Размазио се лагодним и готованским животом.

Ипак, не одједном. Борио се да успе, да постане писац. Све је чинио да тако и буде, имао је идеале, имао је и идоле, читао је, писао је, припремао се за време кад ће се стварно посветити јединоме о чему је чезнуо: писању. Образовао се редно и како требају. Био добар ђак, добар студент, додуше локалног, али ипак факултета (готованство и стваралачка јаловост престоничког поимања живота још га није начела). Узео диплому на време и отиснуо се. Стигао у главни град, врло брзо нашао запослење које му је било важно због економске самосталности. И тако је почело његово понирање као ствараоца.

Он и нема биографију, све је подредио својој будућој професији и животопису који ће почети са почетком писања. Али се времена драматично и брзо променила. Нико није очекивао да ће настати такав грабеж на свим пољима људског битисања, па и у уметности. *"Зла година натерала вука...."*. Све је полако и сигурно пропадало, мењала су се правила и односи. Неко ново време донело је неке нове људе, требало се привићи на све то.

Некад било другојачије. Било места за све. Свако је могао да обезбеди своје парче неба већ према заслугама или квалитетима. Могао је ко год је хтео. Знао се неки ред. Знао се редослед потеза које мораш да учиниш, услови који се морају испунити. Заслуге или квалитет?! Знало се како може и треба.

Данас: јок, море!!! (*Фукара бутум крканлук шућурлук!!! – Пролетери свих земаља уједините се!!*). Ујутро ако не почнеш са портировом кифлом онда немаш шансе да успеш у уметности

и књижевности. То, и да још томе придодаш и мало бављења политиком. Убрзо је то схватио. Није ни било тешко схватити, видело се. Једино ако се бавиш политиком, па макар и на нивоу месне заједнице, имаш неких изгледа да се овајдиш (ооо, да, већ је изгубио илузију о уметничкој бесмртности и размишљао је само о вајди и користи, стигли смо дакле у то "ново време"). Да се овајдиш онако како мислиш да је вајда за тебе. Схватио је он то (овај наш).

Кифле и политика: то је престоничка добитна комбинација за успех у економском и уметничком смислу. И, наравно, олажавање на пасја уста свакога ко би се могао наћи на путу. После можеш да седнеш и да пишеш, ако ти још буде до писања. Другачије неће моћи, види се одмах. Без тога нема користи а без користи који ће ти мој уметност?!

Свако има своје вајде. Некоме је вајда да комшији цркне крава, другоме је корист да ојади све око себе за неку малу сатисфакцију која чак није ни морална, трећи не компликују: њима је вредност богатство, материјално богатство, четврти..... Већина је од свега по мало.

Његова вајда је: моћ искључиво ради богаћења и затим слобода која треба да му омогући писање.

Где му се дадоше идеали из младости?

Истиснула их амбиција оне ноћи на перону станице његовог родног града кад је кренуо у свет.

Он? Он би волео да буде признати и богати писац, који се пита за нешто, који има моћ али који не треба да пише (јер га ужасно мрзи и не иде му брате, треба му месец дана за два реда).

Он, кад погледаш, не тражи много. Кад видиш ко све има то што он жели, стварно није много. А мора да буде писац, то је нешто што га тишти, нешто што му недостаје. То је његово лично, унутрашње, које нико не разуме а опет му не смета што је тако.

Могао би да буде успешан писац и још приде министар, ето скромно од њега, имала га мајка, ме тражи да буде председник државе. И почео би како треба, од нечег мањег, па полако на горе. Неће он одједном, јер зна, кад одеш горе одједном исто тако брзо се и спустиш. А он није заинтересован за спуштање, макар не за муњевито.

Већ годинама: све исто. Сваки радни дан устајање, гледање у крмељиве очи своје жене (дал' ју је икад волео или је оженио зато што је из богатије породице?), одвожење детета у школу, па онда посао, досадан, успешна фирма у нашим оквирима али то није њега задовољавало. (Једина светла тачка у свему томе, што се тиче фирме, јесте што би ту и тамо "опалио" неку колегиницу или колегиницу своје колегинице. Са женом то не ради одавно, тек некад кад се обоје поднапију по повратку са неког пријема. И то чине само зато што у том тренутку нема другог са киме би могли).

Он се са женом спанђао због њених пара, то јест због пара њених родитеља, због новца којег никада није видео јер не би имали толико да су их делили свакоме. Он није свако али... Средили су им за стан, од њих доста. Тако су они мислили и говорили. (Нису потребни ови детаљи. Износе тек реда и трача ради. Да људи схвате да није баш њему све добро како изгледа).

Идеју о његовом списатељком подухвату нико из његове околине није схватао озбиљно. Његова тазбина чак и са благим "господственим" презиром, (колико већ "другови" могу да буду "господа", а трудили су се). У ствари, презирали су ("благо господствено") све у вези њега: његово порекло, образовање, родбину.... Није он био предвиђен за ону њихову роспију. Али роспија не би била роспија кад не би дала свакоме, па и њему. Остала у другом стању (трудна) и остала њему.

Она га понајмање разуме. Његове уметничке афинитете сматра чистом будалаштином. Њега уосталом држи за кретена и моралну ништицу.

- Нема проблема, потерај своје, пиши, нико ти не брани, боље то него да се коцкаш. Али... прво да обезбедиш пристојан живот мени и детету: стан (већи и још већи), кола (боља и још боља), летовања (као моје познанице најмање), накит и намештај, као и гардероба (то мора да буде боље него што имају моје пријатељице), новца увек довољно, место у друштву високо.... кад све то обезбедиш онда можеш да шкрабаш.

Где је само нађе?! Лоше му иде са њом јер су исти. По карактеру су потпуно исти. И он тако све размишља. Само што би он то у ходу: да пише и да зарађује (наравно не од писања). Они се и мрзе јер препознају једно у другоме саме себе.

Политика га привлачи има неко време. Не због програма или идеала, он уопште не обраћа пажњу на то, него више из практичних разлога. Није глуп, гледа он шта се дешава око њега. Ниједан се није покајао ко год се упетљао у политику и наравно успео нешто у том домену. Нико се не буни. Није важно јесу ли власт или опозиција. Свима тече мед и млеко. Али како почети? Како изабрати праву страну, ону која ће ти омогућити да за што краће време изгураш своје планове?

То су дилеме овог "нашег".

Кроз ходнике фирме у којој ради осећало се комешање, чуо се жагор. Није га интересовало то окупљање. Грзео се просте руље. (А каква руља и може да буде осим проста?!). За шта се буне сад? Други немају ни толико. И онако нико ништа не ради. А новац, велики новац, се и онако не зарађује радом у "тамо некој фирми". Зна се где су велике паре. Ето и он цело јутро није ништа радио (а плату ће свакако примити). Размишљао је о фабули свог првенца. Месецима то чини. Лако би му писање ишло само да може да се досети о чему би писао. Али нема услова за то.

"Јебали их штрајкови" – помисли па стаде да се спрема.

Политика па писање или писање па политика? Зашто човек мора уопште да нешто напише да би се словио као писац? И још горе, шта има читаоци и време да дају суд о томе? Зашто не би једноставно то могло декларативно или по формалном образовању? Неко заврши факултет и слови се за инжињера и ако у животу ништа није конструисао или направио. Чита туђе скице и ради човек. И зову га сви: "господин инжињер". Тако би требало и са писцима. Ајде, требала би нека школа али кад завршиш постајеш дипломирани писац и готова ствар.

Тако, овај наш, сада не би имао дилема и проблема око тога да ли да се преда зову своје душе која чезне за исписаним страницама и славом коју имају писци или за једном здравом јавном каријером која ће му донети новца и моћи додуше и презира, али то уопште није важно. Кад си јавна личност мора да претрпиш, како се често чује.

Мора што пре да оде из ове рупе од предузећа. Мора да буде свој човек, да има неку власт. Не мора да буде велика али да буде права, то мора.

Кафана му је друга мука. Какав је то писац који не пије? И нема он ништа против тога. Не воли да плати али кад се мора ни

то не избегава. Али данас у кафанама свако може да каже шта хоће и да му ни длака са главе не фали. То не воли. Јер још није начисто на којој је страни. Онај проклетник, Анастасијевић, што се стално курчи како је он рођени Београђанин, и како му је још деда имао некакве некретнине, ту у центру, ето јуче испсова власт на сва уста. Поименице, будала, а седео са овим "нашим". Било непријатно овом "нашем", али овај пијан не да му да устане.

- У новине да туриш, турим им га мајци!!! Распродају моју бабовину, сваки кокошар који се домогне власти, мајке им га пилићарске!!

Бежати од таквих, давно је то себи рекао будући и садашњи (како се узме) писац. А опет.....

Да га представимо. Пошто је реч о правом, живом човеку, који постоји и кога срећемо свакога дана, а да би избегли компликације које може да донесе неки неспоразум који би изазвао појављивањем његовог имена у писаној форми, ми ћемо се послужити старим списатељским триком: променићемо име а опет тако ћемо га описивати да може да се препозна на километар.

Овај наш се зове Сетар Сетровић. Мора тако, да се не компликује а и име није лоше, чак шта више... Има жену Милену (римује се). Лепо име за такву вештицу (цитирамо речи самога Сетра). Милена Соповић – Сетровић.

Жена има аспирација да буде дама. Госпођа. Не смета јој при томе што јој је отац проверени друг који је пострелјао пола београдске господе после рата и још се приде увалио у једну од вила баш онога чије је стрељање наредио. То се заборавља и не важи. Кад си неко и нешто дуго времена онда се заборавља све. Нема потомака стрељаног, или их има али се не јављају. Прође време. А време лечи све бољке и ране. Остаје ти само, и ако их не излечи, да као онај пијани Анастас псујеш, ал' ко те пита.

Сина Немању, са историјским и патриотским именом поменућемо само успут, (за сада), тек да представимо целу породицу– прототип једне грађанско "гребаторске" породице из престонице.

Знају ли они какви су?

Наравно. Они су баш онакви какви сами желе да буду. Они се мењају по сопственом нахођењу. И према тренутној моди. Не смета њима што их препознајемо и идентификујемо као

друштвену појаву ако им не дирамо у џеп. Они знају да гологузани морају да потеряју с' времена на време, и да од речи нема никакве користи.

Сетар је рашчистио са собом. Кад може онај Анастасијевић да буде рођени Београђанин, биће вала и он. Сад, крштеница је била проблем, она га издаје а без ње се не може, с' времена на време. Тај проблем је морао да премости па се досетио, (ту је у њему прорадило оно списатељско), да измисли причу о томе како је он пуким случајем рођен где је рођен, јер је деда као високи краљевски повереник (иначе је деда стари Београђанин, оца је неко могао лако да провери па га није помињао) морао да иде у провинцију и преузме разне округе у доба неке кризе. Па тако остао мало дуже да му се и унуче родило ван Београда. Али никада нису изгубили контакт са Београдом. Најчешће је говорио да је "стари" Београђанин. Јер свако је могао бити Београђанин на основу пријаве боравишта али "стари" Београђанин, то је већ нешто што је коленовићка ствар. Једино кад би осетио да ће морати то да се доказује, е онда је посезао за причом. То је остављало такав-такав утисак. Некима је било све једно одакле је, и нису много обраћали пажњу на његову причу ("какви су то људи?!", мислио се), неки му нису веровали (то кад би налетео на исте као што је и он) а неки су му богами и веровали и сматрали да је то доста важно.

Кад се кандидовао за место општинског одборника, то је било итекако важно. На листи је написао: "потиче из старе београдске породице". Некако је морао да избегне да стави где је рођен. Овако је било боље. Жена је благонаклно гледала на ове његове породично-историјске егзибиције. А тазбина је са благим презиром....

"Ко јебе тазбину, и онако никакве користи од њих".

Некад им се додворавао до бола. Све се надао да ће стари моћник да се "отвори", било новцем, било везом. Али овај никад није (осим за стан, јебао га стан). Није се помирио са судбином да му овај "празилуковић" буде зет (сада цитирамо старца).

"Показаће њему "празилуковић" кад дође време" – сто пута се заклео сам себи Сетар.

Први покушај са политиком, тај са кандидовањем за одборника, није прошао баш најславније. Јеби га, изабрао Сетар погрешну страну. Све је говорило да су добри, били су нови на политичкој сцени по појављивању али су били стари по именима

чланова. Странка настала са отцепљењем од једне велике и познате политичке партије. Били су "кратки" са кадровима па су узимали по систему "дај шта даш". Тако се зезнуо Сетар. Мислио је да су у експанзији али и није било места у већим странка. Паметни људи на време заузели позиције.

Испод његовог имена је писало: "потиче из старе београдске породице, по занимању писац". Могао си да напишеш шта си хтео. Нико није проверавао. Касније кад је мало боље упознао своје саборце са листе схватио је да половина њих има тенденцију, богами и интенцију, да се лажно представља. Нико не би да буде то што јесте- свако би да буде нешто што није.

Одмах после изборног фијаска (са њихове листе једино нешто гласова добио неки гегула у своме селу) напустио је странку. Није им се ни захвалио на указаном му поверењу.

- Док је време склањај се - казала му је жена - Не мислиш ваљда са тим лузерима да ствараш каријеру. Никад ниси знао да одабереш.

"Нисам" - рече себи сам у себи Сетар - "јер да сам знао да изаберем не бих тебе узео за жену" – ал' не рече ништа јавно и да се чује. Није толико ни храбар, нити будала. Наћи ће он већ начина да јој се освети.

Треба наћи праве људе чије дупе треба љубити, зна Сетар да је то суштина успеха, ако си већ решио да за рад тога љубиш нечије дупе. Нема ништа горе него да се додвораваш некоме дуго и истрајно а онда, после неког времена схватиш да тај неко, или неће, или не може да те погура. Понижавати се само ради користи. Понижење није тако страшно кад имаш користи. То су револуционари и филозофи дигли фаму око људског достојанства и борбе човека за људске слободе. Први, револуционари, чинили су то да би оправдали себе пред људима и историјом зато што убијају. Убијали су људе борећи се за људско достојанство. Ови други, филозофи, паламудили су о достојанству и људским слободама, добро ухлебљени и на јасла постављени код неког богатог мецене. Морали су до даске да се додворавају том богатуну да их не би иштутирао и укинуо им принадлежности. Ако ономе ко се понижава то не смета шта има околина у томе да гледа неки проблем?! Нека свако гледа своја посла.

Ма, не муче нашега уопште те дилеме. Њега мори конкретан проблем: коме се додворавати и како од силне гужве

прићи његовом дупету. Тешко је у граду Београду данас прићи значајноме дупету у жељи да га "изљубиш" а у циљу додворавања. Срећом, већина њих чија су дупета пожељна за те ствари имају велике гузице. Израсле су оне на туђој муци и нечијем тамо богатству, отетом богатству. Кад се неко обогати, онако муфте како је случај код нас, онда је неко морао да закука пре тога. Док некоме не смркне другоме не може да сване.

Те велике гузице по површини и по симболици онога што представљају опет не могу да задовоље све потребе дупелизаца. Што је више гузица то је више и дупелизаца. То је као оно са баром и крокодилима у њој. И ако, заиста остаје дилема: какве вајде гузичарима од нечијег лизања??? Сујета, шта ли је, 'бемо ли га?!

Да се мало зачепрка испод површине на већини од тих дупета нашли би се трагови олова од новинске хартије, од слова што су остала од времена кад је власник дупета брисао исто са старим новинама. До пре пар година новине извађене из подрума неког комшије служиле су за хигијенске потребе а сада је тај исти на насловним странама, можда баш тих истих новина. Сазнање о томе не сме дупелисцу да квари планове. То је чак и подстицај и доказ да се може успети и кад кренеш са самог дна. То је тако инспиративно, кад си начисто са собом, да појаснимо. Од брисања дупета старим новинама до насловних страна истих - у Србији је један корак. Треба само имати среће да се тај корак начини у право време и ка правоме месту. Треба стићи до главнога. Увек има неко ко је главни. Данас. Сутра. Прекосутра. Сутра и прекосутра то је већ неко други од овог данас. Различит. Некад је дуго времена био један те исти. Сада је различито.

"Јебем ти демократију и што се ја борим оволико за њу! И онако је народ стока!" – мислио се Сетар.

Сунце је баш упржило. Ових дана, сада кад је најбитније, кад се ломи његова судбина, кад мора да се одлучи куда и са киме - јебе га "ефекат стаклене баште" и последице глобалнога загревања. Јер возови пролазе (невезано за отопљење и топљење глечера већ повезано са његовим аспирацијама везаним за успех у јавном животу), паметни људи се већ ухлебали, нико не чека задњи воз као наш морално "исправни" Сетровић.

Врућина је велика. Сунце угрејало. Велики колотови на кошуљи под пазухом одају његово тренутно духовно-хигијенско

стање. Његов статус. Сунце се удружило са његовим непријатељима. Издајничко ђубре. Што против њега? Он бар не крије ко је и шта жели.

Отићи ће на тај састанак – одлучио је.

Невладина, невлладина... шта ће..... Мора се од нечега почети. Сад, баш кад би он могао да бира волео би од почетка на државна јасла. Али не може да бира, размислио је, боље ово него да губи време и буде неактиван. А мора и мало да заташка онај фијаско са локалних избора.

Та госпођа?! У најмању руку је чудна. У последње време је има свуда, за све се пита и има толико моћи да је то невероватно па и необјашњиво. А нико не зна шта и ко стоји иза ње, откуд јој толико пара (овде се Сетар насмеши и протрља руке). И, она се, као, нешто као бави писанијем. Представља се књижевницом. Штампала је у задње време доста, сад некога да питаш шта? - нико не зна. Али је, кажу, покупила добре хонораре. Одакле покупила? – то је на Сетру да сазна.

Кад се сретну два књижевника, две умне главе, их.... има да буде.... Само од тога има Србија да осети бољитак. Да не говоримо о другоме чему. Ни Сунце му не може ништа овако одједном оптимистички подгрејаном. Неће дозволити ни знојним колотовима да га деконцетришу.

Можда му помогне да и он штампа, као себи што је средила?! Само да још нешто и напише. Нека је проклет!!! Опет та јебена квачица, опет тај проклети услов: да нешто напише. Па како кад нема времена?

Отићи ће и на тај камп. Рекла му је телефоном да мора да почне са нечим ситнијим пре нечег бољег и исплативијег. И што да не? Треба неким клинцима да одржи пар предавања о демократији, о демократским процесима и институцијама, најзад да прозбори коју о писцима и њиховој улози у просвећивању народа у време транзиције. Толико је схватио о томе шта треба да уради. Припремиће се већ. То је и онако за неколико месеци. И сам ће се одморити на тој планини. Можда и нешто почне да пише. Опет се закупи проналажењем теме за роман. Толико се закупи да га умало не прегази аутомобил кад је прелазио улицу.

О Душану?! О српској средњовековној историји? Ту треба наћи тему за почетак. То иде к'о алва (*ћетен*). Па онда направити паралелу са данашњим временом уз констатацију да се историја понавља. Да, то треба да му буде порука: историја се

понавља. Али шта о Душану Силноме?! Зна писце којима тако лако иду те историјске теме и уз то још и пролази код читалаца. А они само узму историју и крену да је препричавају. Мало додају свога и ништа оригинално. Није толико глуп, видео је то већ пуно пута. Само њему се то не свиђа и није баш најспретнији у томе. Све му се чини приметиће неко. Ипак, погледаће по књигама кад стигне кући. Време је да почне. Искористиће неке краће пасусе и из својих претходних списа. Ма данас може све да прилагоди. Средњевековна историја то је оно што је данас актуелно у Србији.

"Дал' да платим ручак оној ...".

Убрзо се мало охладио од теме. Размислио је, неће се баш његовој скорашњој саговорници, и ако Бог да послодавки, свиђати та тема. Наиме, није она баш позната као благонаклона особа по питањима српских митова и осталих (по њој) којештарија. Уопште, мршти се чим неко помене слово С (као прво слово од СРБ-ија-ство-ски-ин). Сад, она то прикрива бригом за демократију, за људска права других угрожених народа и народности, и најзад, највише се брине због неких ратних злочина. Не свих: само неких. То јој је прва "брига". Али Сетар није толико глуп, зна он позадину свега, зна праве циљеве и шта се "иза брда ваља".

Да прећути, можда би за почетак, мало дужи почетак, било боље да прећути. Онда ће видети. Има времена. Док не успе у животу. Ако људи, пак, мисле да је једноставно и лако бити "неко и нешто" у овоме граду, грдно се варају. Колико је потребно зноја и труда, и пре свега понижења да би се постигле неке позиције, то знају само они који су ходили тим стазама. Најгоре је кад се чује са неке стране: "ја сам свој" или "ја сам слободан и самосталан". Их, каква је то лаж. Сетар то најбоље зна. И, ако Бог да, искористиће ту чињеницу без и мало гриже савести. (Ваљало би и ове узречице које помињу Бога избацити из вокабулара за неко време, прош'о им је рок).

Нико није ни слободан, ни самосталан. Сви су зависни од новца. А где има највише новца: наравно у политици. Значи сви су политички зависни. Раније ниси бивао политички прогањанан ако се ниси бакћао са њоме. Не помињи политику - нико те неће дирати. Ради свој посао и готово. Данас: јок, не можеш се склонити, и кад се скрајнеш нађе "она" начина да се очеше о тебе. Зато се и сви баве политиком. Гологузани: да би се

обогатили, богаташи: да би сачували богаство и да их не би гањали због крађа. И уметници: да би могли да стварају и да имају пара да се проводе, да би их камере телевизијских кућа сликале и да им пекари с времена на време прогледају кроз прсте што не плаћају редовно кифле (да, кад успеш онда превазиђеш портире и јутарње кифле жицаш директно код произвођача, колико год да успеш никад не престај да се гребеш, у пекари су свежије).

"Ма шта њу брига о чему ћу ја писати?! Не морамо о томе уопште ни разговарати. Да видим шта нуди, па да се разилазимо".

Тако је, мора сачувати привид да му је стало до сопствених принципа и ставова. Мора јој показати (фиктивно) да је човек достојанствен и да држи до себе. То пролази данас добро на свим пољима коегзистенције (остала му је та реч "у власништву" још из политичке школе у Кумровцу) и код пуно људи са којима коегзистираш. Битна је форма, маска, битна је улога коју си сам себи доделио под условом да добро глумиш.

Капљице зноја сливале су му се низ чело и лице. Мислио је да никада неће осетити хладовину стана и своје туш кабине. "Јебена земља Србија, где ништа није климатизовано", прозбори за себе. Али мора да иде тамо. Мада, има још времена. Решио је да сврати до своје омиљене кафане. И ако је тамо Анастасијевић, и ако је вероватно већ добрано пијан.

Да! - признаје, оне теме и форме, што му се мотају по глави, то је неки дан слушао баш од њега. Јесте он образован човек, у неку руку уметник и то од оних београдских боема којих више нема. Сигурно и пише нешто, али је тотално незаинтересован за објављивање и каријеру. На све гледа са презиром. Не може Сетар да схвати како може да презире тај Анастас све материјално. Брига га за новац, кад има све потроши, сви пију на његов рачун. А кад нема: не тражи, не дозвољава ти да платиш његово пиће.

"Ма будала"- сто пута је рекао у себи Сетар.

У себи.... у себи, јер тај Анастас зна да посегне за пикслом или каквом флашом (којих му је вазда "милион" на столу и при руци) кад се поднапије и кад му се не свиђа то што му саговорник каже. Још, би му скандала требало. Сетар би разбијену главу преболео али скандал у овом деликатном тренутку никако.

У кафани је владала уобичајена атмосфера: исти гости и исти намештај већ годинама. Само се чаше мењају и то кад мора. То је једна од оних кафана за које воле да кажу да су "са душом". "Кафана са душом" - она није управо то од оног дана кад су је назвали тако и од кад су људи због тога почели да долазе у њу. Неки људи. Али ајд' да то прескочимо.

Свако је седео за својим столом а Сетар се упути право ка ћошку и ка Анастасијевићу који је прелиставао новине. Изгледало је да није још много пијан (по мало пијан је увек). То је и одговарало Сетру. Да мало предахне, поприча, па да оде на "ватрено крштење" код госпође која ће одлучивати да ли има посла и ангажмана у њеној богатој невладиној организацији.

Добро, није њена (и да се она пита, не би новац делила ни са киме) али она одлучује о сарадницима и очигледно има задатак да их ангажује што више. Што би се иначе њега сетила? Вероватно што сматра да је Сетар мањих потенцијала него она, па је неће угрожавати. И што мисли да га може добити за релативно малу цену. Не зна она какав је Сетар. И на шта је све спреман.

Анастасијевић га погледа преко новина и даде му знак да седне. Опет је подигао новине и Сетар је само чуо његов глас док је дозивао конобара по имену ("како може да се тако интимизира са обичним конобаром?" – питао се Сетровић) и наручивао и не питајући новопридошлог пријатеља шта ће ("намерно ми то ради, стално, само зато што ће он да плати, увек бира шта ћу да пијем").

Мало после је спустио новине на астал (одмах их је неко покупио) и проговорио:

- Па 'де си ти бре Сетре, нема те сто година? Кад ће више та твоја књига, а?

- Још ме и зајебаваш, каква књига немам времена главу да дигнем од других послова – увек се овако правдао Сетар кад би се потегла тема око писања и објављивања.

- Е па батали друге послове, штета је да пропада такав таленат – рече са повећом дозом ироније Анастасијевић, чак и поспрдно.

Не доби одговора. Навикао је на њега Сетар. Он мисли да је много паметан а Сетар увек на крају истера своје. Увек од њега добије шта жели. Јел' се гребе пиће? – гребе се. Брига га што тај мисли да он одлучује о томе, да је то његова воља. Јел'

сакупља теме и информације од њега? – сакупља. Већину ствари које је објавио по разним часописима, чуо је од овог Анастаса. Па нек лаје, док не уједа, трпеће га Сетар. И на крају, зна некад да буде добар и пристојан, кад погледаш он је у неку руку најбољи пријатељ Сетров. Нема другог, искреног.

Два рођена Београђана, није то мала ствар.

- Па о чему пишеш Сетре, ако није тајна? Јел' си наставио оно што си хтео... шта беше.. оне средњевековне теме, Душан Силни и те глупости?

- Па како можеш да то називаш глупостима, где ти је патриотизам Анастасе, ако бога знаш?!

- Мени није потребан патриотизам, ја се не бавим политиком, нити мислим да идем у јавни живот. То се ви поштапате са патриотизмом кад хоћете да зајебете народ. Кад 'оћете да му отмете и оно мало што му је остало.

- Шта бре булазниш, па ја се борим за добробит народа, то ови који су нас уништили у задњих десет година, то ти са њима види.

- Сто пута сам ти рекао да ми не агитујеш овде, те приче остави за партијске састанке ...

- Ја не припадам ни једној партији, ја се борим за народ.

- То кад тако кажеш доказује само да ипак негде у дубини твоје душе постоји још мало моралних стега, кад кажеш да ниси у ни једној партији, то значи да још по мало осећаш срам, па се некако одричеш тога шљама. Сви сте ви комунисти.

"Ако сад почне о комунистима, најebaо сам" – помисли Сетар и стаде да вади флеке.

- Да баталимо то, питао си ме шта пишем. Па скупљам грађу о Душану и средњевековној српској држави, и то није проблем, проблем ми је шта да романсирам. Тема мора да буде добро одабрана, не мислиш ваљда да препричавам историјске податке. Потребне су ми пикантерије које ћу књижевно обрадити. Али немам времена човече!!

- Па си дошао да можда од мене чујеш нешто корисно. Ако, и треба, увек треба учити од паметнијег и не стидети се тога. Драго ми је што видим да се не стидиш, јер да се стидиш ти не би прошли чланак у оној ревији написао цитирајући од речи до речи: мене.

- Није тачно, ми смо разговарали, ја сам елаборирао оно што сам већ знао о томе. Разговор ми је само мало помогао око форме.

- Баш ме брига, пиши бре шта хоћеш. Па шалим се, не смета ми.

Потегну из чаше Анастас, па рече:

- Код Душана ти је лако наћи пикантне теме. Дobar део њих је већ обрађен али увек има места за још.

Сетар широм отвори очи. "Тако те волим, ајде сад да причаш мало". Неприметно је завукао руку у џеп и укључио мали новинарски касетофончић са врло осетљивим микрофоном. Да! Мора се по некад и тако. Не питајте ништа, шта год да питате, неће вам се одговорити. Нико није тврдио да је живот поштена ствар. На крају крајева сви тврде да је љубав узимати и давати, па ето он узима и онако нешто што би се бацило и пропало. Узима Анастасове приче које иду у етар, које се обијају о бубне опне ових пијанаца околo и које више никоме не требају кад се већ искажу. Е па, Сетру требају и он их користи.

Из пређашњег разговора се међутим да закључити да Анастасијевић то већ зна. И, вероватно зна, није он глуп човек (да је глуп не би га овај искоришћавао). У неку руку је то одобравао. Можда је то био једини начин да се његова мисао сачува. Јер он да сам пише: никад. То је био неки прећутни, ненаписани и неоверени уговор.

Није додуше знао Анастас за тај касетофончић. Није знао ни то да га је овај по некад снима и кад није баш књижевно-историјска тема на дневном реду. Снимљен је и кад би псовао неког из политике баш добро и сочно. Али више није постојала опасност од таквих ствари, политичари нису имали више моћ да за вербални деликт шаљу у затвор а нису ни били заинтересовани за то. Имали си и они прећутан договор са народом: ви псујте колико хоћете а ми ћемо да се богатимо колико можемо.

После је је Сетар прекуцавао снимљено, додавао или одузимао и на тај начин одражавао какав континуитет и привид списатеља и писања. Какав - такав. Сад је већ време да се нешто крупније објави јер му је досадило да објашњава како је он "писац који још није написао роман али ето може се наћи у тим и тим новинама једна лепа прича". Анастасова прича, али ју је Сетар написао. Зато је и писац: зато што пише. Џаба

Анастасијевићу прича кад је он само говори. Сетар је тај који пише. Зато га не гризе савест (е, сад га претерасмо, мислимо ово са савешћу Сетровом).

Неће о томе да размишља нити да се оптерећује кад стане испред плавичастиг монитора свог компјутера. Нема времена за савест тада. Само ће укључити касетофон и почети. Па докле стигне. Није о томе размишљао ни јуче, ни прекојуче, кад је исто тако стајао и на крају гасио празан монитор. Кад се мислио: о чему, о чему написати, макар само једну реч? А онда је чуо Анастаса једног дана: *"о Немањићима, то ти данас народ "гута" колико год да се напише. Жељан сјаја и величине коју данас његова држава нема, некако му лакше да чита и слуша о Царству које су некад његови претци саградили. Данас, кад немамо ни државу, то окрепљујуће делује на прост народ"*.

Тако је одлучио: о Немањићима!

Па је са касетофона опет чуо: *"најбоље је од Душану јер је то био врхунац владавине Немањића. Ако то треба алтернатива онда нека то буде Милутин. И о њему има доста тога интересантног. Немој о Немањи и Сави то је већ мало досадило људима"*.

Тако је одлучио: о Душану!

Али је после тога проклетник заћутао. Булазнио је о свему и свачему али о томе ни речи. Ко да намерно није хтео. Наводио је Сетар разговор на ту тему, покушавао да га подмити пићем, ама цаба. Само би одмахнуо руком и наставио по своме. Дане је изгубио узалудно. И види данас, кад му се жури на тај важан састанак, он би да прича о томе. Мора се, онда, ухватити од тога што више.

Тако је одлучио: што више!

Наравно, није Анастасијевић говорио тако течно и лепо (и у тој количини) да је Сетар могао то одмах "у књигу да тури". Анастасова прича је служила само као усмерење, као задата тема о којој је касније Сетар са мање или..... успеха развијао фабулу и писао. Често је то било конфузно булажњење, скакање са теме на тему, личне опсервације, најзад, по некад не би разумео ни реч од изреченог.

"И видиш баксуз баш данас кад ми се жури..."

- Душан Силни није био баш толико силан. Знаш ли ти то Сетре? Наравно да знаш. Он ти је био, што би рек'о данашњи прост народ, велики "папучар". Јесте, представљао је страх и

трепет за цео Балкан, али је своју жену слушао безпоговорно. Ако ће ти бити лакше да уђеш у психологију ликова, ето баш као што ти слушаш своју. Ни ти не смеш ни до клозета, да простите - овде се окрену према суседном столу где су седели већ наћефлисани кафански исписници и злобно се зацерекао - док не питаш своју цењену супругу. Или њеног цењеног "ћаћу" комуњару. Је ли тако, јел' су се са "ћаћа" ословљавали пре него су дошли по Београду да стрељају?!

"А, не може уштва док не застрани. Не може док курвински не удари" - једи се у себи Сетар.

- Не зајебавај Анастасе, што то ја слушај жену? По цео дан пијанчим овде са тобом.

- Пијанчиш зато што она 'оће да си ван куће и што не трошиш паре. И што немаш муда Сетре да зајебеш те комуњаре. Да би био мушкарац мораш да имаш нешто међу ногама.

- Једи говна Анастасе, ни теби то што имаш међу ногама не служи ничему - интелектуално и продуховљено му одговори.

- Ма јеби се..... Јелена..... ајде да стварамо..... Јелена Душанова жена имала је дакле великог утицаја на Душанову политику. У неким битним моментима чак и одлучујућу, мислим у случају Јована Кантакузина и свега што се дешавало у вези тога. Али ти си писац и знаш све ово знаш све ово, нема потребе да ти ја говорим. Душан је њу узео из чисто политичких разлога, да би сачувао леђа и мир са Бугарима. Али жена је жена, временом се привикла, навикла и њега на себе, подвукла му се под кожу. Имала је знања и заната да то уради. Жена, мој Сетре, може све ако хоће и ако има чиме. Лепа и умешна жена може све, ружна не. Ето ти теме, трчи сад па напиши нешто по чему ћемо да те памтимо. Да не будеш упамћен само по неплаћеним рачунима.

- Јест, ти ћеш да ми кажеш о чему ћу ја да пишем.

- Он због ње није приглашен свецем. Милутин јесте. А Милутин, тачно је, подигао пуно цркава али није баш живео светачки. Он је јебао шта је стигао (и кога је стигао, да простиш, а стигао је доста) и није баш водио рачуна о својим поступцима. Радио је шта је хтео: па опет светац. А Душан цар био а није успео да се посвети. А знаш ли што? Наравно да знаш, па ти пишеш о томе, али, ајде да ти кажем: никада му монаси и црква нису опростили што је Јелену довео на Свету Гору и поред тога што ни једна жена ни пре ње, ни после ње, није тамо ногом

крочила. Ајде, није ни она ногом крочила: унели су је. Она је наговорила Душана, казалу му: "не водиш жену него царицу". Он је то после поновио игуману и монасима. Ето ти, иди пиши будало, узми НИН-ову награду док се још дели капом и шаком. Иди, док сам расположен да ти дајем теме. Зато ти и долазиш. Мрзи те да читаш а и што би кад глупи Анастас само прича, ништа друго и не ради.

- Ајде богати немој више.....

- Књиге пишу а и људи кажу да је та Јелена лепо пролазила по Дубровнику. Није била светица. Није много полагаала на то да у будући брак уђе чиста и неокаљана. Можеш да пишеш о девојачким данима Јелене у Дубровнику. Јелене, сестре будућег бугарског цара Јована Александра и будуће жене српског цара Душана, па на крају и саме српске царице. Има још једна интересантна тема: како је Душану подметнула Уроша. Она није могла да има деце (или она или Душан, сад... да га јебем). И кад је он стао да преговара са неким дворовима око поновне женидбе она је изнебуа затруднела и после неког времена донела на свет Уроша. То ти испитај, промисли и измисли па у књигу слиј, како је она успела да подметне дете једноме цару. Од куда јој дете?!

"Од куд му све ово, ове идеје, детаљи, матер му јебем а ја се убих да осмислим једну скицу, обичну, најобичнију?"

- Конобар, дај још једну туру, дај овом Сетру. Је ли, да те питам бре, јесу ли твоји из Пирота, нешто се тешко хваташ за џеп... ха, хахаха

- Сто пута сам ти казао да су моји из Београда и то Срби, нису као твоји Цинцари, Грци, Јевреји .. нико не зна шта сте. Дај на мој рачун, ја ћу да частим, данас завршавам неке важне послове. Нисам ја боранија к'о ви.

- Чекај!!!– виче Анастасијевић– да се прво прекрстимо, јер неће на добро да изађе. Људи!!! Сетар части!!!

Па театрално устаде и поче да се крсти све се клањајући около оним пијандурама. Наста граја и смех по кафани. Чак се и конобари смеју. Куварице извирују иза прозорчета што дели кафану од кухиње. И оне се смеју, све онако масне и задригле. Само Сетар ћути и гута кнедле. Гребу грло Анастасове кнедле. Гребу грло ал' ништа не коштају – мисли се на паре. За образ Сетра боли курац.

"Циркусанти, бедници, гологузани!!!"- једи се у себи Сетар.

Не вреди му да се љути. Сам је крив. Због помодарства и властите малограђанштине хтео је пошто пото да има своју "кафану са душом". Е, па сад нек му је са срећом. У таквим кафанама нема интима стола, конобари могу да се препиру са тобом, да ти не донесу или сами да однесу, а куварице воде живу конверзацију са гостима по васцели дан. Ваљда им досадно тамо затвореним?! - мисли се на ове потоње.

- А што частиш?— присети се најзад неко и то да пита јер мора да постоји ваљан разлог кад су сведоци свега овога што се ретко дешава.

Декларативно, он, Сетар, хватао се хиљаду пута за новчаник. Али је имао невероватан таленат да тачно зна кад да престане, кад да се повуче а да баш изгледа да је хтео да плати али га је његов сусед са стола предухитрио. Наравно, то више није пролазило са свакодневним друштвом али је увек палило кад би се нашао са неким непознатим или новим садругом у кафани. Знао је чак, у тренуцима инспирације, да тако одглуми љутњу што он није платио да би се на крају овај други и извињавао што је то учинио.

А Срби су, мислим, једини народ који се свађа око тога ко ће да плати рачун у кафани. Ваљда немамо, па хоћемо да покажемо како се жртвујемо ради некога. Зато што га волимо или поштујемо, или зато што смо добри домаћини. Или само да би се правили важни. Зато Срби мрзе гребаторе. Кад га препознају, јер то некад зна да буде врло тешко. Баш због те широкогрудости, због жеље да се некеме нешто добро учини. Да се плати цех. Ал' кад га препозна, Србин више мрзи гребатора него ли рецимо неког убицу или лопова. Такве сматра за само дно талоба.

Не зна Србин да су се времена променила, да су се и методи гребанја и сами гребатори по форми и изгледу доста изменили. Мутирала су, захватила их дијалектичка неминовност промене. Што је већи "господин" - бежи од њега. Што ти се више представља за "уметника", "ствараоца" или "мислиоца" - не заноћавај близу њега и гурни буђелар на сигурно. Чим каже да се бави политиком за "добробит народа" - спремај говнаву мотку. Нема друге.

(Простом народу на знање, поготову поштеним и вредним радницима, склањајте кифле кад сте у близини интелектуалне елите српске. Кифле и јогурт, не остављајте на дохват руке. Књигу можете, перцу никако!!!).

- Зашто частим, то вас интересује?

Онда Сетар натенане, додајући по мало, чисто да садржај учини интересантнијим, поче да прича како је узео ствар у своје руке, неће више да ради за ситну пару у некој тамо фирми, хоће да изгради једну солидну каријеру, упоредо са списатељском, да мало поради и за овај народ, ("видите шта урадише ови неспособњаковићи од наше лепе отаџбине?"), како га је контактирала престижна и утицајна (и богата) невладина организација, да јој он својим знањем, именом и ауторитетом помогне у пропагирању демократских принципа и борби за људска права а они ће њему за узврат плаћати добро и помоћи му да направи политичку каријеру.

- Опа!!! - цикну Анастасијевић као гуја љута - Чекај!!! О чему то причаш? Ми смо те сматрали за безазленог готована, малограђанина са свим добрим особинама малограђанштине, испљувка новог времена, шта сад одједном....?! Да није то код оне.....?!

Кад му Сетар потврдно климну главом, овај настави:

- Ма знао сам ја, откуд да попијем пиће од њега. Било је сувише лепо да би било тачно. Ово је земља Србија а у њој се не догађају чуда још од Светога Саве.

- Па хоћу да платим, ето нека донесе, одмах плаћам, није на рецку.

- Нећу да пијем у њено име. Донеси, ако, али ја моје плаћам. Са таквим протувама не желим да будем у вези ни на овај начин. Како те бре Сетре није срамота?!

- Шта јој фали? - љутну се и успротиви Сетар.

Зна он да је ова жаока више њему намењена него њој и ономе што она у очима народа симболизује.

- Фали јој самар - више за себе одговори.

Мало су после тога ћутали. Некако нико није знао како да премости мучну ситуацију. И како Анастасијевић није живот схватао много озбиљно, све је окретао на шалу и зезање, тако његово туробно нерасположење које је настало поменом дотиче даме и њене активности значило је да јој има што-шта тога замерити. Кад је то могло да га тако ражести - зна он нешто што Сетар не зна. Да будемо искрени: што не жели да зна. Јер овога не интересује морална димензија нити особе, нити организације коју води. Њега интересује само крајњи циљ који је себи зацртао и који води остварењу његових планова. Он је тај који жели да

искористи људе. И кад му то одговара онда не може да бира кога ће искористити. Поготово не може да се оптерећује неким моралним дилемама, кад већ ради неморалну ствар, или да се труди да искоришћава само "етички исправне" и "морално на месту" људе?! И све то да се његов кафански друг не би љутио. Е баш га брига за то.

Конобар је стајао збуњен крај њиховог стола. Није знао шта да ради. Ретка је прилика, и њега нервира овај Сетар. Он најбоље зна какав је он човек. Конобари то најбоље процене. Имају прилике. Кад су сви пијани, они су трезни (углавном). Посматрају са стране, упијају и најмањи гест или прљави потез. Онај који га чини није свестан пара очију и још једног пара ушију који гледају са стране. Ситни су сати, ко то још очекује? Никад неће да плати, и сад кад хоће, овај бенасти Анастас неће да узме пиће. Али зна: кад се Анастасијевић уозбиљи, онда нема зезања. Ретко се, врло ретко то дешава. Иначе се само шали и смеје. Али кад је озбиљан, онда је боље да се не расправља са њиме. А тако би радо сам донео, без одобрења, најскупље што имају. (Нека што не плаћа, него и кад плати, (то су ретке прилике, о рођендану сина, или баш кад га притегну) увек тражи да му се у пару врати).

"Плаћен си друшкане то да радиш, шта ја имам да ти дајем још пара за то" – тако му је неколико пута казао тај исти Сетар, што ће демократске принципе да деци разјашњава.

"Говно од човека је тај Сетар" – помисли у себи конобар, онај што га Анастас по имену дозива кад му шта треба.

- Иди кући, јеби жену, пиши књиге, буди оно што желиш, нема везе, прихватићемо те таквог какав јеси, али немој се петљати са таквим креатурама, ма колико ти примамљиво деловали новац и моћ коју имају. Не спуштај се на само дно, појешће те властита амбиција. Чак си и ти моралнији и бољи од њих! Можеш онда да замислиш ко су они?!

- Озбиљно те питам шта имаш против ње?! Насео си на пропаганду ратних злочинаца, антиевропских лобија и профитера. Милија ти је диктатура од демократије.

- Нека бога ти, остави то за неког другог. Нећеш ваљда мени да продајеш ту демагогију. Батали паламуђење. Него слушај, озбиљан сам - на ту реченицу и конобар потврдо климну главом - ако се спетљаш са њима, нек ти је сретан пут. Али за мој сто више не седај.

Конобар, ничим изаван и подстакнут, ваљда је заборавио да он не би требало ни да слуша разговор а камоли да се меша, потпуно неупућен, рече:

- Немој ни у кафану да долазиш! - па устукну видно збуњен и несвестан шта му би.

Сви га са чуђењем погледаше. Сетар је прешао преко тога као да није ни чуо. И није. Чуо је само оно што му је Анастас казао.

Настави Анастасијевић:

- Али ја те знам. Нећеш се повући. Идеш ти до краја: твоја амбиција и жеља за новцем је велика унутрашња сила. Штета што немаш такве одлучне снаге и кад пишеш. Дајем ти последњу тему. Отићи ћеш ти код њих, знам ја то. Ову тему ти специјално за њих представљам. Они ће ти обезбедити паре за штампање.

Сетар га је посматрао безизражајно, осећао је понижавајући тон али није имао снаге да се супростави из простог разлога што је човек био у праву. Али га је ипак болела помисао да се више неће дружити са њиме. Ко би помислио да ће код Сетровића прорадити емоције?! Ко би се надао да он осећа нешто позитивно према некоме?! И то према коме? А, зна и ово: кад Анастасијевић нешто озбиљно каже онда тако и буде.

- Овако да пишеш: Стефан Урош IV Силни Душан Немањић је био зачетник идеје о Великој Србији. И њен први и до сада једини реализатор. Слободно напиши, и ако је то глупост и неистина. Они то воле. Воле историјски да повежу наше злочиначке активности. Хоће да докажу као смо ми генетски предодређени да будемо зли. Касније, како знаш и умеш (али мораш), да некако у ту већ развијену причу уметнеш и Гарашанина. Без Гарашанина ти је све џаба. Он мора да се појави а ти види како ћеш. Писац си неки вајни, да га јебем. Главна радња треба да ти се одиграва у Босни 1350 кад је Душан тамо почино невиђене ратне злочине.....

Наврну пиће Анастас по ко зна који пут. Види Сетар да је време да се бежи. Ако се овај напије, нема после више повлачења. Има да се седи док не падне под сто. А већ је почело да га хвата. Опет, не иде му се, осећа да је ово њихова последња заједничка седељка. Многе му је гадости Анастас опраштао, свакакве приче и говоранције, некад не би ни приметио да га "ради" за нешто, некад би схватио и прећутао, једноставно прешао преко тога - а ово сад неће. Што, бре???

- Без Гарашанина се не појављуј пред њих, смраду један!! - поче да виче.

Утече Сетар главом без обзира.

Уз пут, у таксију, размишља: исто тако ће ово ићи и код народа, свестан је он. Поготово код простијег дела популације, којег на жалост има највише и који за баксуза (сви одреда) имају право гласа. Ко измисли да баш сви морају да имају право гласања?! Па да, демократија колико год да је добра има и својих лоших страна. Нема народ разумевања за никога ко не пиша заједно са њиме уз ветар (или: низ ветар, у зависности како народ пиша у том тренутку). Чим чује неку болну истину, пред којом је забијао главу у песак, одмах омрзне оног који је изрекао ту истину.

А тек што не воле такозване невладине организације (ма шта то у ствари значило?!) то је немогуће. И несхватљиво. Кад год неко помене нашем човеку невладину организацију он почне да плује по њој, и да људе који се налазе у истој назива разним погрдним именима и епитетима. Кратко: мисли се да су плаћеници и издајници. И то, углавном мисле да су плаћеници оних земаља које су нас (за наше добро) бомбардовале.

Јесте и то истина, да они добијају новац са запада (на крају крајева само га тамо и има, и на крају крајева једино су они и били заинтересовани за то бомбардовање у нашу корист). Али га они, ти што их народ не разуме, добијају и троше за добробит тог истог народа. Џаба народу: кад је стока. Чуо је он добро у кафани како је неко рекао за госпођу са којом треба да се види: "сорошуља" и "шиптаркуља". Чуо је, чуо. И зна ко је то казао. А, само кад дође његов дан, приупитаће га он за јуначко здравље. Јер није глуп Сетар, то је и њему намењено. Е, па, видеће они, чија мајка црну вуну преде. ("И овакве пословице избегавати" - подсети се).

"Прост народ ти је навећа стока. Човек се бори за његово добро а он ти враћа само увредама".

Мало се премисли, погледа кроз прозор познате престоничке улице и грађевине, па сам себи, у себи, рече:

"Само Анастасијевић није прост народ. Мајку му јебем. Он зна много, информисан је, познаје пуно људи. Вероватно је љубоморан... А што би био? Њему новац и моћ не значе ништа а ја сам управо због тога и кренуо данас на састанак".

Ма иде он на састанак!!! Брига га, бре!!! (*Море бре, море бре, ајд' одатле бре...*). Нек се удаве такви као Анастас у сопственој каљузи неамбициозности и невизионарства. Би чак мало и поносан на себе због претходне формулације свога и њиховог стања. Свиђала му се та синтагма "каљуга неамбициозности". "Невизионарство" - мање, али оно прво је баш добро и "јак". Аааа, па није он још за старо гвожђе, знаће да се избори са много већим проблемима и дилемама.

"Дал' да платим ручак ако дође до тога....".

А што се тиче Анастасијевића, (настави он са премишљањима повремено загледајући у таксиметар и водећи рачуна да таксиста иде најкраћим путем), и његовог глупог моралисања, то ће Сетар лепо мачку о реп. (*Иде маца око тебе, пази да те огребе, пази мио реп...*). Он (Сетар) има своју визију. И он (Сетар) хоће да оствари исту. Само се слаби и неодлучни осврћу на сваку примедбу или застану пред сваком дилемом. (*Од извора два пута воде на две стране...*).

Достојевски је негде написао, отприлике, не замерите на слободној интерпретацији: *"ако негде кренеш па путем стајеш да каменом гађаш сваког пса који на тебе лаје, никад нећеш стићи тамо где си кренуо"*. Крај реминисцентног цитата. Нека Анастас лаје, Сетров караван ће и даље јездити преко дина и пустиња. И ићи ће до краја. Овакви као Сетар (мислио је Сетар о себи у трећем лицу једине и свим осталим "лицима") су тражећи "путеве зачина" пронашли Америку.

"Ето му Достојевског, па нека се са њиме расправља. Кад већ воли да се прави паметан. Ништа не ради, само лоче и спава. И он такав је нашао за сходно да ми дели лекције из морала. Он који ништа не привређује и не цени, ни свој, нити туђи новац...".

Но, да прескочимо филозофирање. Да скратимо причу.

За то време, на другом крају града, у једном ресторану забитом, дотична госпођа је у друштву углађеног господина чекала Сетра не би ли обавила састанак на који га је позвала. Састанак на који је Сетар каснио због глупог наклапања са Анастасијевићем. Мрштила се госпођа али је своје незадовољство крила од персоне са којом је седела и испијала пиће. Само би му се с' времена на време љубазно насмешила и мигнула очима у стилу: "ево, само што није". А ономе ће већ све сасути у лице кад буде могла, кад буде остала насамо са њиме.

Стало јој је да остави утисак како све држи под контролом. Ипак, и она мора некоме да полаже рачуна, то јест: рачуне.

На крају се спасоносно досети па извади неке папире и стаде да их показује мушкарцу са киме је седела, да их објашњава и да се консултује. Све што би тај странац говорио, она је записивила. Њему се канда није свидело то записивање и неколико пута је казао: "нема потребе", али је она и даље упорно правила прибелешке, као да је хтела да му покаже колико је вредна, ревносна и темељита. На сваку његову примедбу, она се трудила да буде екстремнија у своме ставу. А, зна се о чему се причало.

Има она своје методе рада. И не жели да одустаје од њих. Зна врло добро шта треба а шта не записивати. Ово што записује је само подсетник за неке јавне и легалне акције. За неке процесе у које се упетљала до гуше и од којих неки људи очекују да их само она на својим плећима изнесе до краја. А мора и од тога да се ради по нешто, ради рекламе и оправдања за постојање. Судски спорови које она води а који би требало да стану у одбрану људских права су најдосаднији и најнепријатнији. Јер ти које заступа у неко време помисле да су стварно нешто битни, па стану да закерају и да зивкају сваки час. Да инсистирају на истини и правди, и да на крају, покушају да и нешто докажу. Што се ње тиче, најрадије би завршила са тиме још на вратима суда, пред почетак суђења. Да се лепо слика, објасни медијима због чега је ту, па да лепо иде кући. А ови нека се сналазе. Од ње доста што такви случајеви уопште изађу у јавност.

Сада код дотичног господина још мора и да се петља око неких виза. Траже људи, вољни су некад и да часте. А она је ту да помогне. Нек се шетају грађани кад већ немају довољно демократије. (Их, демократије никад доста! То ти је као кад једеш чоколаду. Кад год да прекинеш - мог'о би још). Колико је она већ младих лекара и инжињера послала вани. Не зна им се број. Мада нису сви на крају испали коректни. Нису се сви захвалили.

"Е вала Сетровићу, за ово има да ми платиш"—размишљала је док се смешкала лику преко пута себе.

"Чудан народ су ови Срби"—премишљао се странац— "или су тврдоглави да им не можеш ништа доказати и спремни су до краја да се бију а да не попусте, или се продају за јефтино, некад и за цабе".

Годинама већ покрива овај регион. Годинама је задужен за Србе. За сво то време није успео да извуче никакве законитости из свога великог искуства. Једноставно, никад не знаш на чему си са њима (са Србима). Наравно, у типичне Србе не рачуна ову госпођу која се усиљено и "из петних жила" труди да се покаже као несрпкиња и светска жена. И то му квари посао. Јер таман помисли да је нешто научио, онда га пракса скроз порази и окрене на другу страну. То је зато што ови који сарађају са њиме углавном нису искрени. Зна он, они му говоре само оно што он воли да чује. Само оно што они мисле да он жели да чује. Сто пута је погрешно у процени због тога. А тешко је доћи до правог и типичног Србина. Неће да се друже кад чују ко је и одакле је. Имао је и непријатности.

"Можда ћу имати среће са тим писцем којег ми доводи. Писци су обично људи широка и слободнога духа, неће ваљда један такав човек имати жеље у себи да ми се додоврава због мало новца којег ће свакако измустити од мене. Нека музе новац али нека ми говори шта мисли. Ја сам овде да бих проникнуо у то шта Срби мисле а не да ми неки Срби говоре оно што бих ја волео да мисле".

Није ни слушао ту досадну жентурачу. Одвратна му је. Поготову од када је осетио да би она хтела нешто више од пословног односа. Грозио се тога. Поред толико лепих и младих "спонзорушица" по граду, није му падало на памет да се качи са неким истрошеним муштикама. То је једна од добрих страна посла по оваквим забитима. За мале паре можеш да изиграваш бога. Да јебеш, да једеш и пијеш, једноставно, са платом и додацима које има може да себи створи привид да је богаташ. Он зна да није тако. Добро зарађује, у реду, али тамо одакле је то довољно само за пристојан живот и солидну кредитну проходност код банака.

Госпођа подиже главу и виде Сетра на крају хола. Осети и олакшање и љутину у исти мах. Али се ипак на силу насмеша на њега. Нема куд, то је њено масло па сад мора да куса, свиђало се то њој или не. Све је теже доћи до неког квалитета при одбиру људи који ће радити за њу, то јест за њега, за овога овде, уствари ни за њега он је само посредник, паре долазе али није важно.....

Тешко је наћи квалитет. Много заинтересованих а мало квалитетних. Раније је било такво мерило: ако си против "тога и

тога" одмах си добар за "онога и онога". И тако уместо да испливају добри и паметни, дошло је до одабира по систему: за кога си, то јест: против кога си. Сад је још теже. Накотило се шљама на све стране. Сви би да се овајде од политике и од јавног живота. То је, у ствари, једно те исто јер не можеш бити ништа у јавном животу ако се макар не очешеш о политику. По систему "дај шта даш" морала је она данас да трпи овог Сетра. Замерили су јој да нема довољно добрих људи, да јој фале интелектуалци који имају још и утицаја у народу, који нису окаљани и не вуку репове. (Где, бре, да нађе такве у Србији?!?). Пошто у Србији не само да нема писца који има утицаја у народу, него нема скоро ни писца (сем неколико "половина", и две-три "трећине" а нешто мало више "четвртина" од правога писца) онда је једино што је успела да ископа то је тај јебени Сетар. Није баш комплетан писац, не може се похвалити да је бог зна шта написао али личи и зна да пише (писмен је). И он се тако понаша па може да створи привид. Да она оправда паре које је потрошила а за друго ће лако. Није нешто ал' боље нема.

- Ово је врло неозбиљно!! - не уздржа се, ипак.

Није она навикла да је неко зајебава. Поготово не никоговић каквим је држала Сетра. Чежњивим погледом упућеним господину који је седео са њом дала је на знање да је стигла особа коју чекају.

Упозна мушкарце.

Господин из-чке амбасаде, углађен и наочит (већ смо то приметили а и госпођа је, само јој цаба), добро је говорио наш језик. Није ни чудо. Дуго година ради на овом подручју, час као представник велике трговачке фирме, час као аташе за информисање или културу при амбасади, сада као чиновник задужен за невладин сектор. Једна ренесансна особа, рекло би се по дијапазону занимања.

Са нескривеним интересовањем је посматрао Сетра.

Сетар пак, са друге стране, упитно погледа госпођу "невладину" (како јој је сам тепао). Као да је хтео да пита: "шта је сад ово, овога нисте спомињали?!".

И она је њега погледом уверавала да је све под контролом као да је хтела да му каже: "ништа не брини, ја знам шта треба, није твоје да мислиш него да слушаш".

Господин странац их је обоје посматрао и мислио се: "шта ли се то домунђавају погледима?". Хиљаду пута је осетио на

својој кожи како овај народ зна да буде потуљен. Па је због тога био опрезан и више него што би требао и што су његови саговорници у истину заслуживали по својим капацитетима и дометима.

Наручише пиће. Стадоше да лицитирају да ли би ваљало нешто и да се "набоде" на чачкалицу?!

"Дал' да платим...."- мислио се Сетар.

Види Сетар да госпођа "невладина" чека овога странца да почне. Зато ћути и само прича кад треба шта да одговори. Прича само кад се пита. Боље је за почетак тако, поготово што му није јасна улога овога овде. Мислио је да се ипак та невлaдина организација словила као "независна", па није баш добро овако јавно да се виђају. Да га види Анастас са киме се још састаје, мајке би му се миле најebaо.

"Анастасијевић и његов јалови и лажни патротизам..." - замисли се над тиме.

Није слушао шта се причало, мада и није нешто нарочито.

Странац је говорио о времену, спорту (тудио се да покаже како познаје прилике код нас). Највише се тематски задржао код коња и коњских трка.

- Кладите ли се? - упита Сетра, одавајући се тек по мало, у детаљу једва приметном, да му српски није матерњи језик.

- По некад - слага га овај, не баш у детаљу, колико да не испадне неупућен.

Зна да је то "шик" у високом друштву а он управо тежи да достигне тај ниво.

- На ког' сте задњи пут ставили? - понада се странац некој корисној информацији.

- Доста давно нисам то чинио - настави да лаже и поче да се извлачи Сетар - знате какве су материјалне могућности овде. Поготову писца и интелектуалца.

"Тако је најбоље" - мислио се Сетар - "почни одмах да кукаш за паре".

Странац саосећајно климну главом. Чуо је ову причу једно хиљаду пута до сада. Кад каже "хиљаду", при томе то није изговорено реторички. Кад год сретне српског интелектуалца који покаже вољу да поприча са њиме, слуша само кукање за новце, којих нема, мада по њиховој спољашности не би рекао да им лоше иде.

"Није ваљда опет истог довела? Није ваљда исти?" - размишљао је.

И госпођа климну главом са одобравањем на Сетрову реплику.

"Зато си ти овде" - говорила је себи, мислећи на Сетра.

Сетар не настави ништа више на ту тему. Неће да се истрчава и да изгледа нападно. Мора да одглуми одређену (не претерану) дозу дистанце. Ако се већ улизује, да то ради паметно и суптилно. На крају крајева, он се не улизује ради реда или што се некога плаши, већ то ради из чисто утилитарних разлога и потпуно свестан својих поступака. Он се улизује са предумишљајем.

Добро би било да заузме позу уметника незаинтересованог за материјално или политичко, осим за "демократско", како би умањио опрезност саговорника и натерао га да спусти гард. Наравно, у пракси је све то много теже јер кад су паре у питању Сетар једноставно не зна, и не може, да се контролише. Често своје бриљантно смишљене, теоретски беспрекорне планове поквари и усвињи кад види новац који није његов али који "без по муке" може то бити. Крене му бала на уста на лако добијени и незарађени новац. То га више узбуђује од жена. И на крају, зна, није толико глуп, брига и овог странца и "госпођу невладину" за демократију и његов "уметнички став". Не делују му баш много префињено да би он морао да посеже за префињенијим методама. Дај да се лепо улагне и цењка, па да брише кући.

"Шта ћу кући?" – помисли махинално.

- Да пређемо на посао. Може? - најзад проговори госпођа - Наша организација, као што знате, делује већ дуже времена на овим просторима. Њен превасходни циљ јесте помоћ у демократизацији друштва, помоћ при проблемима који настају у земљама транзиције, као и правна и свака друга помоћ особама или организацијама према којима се крше основна људска или грађанска права, и, најважније: прикупљање података о ратним злочинима које је овај геноцидан народ починио недужним и ничим изазваним суседима.....

Морали су да чују увод. Нико није слушао. Сетар је потезао вињак из чашице а странац је набадао шунку са овала.

"Ако будем плаћао ја, коштаће ме ђаво и по..." – размишљао је при томе Сетар.

После неког времена:

-и тако пошто желимо да око себе окупимо што квалитетније људе, а уз интервенцију господина који је испред своје земље задужен за нас: о потреби да се што више интелектуалаца заузме око ове ствари, ми смо Вас као перспективног писца позвали да нам се прикључите и то професионално. Услов је дакле да напустите своје постојеће радно место или у најмању руку да га радите хонорарно.....

"Не иде сад да питам колика ће бити плата, неће бити мала а и овога пута она није важна. Важна су врата која ми се отварају...".

- ја и господин Сетровић смо већ обавили прелиминарне разговоре на ову тему, тако да држим да је ствар готово извесна уколико он није променио мишљење, за које опет држим да би ме обавестио и да до овог састанка онда не би ни дошло

"Жалим мушкарца који је осуђен да је слуша" - размишљао се странац - "извесно је да није лезбејка. Сувише је безосећајна да би волела жене а и не би ми се упуцавала овако просто...".

"Пробаћу да узмем неплаћено у фирми, за сваки случај....".

- ...у домену наших послова спада и едукација младих, рад са младима као битан део активности, јер васпитањем младих у демократским оквирима даје могућност да они као будући носиоци друштва правилно

Кад је странац наручио још једну туру, и поново тражио да донесу "ове изврсне шунке", Сетар дефинитивно одлучи да не плати.

"Кад наручује сам и нека плати сам. Ко зна колика му је плата ?!"

-у оквиру таквих кампова постоје такозване "демократске радионице" на којима еминентни предавачи, стручњаци и људи од дигнитета.....

"Да ли ће више да заврши?" - помислише истовремено оба мушкарца.

- ...и у то име, господине Сетровићу, желим Вам искрену добродошлицу уз наду да ћете својим радом помоћи....

И подигоше чаше те наздравише.

Разговор је надаље текао необавезно.

Сетру није промакло да је господин у скупом оделу нешто претурао по својој актнташни, и то га је узбудило јер је

предосећао да ће можда нека корист пасти одмах, што се ни у најоптимистичнијим плановима својим није надао. То му потпуно поразбија шанчеве незаинтересованости које је беспотребно копао а не би ли одбранио од насртаја и одглумио дистанцу преко потребну писцу и интелектуалцу.

- А на чему сада радите? Шта пишете, ако није тајна ... - упита странац и не гледајући у Сетра него све једнако и даље претурајући по ташни.

Искрено се Сетар надао да до овог дела разговора неће доћи. Али увек дође. Морао је брзо да мисли. Али је морао и да прича нешто што ће се свидети овим људима (решио је тако, не може сада нешто да поквари, мора до краја да испузи свој план).

Па преломи, ("ко га јебе?!" – помисли):

- Радим тренутно на једном пројекту.....

Мора да почне са улизивањем, нема друге, дипломатски кор, они су обавештени.....

-па радим.....

"Али шта радим? Шта да кажем забога кад ништа не радим а представљам се вајним писцем. Па они су ме због тога и позвали....".

-радим на једној идеји.....

Зачуђено га обоје погледаше.

"Да се није напио" - помисли "жена поштена".

- ...радим.....

"...ма ко га јебе, идем до краја...".

-па покушавам кроз једно дело да покажем како је идеја о Великој Србији у ствари настала још у главама Немањића и да је касније Гарашанин само.....

Жена подврисну од среће. Већ се уплашила да је овај мазгов не обрука. Морала је и онако да измишља неки дан шта је написао тај писац којег треба да ангажује. Интимно, она је гледала да узме некога за кога је мислила да је неће угрозити ни на једном пољу, па ни у пољу списатељства, јер она тиме мисли да се бави кад се материјално обезбеди (а није јој остало још много до тога). А овај сад још и боговску тему нашао. Баш ону која јој треба. На томе инсистирају људи са којима се сусреће и који дају новце.

- Па то је интересантно господине Сетровићу, па ми морамо одвојити неки динар за Ваша истраживања...

То јој није требало. Сетар се окуражи, бала му крену на уста, збаци све моралне бране и окове, диже му се и курац. Мора сада до краја, до дна. Збогом Анастасе.

Странац се угризе за језик што је уопште питао. Било га је брига и за Велику и за Малу Србију. Он тачно зна шта треба да ради и уопште није важно шта је ко хтео или није. Да је хтео да се бави истином остао би на Колумбија универзитету, где је дипломирао светску књижевност, и тамо би проучавао историју балканских народа. Све податке који су му потребни има и они су му сасвим довољни. Други сектори и службе креирају историјске "истине" у пропагандне сврхе. Није то његов посао али ова проклета госпођа и њен сатрап чине све не би ли му се увукли у дупе.

"Немам среће. Опет је довела истог. Ма није исти, овај је изгледа један од горих. Морам ово да завршим што пре, па да идем. Идем нешто да јебем, шта се зајебавам са овима овде...".

- Знате ли да је великосрпски шовиниста Душан Немањић још 1350-е починио невиђене ратне злочине по Босни

Госпођа само што није свршавала од среће. Заједљиво се смешкала што је нашла још једну праву протуву, баш онакву каква јој је потребна. И господин странац је изигравао заинтересованост, и за Сетра и за тему.

"На крају крајева " - схватио је - " нека прича, нека бљује, ја и онако морам на неки начин да оправдам трошкове. Сад што они хоће да ми пруже више него тражим, то је њихов проблем ".

Сетар је био ван себе од среће, схватио је да успева.

"Исти је, дакле" - разочарано помисли странац. Желео је да што пре побегне од тих њушки.

Срећом госпођа га прекиде.

- А, да, умало да заборавим, мораћете већ у првој тури на камп. Отказао нам је Н-ић. Отишао за саветника министра и то захваљујући присутном господину. Но шта ћемо, за то смо се мучили и борили.

Сетру засијаше очи кад ово чу. Заборави у мах и Немањиће, и Гарашанина, и Анастасијевића. Тада је био сигуран, знао је сто посто да му место баш ту. Знао је, хиљаду посто је знао, да је пронашо кључ, да је провалио шифру за остварење својих амбиција. Заборави намах на нелагоду коју је осећао док је причао глупости од мало пре. Јесте, није мислио то да каже, тачно, дошло му је одједном, али је најбитније да су

присутни задовољни. Сад, странац му је деловао прилично незаинтересовано, ма колико се трудио да то прикрије али је дотична особа, дама, (ако сме да се тако слободно интерпретира и зове) била задовољна. Глупа је али је моћна. А то је најгора могућа комбинација за некога ко треба да одлучује о теби. У таквим ситуацијама је потребан додатан напор да би се таквој особи додворио.

Како је Анастасијевић знао шта ће урадити Сетар?! Као да је хтео да му помогне са причом. И како је знао која му прича баш тада треба?!

"Јесам ли ја толико прост да ме Анастасијевић чита к'о буквар?!".

Срећан је а није Сетар. Још осећа у себи неке промиле осећајности и моралности. Слабашни су али их осећа. Зато је осетио тугу, тамо у кафани, (и сада је осећа), кад га је пријатељ довео у ситуацију да бира. Хтео би, ипак, оба.

"А знао је курвин син шта ћу изабрати. Зар сам толико провидан и предвидљиво прост" - понови у себи малопређашњу дилему.

Ни један човек није лишен емоција. Зашто би Сетар био изузетак. Питање је само на који начин те емоције функционишу у души људској и како се манифестују, да не кажемо исказују. Сетар их осећа, ретко му се додуше исказују. Он мора да их крије и потири. Тако је решио. Такав је пут изабрао. Сам га је бирао.

- Кад треба да идем? - само је питао то.

Кад је узео коверту са нешто новца ("као знак добре воље") био је уверен да има посла са чистим и доказаним будалама. Није веровао да може неко тако олако давати новац за тако мало што он може да пружи. Ипак, знао је: од сада је сто посто њихов.

"Није важно, то је њихов проблем".

Наравно да ће те паре сакрити од жене. Не мора да зна. И онако акуратно израчунава колико од плате мора да донесе кући. Није ни чудо што се гребе, кад никад динара у џепу нема.

А, да, да не заборавимо. Кад је требало да се плати рачун, тачно је подесио време, у секунду пре него ће конобар кренути ка њима, Сетар се извинуо и кренуо пут "вецеа". Стари, добри, трик је упалио. Уопште га не интересује ко је платио.

Жена му је била задовољна кад је чула вести. Зна она ко је госпођа и кога је све прогурала. Била је Сетрова жена болесније амбициозна од мужа. Још када је чула да иде на пут, њеној срећи није било краја. Једино је казала Сетру:

- Да рашчистиш око примања. Треба тачно да знаш колико ће те платити.

Таст је вест злурадо и задовољно прокоментарисао:

- Каква ће то демократија бити кад се гради уз помоћ мога зета....

Дође време.....

Поздрави се Сетар са колегама са посла (никад их није волео, некако се осећао супериорније у односу на већину њих), узнеплаћено (опрезности никад доста), поздрави се са женом. Дете му није било тренутно присутно. И крену пут познате планине да учествује на пројекту едуковања младих нараштаја демократији и европским интеграцијама.

Добио је готова предавања, имао је и пар састанака са већ искусним предавачима који су га усмерили и дали му брошурице из којих ће савладати почетне кораке методологије рада у таквим камповима. Кад се врати, иде у Будимпешту. Тако су му обећали. На обуку, тако му рекоше. Нема разлога да им не верује.

Био је задовољан надохнадом за трошкове коју је добио, мада се потајно надао да ће бити знатно већа.

Почео је са радом и добро се снашао.

Какав је дакле наш Сетар?

Такав је такав је. Ми бољег немамо. А горих Сетрова, их... њих колико хоћеш.

Људи ће слушати његове речи. Неће седети у кафани са њиме па да упознају и његов карактер. Само ће га слушати и то ретко кад уживо, без припреме. Што више глупости изговорио, са што мање смисла буде причао - то ће људи мислити да зна више. Сетар више не пише он сада углавном говори.

Никада више Сетар неће седети са људима у кафани. Једном се преварио и дозволио да му спознају душу.

*

*

*

Чуо је куцање на вратима собе где је боравио и одмарао се. Отворио и угледао девојчицу, дрчну и наочиту, једну од тридесетак полазника "кампа демократије".

- Сетре, ја тамо не могу да седим, пуна је соба, галаме и непристојни су, играју неке безобразне игре.

Звали су једни друге по именима, без обзира на то ко је предавач а ко похађа. Такав је метод рада. Мора де се оствари непосредност и радна атмосфера. Мора да се створи привид да они сви раде и учествују заједнички на пројекту. Зато су носили беџеве са именима а да би се што брже упознали.

Девојчица закорачи у собу.

Сетар је погледа. Развијена је за својих петнаест година више него добро.

- Ајде дођи овамо, овде је тихо, сам сам.

Девојчица уђе и седе на кревет.

Сетар седе поред ње. Младо чврсто месо вирило је испод танушне мајице и кратког шортца. Приближи се још више, тик уз њу.

"Европо, ево ме !!!".

"Градски Србин је лабилног карактера и у јакој је мери подложен прилагођавању".

26.мај 1941

**(из извештаја пропагандног одељења Југоисток
послатог Врховној команди Вермахта)**

X X X
X X L
X L

"Методије је, у ствари, умро још- тих у Истоку и намах се повамперио. Није нападао поштен свет, и кад је то радио најволео је курве да посиса и напаствује. Задњи пут је примећен за последњега рата како скаче на пуштену стоку. Сад, и ако се јавља нема ко да га види. Овај Методије, што се овде помиње, тај никад није постојао и не види се разлог шта је састављач имао то да чини, то јест: да измишља човека који се већ родио па стиг'о и да не умре".

Из ненаписане рецензије
покојног Сретена Стаклоједца,
стрица по функцији

Најтеже је поверовати.
Најтеже је веру наћи у себи.
После све крене својим током.
Божјим током.

Није срамота признати заблуду. Ма колико она дуго трајала. Јер није криво дете за неверништво својих родитеља. Шта зна макања о томе који је прави пут и на коју страну треба да крене. Макању воде други а кад одрасте, ако је погрешно вођена, нормално је да није на правом друму. Тако настане заблуда. Не може се заблудети матор човек. Ако се то деси онда је у питању или будала или покварењак.

Веру пронаћи у себи, самим тим и Бога.

Бога да пронађеш, не да Га гледаш него да Га осетиш.

Осетићеш кад буде у теби, душу кад ти оплемени и обогати за сва времена за вјек и вјекова. Амин.

Остали су сами на свету: он и зло. Да поведу битку, да им нико не би сметао на бојном пољу. Куд се дао остали народ? - њему није битно. Он води битку за Господа - не због себе или људи. Он је ратник вере. Праве вере. Нема везе са тиме она зарђала пијачна тезга где је почињао и завршавао се његов профани универзум. Ту где га ратни друг држи само због тога што му је ратни друг. То је споља. Његов езотеријум - то је ова битка коју води и за коју нико не зна. Не зна ни он. Сада. Сазнаће за дан-два, годину-две, можда већ сутра. Можда никада.

Не жели нити да је каже (и када би знао), јер то не чини због славе. И зато што још не зна (а можда никада неће сазнати). Знамо ми (откуд?) – к'о да зна он сам (зашто?). Људи ће се потрудити..... као и увек када треба неком зло да се рекне или учини.

Најтеже је спознати веру.

Цео живот потраћио је живећи као биљка или животиња без икаквог просветљења. Ноћивао је и зорио к'о незналица и неверник, к'о магарац што уздигнутог уда иде међу народ. К'о незнабожник. Балавио је к'о сам ђаво што зна, поготову кад угледа дванаестогодишњу девицу како се сама смуца кроз његове атаре тражећи љубав о којој је сазнала из управо одгледаног холивудског филма. Ништа он о томе не зна, знамо ми.

Слушао је мајку и оца, и бабу и деду, и стрица и стрину, и комшију и кума. Кад год је чуо, слушао је колико је могао. Бала

на устима му некада то није дозвољавала. Бала која није цурела за хименом који је и ђаволу сладак већ због обдарја којим га је даровао Бог чинећи га јуродивим. Али ту се није ништа питао. Бала је долазила и одлазила, некад ју је мењала пена, бела пена, некад крв од закланог језика.

Велике су новце дали докторима. Не да га излече, него да прикрију. Божји дар се не лечи. Тешко се и крије. Да може у војску, да тиме стекне право да се жени – за то су новце дали. Да може у цркву ко човек да уђе са децом, кад их добије. (Знао је како се праве деца. А.... аааа.... то није тешко. Гледао је слике. Није будала. Никада није будала био. Не воли то да чује).

Не сме ружне мисли да мисли. Ту смо да му не дамо. И да га подчикнемо, па да подврискујемо од среће што смо опет понизили човека, кад већ људи нисмо. Ту смо, ако можемо, главу да му сломимо. Молитвом је, ипак злотвор, научио да се брани и да се клони невоље. Па и ми морамо да устукнемо. Не од белега на његовом челу већ од страха да не будемо проклевени.

"Верујем у једнога Бога Оца, Сведржитеља, Творца неба и земље....."

Неко га је научио. Негде је чуо. Можда кад је ноћивао испод ћивота. Кад је покушавао да ноћива а уистину се целу ноћ тресао што од страха, што од грознице. Остала му слика у памћењу, слика силуете на вратима цркве, црне силуете.

А баба га је чекала целе ноћи пред вратима. Увијена у црну мараму, жалила је некога одавно прежаљеног. Али бабе увек некога жале и никога не прежалe. Она је тутнула монаху увијутак у руку, пољубила му исту, целивала икону и мет'ула пару на њу. А онда изашала и њега оставила да је гледа кроз отворена врата. Наслонила се на углачани од пољубаца верника стуб вратни и ту преседела целу ноћ а да се није ни померила. Чиме је могла да подмити монахе који су се одрекли овоземаљских добара да оставе врата од храма целе ноћи отворена?

Исту такву силуету је гледао много пута после тога. Крио је од људи да је види али је видео. И на многим местима. Не би људи веровали да им каже где је све виђао црну бисту. Не би му поверовали ни зато што та појава није више имала никакве везе са његовом бабом, нити са оним коначењем у цркви кад су се надали исцељењу. Осећао је увек за вратом, у почетку се окретао и назирао тек траг црног дима која бежи од погледа а

касније се навикао и више није тражио доказа о постојању црне утваре у његовој сенци.

Је ли помогло? Питали су се многи, питали су их пуно и он је касније тражио одговора на то питање. Стварно, пена се није више појављивала, није падао у тешки лунатички транс и сан, јесте глава је настављала да га боли али је све било другачије а на боље. По-обрадоваше се сви укућани и по-оштоваше бабу више него јој је следовало.

Било му је драго због тога. Волео је бабу мимо других и моћмо. Рекли су му: "Сад можеш у свет. Бићеш човек: можда. И то је нешто". Било му је мило тада. И дуго после тога. Док није разазнао и схватио ону реч на крају: "можда". И то не њен смисао већ превару која му је њоме подваљена. То "можда" је, у ствари, оличавало суштину његовог стања. То "можда" је одвајало њега од осталог света. То "можда" није му дозвољавало да вежба прављење деце онако к'о што су вежбали његови вршњаци и исписници уживајући чак у томе. Није давао голове на пољани са низбрдицом на крају. Дозвољавали су му, у најбољем случају, да трчи низ брдо и да им доноси одбегле и непослушне лопте.... То проклето "можда" га је уништило, било му је заклету непријатељ и крвник, и пре и после ђивота. И пре и после живота.

Мрак је долазио свакога дана. Неко је то у универзуму тако подесио да никад не омане. Он зна да је то Бог учинио, кад је стварао свет. Кад је био мали није знао за то осим за страх и непријатности које му је мрак доносио. Мрак са силуетом. Глуво доба ноћи. Он не спава. Не сније. Није ни на јави - ни у сну. Није ни у цркви, ни у својој собици. Али води битку. У себи. Прво са цифрама и својим пијачним губи'цима, (где је он у губитке рачунао време а његов ратни друг је у неповратне губитке рачунао новац), а после са својим намерама да стане злу на пут. Да јебе мајку мајчину: злу!!!

Стајао је он у злу и у вуковарском блату, тражио је зло кроз сарајевску маглу, умало га зло није убило на дреничком камену. Свуда је било зла. И свуд је баш он морао да се нађе поред њега. Е..... ее.. неће вала више!!! Има да се томе стане на пут!!! Зна он ко производи сво то зло: то су одметници божји.

Свуда су га водили. Скоро џаба. Нису га терали на силу. Сам је ходио. Дали би му да једе. Обукли га у сивомаслинасто сукно. Натакарили капу преко ушију. На силу су га некад

изгуравали. Кад су схватили да је превара у питању, да су силни очеви новци потрошени. Он се враћао под разним изговорима и остајао, поготову у време кад је већини било свеједно ко си и шта си само ако си спреман да гурнеш дупе у процеп уместо њих.

Он има моћ.

Осетио је много пута. Први пут у војсци. Могао је да полети, да се вине кроз ваздух и да тако лебди сатима. Враћао се уморан и мокар. Упишан?! Ко за баксуза, приметише то и други. Не летење – само оно задње, што се помену.

На путу кући, тада, кад је осетио и кад је војник био, није схватио да је време пролетело али је схватио да су га због нечега пустили раније. Остали су његови другови из собе, из вода, из чете. Остали су чисти клозети и масна храна. Остали су официри које није у потпуности разумео и схватао, поготову кад би стали да вичу и да машу, непотребно, рукама.

Не, то је било друго.

Заклео се тада да више неће напустати своје другове. Кад их има и смогадне. Зато ради на тој пијачној тезги. Зато мора да гледа људе, неки су божја створења а неки ђавоље њушке. Неће да напусти свога ратнога друга. Иначе није му до пара. Прима пензију. Велике новце су дали да оде болестан у војску а да то нико не примети. Само он није схватао димензије. Ни тада, ни сада. Иначе не би ни динара од тога узео да зна да је на превару стречено.

Од своје плате тезгарошке и не узима ништа. Друге послове и мисије има он. Док може, док је жив треба да стане злу на пут.

Рат је хтео сам. То је изабрао. Кад се пријављивао није помињао мокрења и сновиђења. Па шта? Нико га није ни питао. Кад му се то дешавало био је млад. Сада све мање, скоро уопште. Рат га излечио. Ратна терапија је најбоља могућа могућност за оздрављење. Тад је био млад. И није веровао у ништа. У ствари веровао је да не верује. Убеђивао је себе и други су га убеђивали да се нема у шта веровати. Није имао Бога. Место крста, на глави и у срцу је носио звезду петокраку, црвени пентаграм. Ту исту петокраку стискао је у шаци на асфалту неког пута који се звао "Братство и јединство", оног дана кад се понижен враћао пре времена из војске. То је упамтио.

Затим је следило неколико месеци скривања код разних непријатељски расположених рођака жељних најогавнијих оговарања, док не прође време предвиђено за војску, да може да се врати – не би ли се све то избегло. Отац је слао паре а рођаци су кукали на скупоћу. И све тако у круг и преко његове главе, мада њега није било много брига. Он је свакодневно, и по мразу и по жези, излазио на реку и покушавао да хода по води. Вежбао је. Усавршавао.

Прошло је време. Све се завршило. Многи су умрли од тада. Отац и мајка, баба још и пре. Умро је и манастир са свом црквом, оном где је ноћио да би се ослободио злих болести и сила. Ко зна где је он сад? (Он није иза тезге. Не, не видите ви њега. Неко други је то).

А онда је видео рат на телевизији. Између реклама за камате од петнаест посто и вести са хиподрома са кога су приказивали изгладнеле и мршаве коње који се тркају за шаку сена, сваке вечери се појављивао рат. Чекао је тај тренутак. Сваке вечери, у исто време, иста лица, водила су га кроз чудесни свет хаоса и рата. Одмах се заљубио: у рат, у нацију, у правду. Одмах је замрз'о: непријатеље, невернике, неправеднике. Није више било те силе која га могла спречити да не оде и сам осети све те лепоте.

Најтеже је поверовати. После је све лако.

"И у једнога Господа Исуса Христа, Сина Божјег, Једнородног....."

Једном, једини пут у животу кад се осетио вредним, кад се осетио човеком да кажемо, то је било у рату. За време рата био је неко и нешто и у својим и у туђим очима. Рат је тако узвишено стање људске цивилизације. У рату једино постоје поштени закони, закони природе и Бога. Анимални - да није то мало претешка реч? У рату се све стране боре за правду. Свака има своју правду и све су подједнако тачне и важне. У рату побеђује храбрији и јачи, као у џунгли или савани. Као на дну океана. Као у космосу. У рату побеђује увек: неко. Али су у и они поражени могли да победе: само да су изабрали праву страну.

Опет је јездио путем "братство и јединство", сада, тада, у камиону. Било је хладно, ветар је пирјао кроз пукотине цераде. Он је стискао "звезду пентаграм". Кад је одлазио. Опет се истим или другим путем враћао, са истим или другим камионом. Само

је увек различито стискао у руци: час плочицу са тробојком, час четничку кокарду, час амблем са орловима.

И бивао жив. Увек је остајао жив. Није га 'тео метак.

Кошмарно је његово стање духа. Вазда било. Ноћивао је слабо, ујутро га болела глава. Вазда. Није се радовао свитању, још мање сутону. Једино би у подне по некад бивао спокојан.

Жене су се подавале војницима. И да нису хтеле: ко их је питао? Меке су и влажне по некад. Није то знао. Док није видео. А он је волео само једну. По имену и презимену, праву а не измишљену особу. Овде може свашта да се измисли, таки је посао. Међутим она је била права, он је био ратник. И није чезнуо за њеном влажнином међу ногама. Хтео је да је љуби у лице као мајку или сестру. Хтео је да је чува, да је дарује. Само да је гледа, било би му доста.

Кад год је имао времена, а то је радио само због Ње, одлазио је на неку воду да вежба ходање по њој, по води. И научио би да га разне друге ствари и обавезе нису одвукле од тога наума. И да се она не удаде на брзину за другога и мало после умре на порођају. Све к'о у измишљеној па написаној трагедији.

Чуо је на улици да су "чини" у питању, неко је бајао и разболео је, потплаћен љубоморним новцем опасником. Давно је то чуо, па заборавио. Не памти баш најбоље. Сад се тога сетио, нема неки дан томе. И одмах томе придао велику важност и сасвим нову димензију примерену стању у коме се налази. И плановима које "кује ли кује" има ихаха времена. Да се више нико не понови оно што се њему и "њој" догодило. Да не умре неко због вештичарења.

Мало је био са женама. Кад је могао, тада се он надао једној. Кад је остао без ичега најлакше му је било да се сам пипа. Сад не ради ни то. Грешно је и могу да му израсту красте и длаке на длану са којим би то радио. Воља и вера се губе кад се "то" ради. Богами, и здравље. То што му се по некад деси ноћу, само од себе, у сну, за то није крив. Добио је опрост. Исповедио се. Није се пожалио и није тражио опрост што се још по некад и упиша у сну. Држао је да то није грех.

По прелету птица, може се разанати. Шта се хоће, прво да се зна, па после да се бира птица чији ће се прелет пратити.

А: она?!

Ономе преко пута, ономе опиченоме, ономе што чудно гледа на њене прозоре, ни јато највећих птица својим прелетом не могу предсказати будућност. Њему ни попови не могу прочитати какву корисну молитву, а за гатање и бајање чини се да је касно. И није вољан, очито је да није вољан, да плати. Колико би она хтела. Нема ни чиме, види се по њему. Само гологузани живе у овим уџерицама са истим двориштем у средини а на које гледа са свога прозора на спрату.

А: он!?

Долазио је.

Доходио је у почетку само до улаза, провиривао. Имао је страха, то је било очигледно. Још му је хладно у костима, треба га разумети. Од оног ноћења му је још хладно. И у срцу има страха а тај страх је најгори. Тај страх потиче од незнања или неверовања, верујте то је исто, и зато је најопаснији. Па корак по корак. Охрабривали су га присутни и сам свештеник. И било му је угодно. Људи су тихо постојали испод сводова храма, господствено су ћутали. Само су се у тишини крстили. Били су у својој ћутљивости исти и једнаки. Свештеник је био драг и љубазан. Разговарао је са њиме, стално га саосећајно држао под мишком, водио га и показивао му. Нудио му меда и воде.

Кад се схватило да је смиран и заинтересован, кад се видело да се ослободио страха, позиван је да долази редовно, давале су му подуче, ишао је на веронауку, са све самом децом око њега, и чак су имали поверења да му дају књиге које је носио кући и читао. Само су га саветовали да их пре читања увије у новинску хартију а да их не би мастио. Враћају деца омашћење књиге, ђаво их однео. Неке и поцепане. А то тако не треба. Није само да се један послужи него је потребно генерацијама. Поготову сада кад су цркве пуније него икад. Сад кад се људи враћају вери. Сад кад су људи бољи – ђаво их однео.

Сад је разумео, ("сад" је пуно времена после његових првих долазака у цркву), никад више људи у цркви и никад више неверника и ђаволових слуга. Све зна. Све је научио. Само је слушао шта други говоре. То бар није тешко.

".....од Оца рођеног пре свих векова, Светлост од светлости, Бога истинитог, рођеног, не створеног...."

Долазио, помагао. Није било важно да ли киша пада или сунце пече. Постао је црквено биће. Касније је дошло до тога да кује друге планове. Кад се просветлио. Кад је ушао у догму, кад

је стао да живи у складу са догматима. Није више био лаик, па је знао. Чуо је о злу највише од попа и монаха. Да, обилазио је он онда цркве и манастире уздуж и попреко. Упијао сваку реч која је одзвањала по влажним конацима и хладним припратама.

Није било лако. Све се у глави измешало. А бешика и даље терала по својој проклетници, кад би јој дошло. И разне промаје, с'времена на време, настајале су у мозгу те је био приморан да лети ко што је летео док је у војсци био, ономад кад су га послали кући. И бол у глави је временом бивао све јачи и интензивнији.

Стискао је гардијску петокраку са српом и чекићем на средини, сећа се да му је неколико капи крви са длана пало на иначе прашњаво седиште аутобуса којим је јездио у понижење.

Постио је. Хиландарски. Хтео је само најбоље.

Није јео. Није пушио. Тезга му је душу убијала.

"Време је поста", викао је на муштерије, које касније стадоше да зазиру од њега.

Молио га је ратни друг да се мане тога, макар док је на послу. Да не пропагира веру 'де јој није место. Ту су људи долазили да тргују и буду, по могућству, преварени. Црква је за оно друго. Свуд је место за веру, знао је он. Вера је живот. Да није Бога не би било ни нас. Да није нас не би било ни вере.

Магловито је спознавао свет око себе. Често се чудило како људи могу уопште функционисати по тој невидљивости. Није могао да претпостави да можда он и њему слични слабије, од магле наравно, могу да виде људе и догађаје. Можда магла није у свету него у глави?! Можда је болестан, али он то не зна. Све и да има неко да му каже, не би овај поверовао. Хтео је да то буде иза њега, да се не помиње тај мрачни период његовог живота. Кад већ није имао детињство и младост макар ове верничке дане да проживи без подсећања на то.

"... одричем се сатане, и свих дела његових, и свих служитеља његових ..."

Онда се и крстио.

Није могао да буде сигуран је ли то некад урађено са њиме. Није имао кога да пита. Сви су мртви и сахрањени којекуда. Изгореле су и црква и црквене књиге, тамо где је то могао проверити. Изгорео је цео завичај где би могао да лебди дух његовог крштења, тамо где би без икаквих књига осетио је ли или није?! Баба би знала. Али где њу сада да нађе? Неће ваљда

да гата и призива мртве?! Он мора томе да стане на пут а не да поспешује такве искривљене духовне активности.

Свештеник се сложио да то ураде без обзира да ли се то учињено раније. Богу ће бити мило и опростиће ако је грешка у питању а још милије ће му бити ако се стварно сада крсти и тиме приводи у његово стадо. Кум му је био ратни друг. Купио му је белу кошуљу, водио га за руку око олтара. Јели су после колаче на тезги, која је морала и тога дана да ради јер не може да остави редовне муштерије на милост и немилост конкуренције.

Он се просветлио. Није додиривао тло док је ходао. Није му више падало на памет да вежба ходање по води. Схватио је да би то значило призивање нечастивих и злих сила. Лебдети изнад земље јесте божански дар - ходање по води било би ђавоље масло.

Он се просветлио. Свештеник му је казао: "па сад да се и ожениш и, даће Бог, децу да рађаш". Уопште није био начисто мисли ли озбиљно или је то рекао реда и шале ради. Не зна, није ни важно. Чуће. Само је његово да иде и слуша шта говоре умни божји посленици. Ипак, да би децу са женом добијао морао би да ради "оне" ствари којих се гади и које црква забрањује (тако је он то тада схватао).

Није пропустио ни једно предавање, ни једну литургију, ни један пост. Радио је послове у цркви и око цркве, у парохијском дому. Јурио је продавце црквених календара на пијаци, са некима се и тукао. Пропагирао је веру више него ико икада у овом граду. Протурао лажне вести да су свеће које продају цигани на улици од воска покраденог са гробова и да су пуне воде.

Слушао је монахе и оце како говоре о врачарама, гатарима, лажним пророцима и видовњацима као о најљућим непријатељима хришћанства и православља. То су ђавољи радници. Опаснији су од секти или комунизма. Они се представљају божјим радницима па су зато још гори. Народ их не разликује од свештеника а обраћа им се углавном кад их каква мука притисне. Слушао је: накотило се таквих по овој нашој земљи па трују народ неверништвом и заблудама. Узимају му и оно мало сиротиње што им је претекло после свих ових година. Отимају људима душу, чуо је.

Понављао је све то ратноме другу, на тезги. Показивао је и прстом на по некога. Видео је овај, овај други, овај ратни му друг,

да застрањује његов пријатељ. (То ми констатујемо нахнадно, сад кад већ знамо причу препричану оговарањима). Није му био баш најјаснији болесни и влажни сјај очију док је говорио. Уплашио се за пријатеља. Али му није могао ништа. Док је викао испред месаре у време поста да је грех јести меса, и ратни друг је спречавао власнике месара да га линчују, још је ту и тамо имао разумевања за њега. Кад је једнога дана побацао свеће и кадионице са једне тезге и позвао народ да купује само у цркви, више није имао куд. Опстанак на пијаци са тезгом подразумева одређену колегијалност. Замолио га је да више не долази да ради. Нека седи кући, бојажљиво му је рекао: "можда би добро било да оде и до доктора". Толико бојажљиво да овај није ни чуо. А није ни волео да чује такве ствари.

Није се наљутио на ратног друга. Искрено, једва је дочекао. Најзад је био слободан. Могао да се посвети својој мисији, ономе што већ неко време планира да спроведе у дело. Можда му и не би пало на памет. Можда никада не би стигао тај наум у његов мозак да није живела ту пред његовим очима. Исто двориште окружено трошним собицама, иста чесма где захватају воду, исти клозет где се празне. Свакога дана, хтео он то или не, морао је макар једном да је види.

А њене посетиоце?! То је већ друга прича. К'о за баксуза њих је редовно сретао, и не мали број њих је морао баш њега да приупита, што за то:"де је?", што о томе: "зна ли она стварно нешто и погађа ли или само вара?". Ходање тим двориштем временом, како је примао веру, представљало је за њега ход по предворјима пакла. Није могао да поднесе да је ту у близини, а да он не може ништа да промени. Проклето двориште и проклет да је прозор што гледа на његов прозор. Проклета да је похотна силуета што некад зна да стане на исти и да га посматра. Стално силуете!!! Некад црне, некад похотне и грешне. То га ђаво призива.

Крештање птице углавном доноси лоше вести и предсказања. Шта може да буде добро из кљуна гаврана или злохутне сове? По грактању се смрт предосећа. Само треба имати знање па погодити коме је смрт намењена. Има компликованих метода врачања кад се смрт окрене према другоме и ако гавран није тако мислио.

А:она?

Само да Бог поживи кризу и ратове. Док је тако, има посла и за њу. Људи највише траже једни друге, покушавају да се излече а све је мање оних које љубав на неки начин мори или слади. Нема више посла у вези љубави. Нико нема жељу да другога опчини, да га неко мимо своје воље заволи. Сад углавном, рече се, или траже једни друге, погубили се по ратним пољима, или гледају једни другима врат да сломе. Кад треба некоме врат да се ломи: тада најмање паре жале. Деле и капом и шаком, само да магија успе. Воле и да им се предказује будућност, али и ту мало траже информација о љубави, углавном их паре и богаћење занима. Отворили би фирму, или би се кладили, па их интересује има ли шанси да се обогате преко ноћи.

".....једносушног Оцу, кроз кога је све постало..."

.....само се плаши оног прозора, оног преласка кроз двориште. Осећа страх извесни и доказљиви. Није све потаман са тим посматрачем и пролазником. Није све потаман са његовим мозгом а још мање са намерама које намерава ..

А: он?

Стискао је метални крст у шаци. Ходио је да се причести, или је ишао на молитву. Сада је стискао крстић такође до крви. Исцепао је онај папир на капији. Оглас је био. Он га је исцепао у стотину ситних комада.

А: она?

Она зна да га је он искомадао. Велику мржњу је видела у сваком новом комадићу комаданом.

"Гатање, врачање, црна и бела магија, карте, тарот, гледање у длан, читање судбине из кафеног талога, продаја талисмана, скидање чини, везивање клетве у чвор, одвезивање учворених клетви, окултизам ..."

А: он?

Имао је већ искуства он са таквима. Само тада није знао ништа. Важније му било да види длакаву минцу него да се бори за веру. Био је млад. Кад је био мали гледао је стрину како врача и баја. Била је позната вештица у Истоку и околини, ма у целој Метохији. У почетку стидљиво наступаше али од кад јој муж умре онда све више и више. Није више имао ко да је обузда и пијан млатне кад претера! Није више имао ко да избија из куће једући срчу где год стигне!

Његов несретни стриц је мањакао од унутрашњег крварења које је изазвало парче стакла, једно парче од многих које је за пијаног живота несрећник зубима згрицао и појео. Стриц му је био најпознатији једач стакла у околини. Што је јео стакло?- то нико не зна?! Вероватно није знао ни он сам. Чинио је то највише да народ види па да му плати које пиће. И да би се доказао. Ломио је пивске флаше о главу са невиђеном техником. Ретко се кад повређивао а и кад би се то десило мет'о би влажну марамицу на чело и настављао са опијањем. Стриц умро а она се препородила. Пролепшала и развила посао. Сисе су јој још више набрекле а пичка се расветала. Долазили људи са разних страна. Ко за бајање, ко за пичку? – није правила разлику.

Да, још давно је он то спознао, то зло. Само тада није знао ништа. Па тада ни једну црквену књигу није ни видео а камоли прочитао. Та иста стрина му је тада, кад је био мали, а стриц се већ охладио, и показала "ону ствар". Он се вртео по њеној соби а она била расположена и поднапита.

"Кад се вратиш из војске научићу те ... јер вама којима Бог узме памет дода увек на друго место", казала му је тада са задигнутом сукњом и раскреченим ногама. На белим гаћама, сећа к'о данас да је било, видео је жути траг остао од јутрошњег бављења.

"..... гледање у јетру, џигерице, предсказивање по понашању животиња, по времену, облацима, астрологија, звезде"

Крио се после војске, после кривења да је у војсци, није смео насамо са њом. А она је у ствари и заборавила, већ следећег јутра кад се отрезнила. Више јој је било мука од брље, није јој падало на памет да се присећа шта је радила. Много тога је она за живота урадила да би се сетила такве ситнице. Али се он плашио да се ни присети и да га не примора да опет гледа онај жути потпис на гаћама. Срећом, дођоше ратови, па он оде у бели свет.

Морао је да има план. План, ако желиш да га имаш, онда мораш да га смислиш.

Имао је он план.

"Дођи сутра, дођи за три дана", говорила му је.

А он био упоран. Најтеже је било да реши. Кад је решио није имао намере више да стане. Мора до краја. До копља и пробадања аждахе!

А: она?

Она гледала да га скине са врата. Не свиђа јој се комшија . И плаши се од њега. А нема куд. Почео сваки дан да се појављује, да тражи услуге. Мутан му поглед, стално њиме шара кроза њу. Стално застаје на пола реченице, не зна 'де је стао или куд је са причом пош'о.

А: он?

И био је упоран, јесмо ли то већ казали?! Стискао је нож у руци, још први дан кад је пробао да уђе. Кад је био при себи држао је подугачку бритву за дршку. Кад се изгуби: стезао је и сечиво. И опет је цурела крв. Није био начисто, бар у почетку, шта ће радити са тим 'ладним оружјем. Није му била најјаснија намена тога ножа. Несвесно га је и покупио једнога дана са тезге, рекао је ратноме другу да му треба за кухињу а овоме било свеједно само да што пре оде са пијаце и престане да му плаши муштерије.

А: она?

Крв му је некад текла кроз џеп, па поред ногавице у ципелу али није одустајао. Кад га је први пут вратила са прага, дуго је након тога стајао под прозором. Она га је гледала кроз завесе и мислила се куд са собом и шта је снађе?! Увек је била магнет за лудаке, отуд сад и овај у дворишту. Од лудога и будале, додуше, најлакше се узму паре. Само овај није баш.... Молила је газде од собице да га избаце, она ће плаћати, треба јој за канцеларију. Али они нису хтели да чују. Редовно плаћа, шта сад треба да се замере са попом који се интересује за њега, и са организацијом ратних ветерана чији је истакнути члан. А најважније је да има редовна примања и да плаћа редовно. Тешко је данас издати тако рунирану собицу по тој цени. А њега као да је брига за цену. Да га истерају, па да она не узме: јес'!

Можда је и то чуо!? Мада делује као да га баш не интересују свакодневне, животне, ствари. Нека велика мука, неземаљска и несвакоднева мучи њега. То се види и кад га не гледаш. То се осећа.

А: он?

Ноћ му у задње време опет ништа добро не доноси. Он се добре и не нада али би волео бар по некад да нормално одспава и да не страхује хоће ли се пробудути мокар. Добре се и не нада. И не треба да се нада. Ничим није залужио да се тако нешто њему догађа. Мислимо, да се догоди нешто добро. Грешан је. Много је грешан. Свештеник се мрштио кад му је

ономад помињао стрину. Казао му је да не мора баш свега да се присети и исповеди то исто што је ископао из малог мозга. Прошло је време а и он је био млад. Ништа није згрешио. Она је.

Он је нож потегао због Бога. И због људи. И кад је потезао то је чинио за добробит других. Он није пролио крв себи да угоди, или да се овајди од тога. Њему крв не прија. Не гади се али му не прија. Много је крви видео за време свога војевања да би је сад био жељан. Али зло мора бити уништено! Он зло жели да убије. Тако ће себи отворити врата раја.

Зло је он убијао.

"Дођи сутра, прекосутра и донеси паре", говорила му је. Кад већ мора да га трпи и страхује од њега, (ипак нада се без разлога), онда нека и плати. Људи причају да има пара.

Огатаће јој он за сва времена. Ако икако измогадне.

"...Који је ради нас људи и ради нашега спасења сишао с небеса..."

Не интересује њега како се вера родила. Не треба да тражи - кад је већ нашао. Он верује. Не тражи. Он је нашао. Како: ако није тражио, како је нашао? Осетио је у себи. Она је ту у њему. Има је. Он пости, он не једе. Он не пуши, не пије. Није могао да разуме људе који то не чине. Да је каква власт, он би законом одредио шта сме а шта не сме да се једе или ради. Никакви Срби и православци нису ови људи око њега. Не верују у Бога. Нашега Бога.

Свештеник је говорио да су секте све јаче и јаче. Да људи више верују гатарама и разним пророчицама него монасима. Они сеју зло у народу, терају га да служи самоме врагу. Па је цитирао Светог Василија Великог: *"Ко се преда врачарама и другим сличнима добиће епитимију као убице"*. Говорили су: томе треба стати на пут. Они су сатанисти, терају децу на блуд и дрогирање, скрнавe нам мајке и сестре, терају синове да убијају очеве. Сви су исти, говорили су, нема везе да ли гледају у длан или окрећу крст на гробљу наопако. Сви су на истом задатку: да убију православље у нашим душама. Па су читали Свето писмо: *"Врачарама не допустите да живе"*.

Не можеш час веровати а час не веровати. Не могу они једном бити безопасни а други пут не. Ако су сотонини ђаци, сви одреда, треба их уништити. Мораш бити божје створење или то не бити. Само, често то није ствар избора. Кад се препустиш злу

онда неко мора да ти стане на пут. Ти сам нећеш. Да си могао ти би се одупрео.

Питао је свештеника: да ли Сотона окреће човека против Бога или окреће и хушка човека против самога себе и других људи? Држао је да ђаво није тако јак да може директно да науди Богу. Још је питао: је ли она на кули зла, његова комшиница што гата и лечи, што баја и баца чини, је ли она против Бога или против оних које вара?

Свештеник му није одговорио, био је збуњен. Погледао га је ко што га је и пре и после тога пуно пута гледао са неверицом и бојазношћу.

"Нису то наша посла", једино је стиг'о да му каже.

Разочарењу и љутњи није било краја. Једва је ноћ изноћио. Сумњао је и у попа. Да се није и он праметнуо. Да није и он против. Да је среће, одавно је он требао да му каже шта треба да ради а не он сам да смишља. Зар му он сам није давао да чита шта је о томе писао Свети Јован Златоусти?!

Није он глуп. Ишао је да извиди терен. И у рату су тако радили. Оду прво да виде шта је и како је па одлучују хоће ли да нападају или не. Одлазио је више пута. Да утврди, да провери, да га одлука не мине. Или да је се сам окане. Да буде сигуран, да му рука не задрхти у одсудном тренутку или да прерано а кобно крене и посегне. Да уради беспотребно или да прескочи обавезно. Није он увек начисто са собом. Има тих проблема са главом. Од силног озбуђења почело да се враћа и ноћно мокрење. Због недостатка секса и полуције су се вратиле. Свештеник га је изгрдио неки дан и рекао му да то више не помиње.

То што је све чешће ноћ ноћио у дворишту, испод њеног прозора, није ништа чудно. Хоће да види држе ли тајне састанке и сатанистичке сеансе ноћу. Хоће да направи списак њених посетиоца, да открије целу организацију. Искрено се понадао да ће и свештеника једне вечери затећи у дворишту. Имао је теорију и хтео је да је докаже. Јер од кад је он почео да помиње зло које се дешава у његовом дворишту, када је стао да прича шта је све праћењем и шпијунирањем сазнао, ко све долази да им његова комшиница гата и баја, и да је дотле стигао да га је чак и милиција приводила због узнемиравања, дакле кад је све то сазнао, свештеник се, прво: пренеразио, друго: до бесвести га је искритиковао, и треће: почео је да зазире од њега. Кад га види

у црквеном дворишту или испред парохијског дома побегне главом без обзира . Ради то већ има неко време.

Од беса и избежумљен зато што губи свој земаљски ослонац за комуникацију са Богом, његовог референта за чекирање визе за рај, његовог духовног оца, он је посегао за пером и отворено оптужио највишим црквеним властима свога дојучерашњег ментора: за савез са ђаволом, за гатње и сатанисање. Лепо је све испричао у томе писму и послао га диретно секретарјату Синода. Да га исти проследи надлежном владики.

После тога, свештеник није хтео више ни да разговара са њиме и није га пуштао више у парохијски дом и на предавања. У цркву му није забрањивао да дође али се видело по његовом понашању да је ту непожељан.

Морао је брзо да дела. Губи време и позиције. Зло се шири. Ускоро неће бити никога коме би његово дело било од користи. Никога ко би спознао димензије његовог подухвата. Сметала су му испарења тамњана, иста она која му нису сметала у цркви и која су му тамо била миомирисна. У стомаку му се превртало од муке ... још је тада, на првом сусрету добио жељу да то уради. Али није могао. Није вештица била сама. Кад је он стигао соба је била пуна неког света. Као да је знала па се осигурала.

Она га је питала: "шта му треба?".

Он је одговорио: "све!".

Понивила је: "како све, ваљда нешто посебно?".

Поновио је: "све !!".

Шта га интересује: "будућност, нечија прошлост, излечење, чини, бајање, карте, кафени талог, мора да зна шта хоће, не може овако".

Он је ћутао, посматрао и чекао.

Рекла му је да дође сутра.

А: он?

Отишао је збуњен. Није био спреман, сад она може да продре у његове планове па да побегне или да се заштити. Мора да пожури. Спремио је доста пара. Зна он шта ће му отворити врата код ње. Зна он људе и жене. Мада жене није одавно додиривао: зна их. Гледа их свакога дана на улици. Све су исте. Све су као његова стрина.

А: она?

Осетила је да јој новопридошли посетилац и стари комшија не жели добро. Не, никако: добро. Не треба бити велика пророчица па не приметити лудило у његовом погледу. То се не може сакрити. Нико не би могао да препозна лудило кад би лудаци носили наочаре са затамњеним стаклима. Али, кад не носе, као што је случај са овим, то се одмах види. Један једини поглед је довољан. Некад чак и превише довољан да се човек уплаши. Осетила је зло. Она, ипак, може да осети, ма шта неки мислили о њеном занимању и бављењу, о њеним силама. Не би за џаба долазио толики народ да она нема никаквих натприродних моћи. Не би толики новац зарадила да је безвезајка без икакве оностраничне снаге. Осетила је страх. То је жена у њој. Да, и она је жена. И она је нежно, крхко и рањиво створење. Ма како то изгледало нереално. Има она своје страхове, као и свака жена што има. И плаши се оваквих као што је овај, као и свака жена што би се плашила. Да оставимо њено занимање по страни. Да одвојимо приватно од пословног.

Није била паметна шта да чини?! Свакодневно дели савете свакоме ко дође и буде спреман да плати за тај савет. Ма, радила је и бесплатно. Није баш све у новцу. Али сада не зна како себе да посаветује. Јер ништа се страшно није десило али она ипак осећа велики страх и присуство зла. Не може ни тек тако да дигне галаму или да га пријави негде, или да се пожали некуд. Руку на срце, он до сада ни једним жестом, ни једном речју није учинио ништа лоше према њој. Једино што до сада има као доказ његове лоше намере јесте њена интуиција (или нешто слично што поседује у себи) и тај невероватни поглед од кога се леди кад је погледа. А то је мало. Али осећа, није важно како и на који начин, такве ствари се не објашњавају.

Мора се живети. Док се не умре.

А: он?

Он се појавио сутрадан. А ... аа, лепо се обукао, умио и избријао. Средио се ко давно што није. Држао је у руци кесицу кафе, кутију са шећером у коцкама. И новац је држао у руци. Доста новца, бар је тако изгледало на први поглед и из даљине. Тако је и хтео да изгледа.

Све је успело онако како је планирао. Разбио се лед, нестало је зазирања, па да ... новац отвара сва врата и многа срца. Он то није разумео и осећао али је видео по другим људима да је тако. Наравно да га је примила. Причали су.

А: она?

А само вече пре тога она је планирала да побегне негде и да избегне тај сусрет. Да једноставно нестане на сат - два, баш у оно време када га је очекивала. Па је одустала, јер, како год окренеш не можеш побећи. Можеш данас, сутра, а ипак дође прекосутра или накосутра кад се мора: то што се мора. Још као младо девојче, кад је конобарисала уздуж и попреко разних "магистрала" и кад је морала да диже ноге и кад јој се хтело и кад није, научила је, посаветовале су је старије колегинице, да никада не бежи од проблема. Што се пре суочи са њиме: мање ће патити. Ако мораш да добијеш батине, боље да их одмах добијеш, па после да видаш ране, него да их болно ишчекујеш, болно проживиш и после тога, опет, видаш ране. Колико год да бежиш, како год да си брз: проблем те увек стигне ако је кренуо према теби. Свака људска судбина има своје проблеме које мора да истера.

А: он?

Сад се припремио. Извук'о је поуке из досадашњег деловања, из разговора са ратним другом, са свешетеником, уз оног дебакла од јуче кад није знао шта да тражи од ње. Мислио је само да извиди терен а није био спреман да одговори на питања. Да једноставно објасни због чега је дошао. Важна је прича, да јој пажња попусти, да му макар на трен окрене леђа, после он зна шта ће и како ће.

А: она?

Узрок њеног страха није можда само интуитивне природе. Ма, нагледала се она за ових неколико година свега и свачега. Ко све није долазио и шта све нису тражили од ње. Кад би само стала да прича како су синови тражили да се баце чини на родитеље, жене на мужеве, браћа на браћу. Долазили лудаци са фикс идејама да су неко други, да их је запосео ђаво, да су божји посланици. Долазили несрећници болесни, пред смрт, претили да ће ако их не излечи и њу у смрт повући. Најзад долазили људи којима се десило неко зло а који су мислили да је томе злу она узрок

".....и оваплотио се од Духа Светога и Марије Дјеве и постао човек..."

"Што је дошао?"

Остала му родбина ка Косову. Много родбине. Ништа се не зна за њих. Јесу ли живи или мртви. Да нису у неком логору? Где су им макар кости да их пронађу и сахране?!

"Дал' може ту нешто?"

"Може, само траје", такав је, од прилике, био одговор. "И кошта. Те ствари доста коштају".

"Нема проблема", тако, од прилике, препричавамо његов одговор, "новац није проблем, само да се заврши".

Она:

Требају јој слике тих што се траже, још боље би било кад би имао неку личну ствар, нешто што је несрећник кога траже додиривао.

Он:

Донеће слику. Друго нема. Нема ни људи а камоли ствари да им нађе. Само, није то све. Волео би и да се ожени. Да му види како стоји са љубавним питањима. Да се ту мало погура ако може. Да се баци нека магија. Време му је.

Она:

Их, то може ихahaha... Само треба да се зна на коју је бацио око. И кад би могао и од ње неку ствар да донесе, још боље прамен косе, или њену мокраћу (што је признаје доста тешко али то је најефикасније). (И јесте најбоље и са сигурним успехом, кад човек овако са стране размисли. Ако са неком женом имаш такав однос и толико слободе да можеш мокраћу да јој узмеш, па онда не би требало да постоји неки већи проблем да се зближиш са њом. Па куд ћеш ближе од тога?!).

Он:

Лепо је он још јуче рекао: "треба му све".

Она:

Ма, није она баш најбоље схватила. Мало се збунила. Само, овде ће требати доста посла и пара.

Он испружи руку са новцем. Нека узме колико год треба. И још ће донети.

Њој се зацаклише очи. Није очекивала да ће се ово овако развијати. Па овај је један од оних кока што златна јаја носе. Има пара а луд к'о струја. Мора га држати на отвореноме. Не сме брзо да заврши са њиме. Одуговлачити што више може. А, може.

Он:

Треба му и будућност. Хоће да зна каква га судба чека, хоће ли бити здравља, среће, пара. Све што иде. Он воли све што воле млади. Цео пакет услуга.

Она:

Ма, добиће и будућност и више од тога. Ако треба правиће сами будућност.

Тако су почели. Сво време нож је стајао у џепу и само га је он повремено додиривао. Није да му није падало на памет да одмах сконча са тиме. Али, нешто га је вукло да испита још мало, да види, нешто необјашњиво га је терало да је слуша. Има времена. Сад кад се спријатељио са њом, има времена.

На крају, на растанку са састанка где су се договорили шта ће и како ће, и где је он инсистирао да паре нису проблем, она му рече да може и да прошири услуге, не само на духовне него и на физичке, "ако разуме на шта мисли?!". И погледала га је ко што га је пијана стрина гледала са говнавим гаћама, ономад.

Њему:

Згадило му се, (ко и онда). Па побеже главом без обзира.

Њој:

Она је то приписивала сраму и није била намерна да одустане од тога да му узме паре на све могуће начине.

А: он?

Он је то урадио јер није био сигуран да се може уздржати да је не искасапи ту на лицу места и одмах.

А: она?

Дала му је, на растанку, кесицу кафе, да је стави под јастук ноћас кад легне да спава. Од те кафе ће му сутра гледати у шољу. Сутра да дође. Да донесе још двеста динара и слике и предмете које нађе. И ову кесицу са кафом.

А: он?

Кад је остао сам није му било најасније куд је кренуо и где се тренутно налази. Кад је правио планове у својој промајној глави све је изгледало просто и једноставно. К'о пијан човек кад стане да гледа светлу будућност пијаним очима па се ујутро разочара, боли га глава и мука му је. Још му је и горе. Е, тако и он. Видео је, ушао је код ње, направио контакт. И сутра ће тамо. И шта сад? Да одмах убија?! Или да сачека да буде сигуран: треба ли?

Ноћу се упишао. И свршио. Сањао је како јебе преко стола са црним покривачем и тарот картама разбацаним по њему.

Много га је то узбудило. Није имао више коме да се исповеди и затражи опрост. Ујутро се дуго умивао и прао. Хладна вода му је пријала и враћала га је у стварни свет, избављивала га из прљавих снова. У заказано време: отишао је.

"Талог да се слегне, чекај", казала му је и двеста динара је гурнула под душек, под гузицу на којој је седела.

Она:

Видела му је доста. Видела је "да разговара са попом". То му је болест. Мора да се чува. Не сме да једе свашта, да не прехлади, може на мозак да му оде. Ако сања попа и то да јој каже обавезно.

Он:

Мешкољио се. Сањао је њу и то преко стола. Дал' и то да јој каже?! Наравно да му није падало на памет. Поготову од кад му се понудила и физички. А, све су те вештице згодне, да их Бог убије. И ова је. Тако ђаво куша. Кога би иначе искушао са ругобом.

Она:

Опет је то поновила. Само је рекла да то доста кошта.

Он:

"Видећемо", одговорио је.

Она:

Видела је "и змију". То су му непријатељи. Има их доста и сви гледају да му дођу главе. Требало би бацити чини на њих, онако за сваки случај. Да се предупреди зло. Чини и контра-чини, ако су већ бачене на њега, а по непријатељима које види у кафеном талогу: јесу сигурно. Као прво: "ево ова амајлија, то је против сила зла окренутих ка теби". Да је стави и стално носи. Није скупа. Ето њему ће је дати за сто динара, иначе свима даје за триста и више. То помаже и у случају да су му чинима "ударили" на мушкост. Да јој обавезно каже ако му "се неће". Има лека за то. Не мора одмах да плати, ту су, наши су. Кад има нека донесе а нека узме одмах. И тутну му је у руку. Била је то нека ствар увијена у скај и закачена на пертлу. За дан - два да дође да вежу неколико чворова за клетве, нека виде његови непријатељи да није ни он сам и будала. Па ће после мало да пораве и на љубавном пољу.

Он:

Да је сад свештеник ту да види са каквим ђаволом има посла?!! Не би њега проглашавао за будалу и лудог. Него би му

поверовао и помогао би му. Овако ништа. Остао је сам. Да, да.. чудно се понашао свештеник. Уопште не жали због оног писма. Морао је. Не говори му о Богу и спасењу, већ му је неколико пута натуцао (док су говорили и контактирали), како би било добро да оде до болнице, до доктора. И то којег доктора? Онога за главу. Неверник!!! Ништа друго: до то! Уместо да га води на божји пут, да га води путем вере и молитве он га шаље земаљским мешетарима душе, макар они и завршили медицински факултет. Може ли се на факултету научити веровати? Може ли се спознати људска душа и патња исте? Било је то све пре писма. После тога остао је сам. Сад кад му је најпотребније: сам је.

А, свештеник је, руку на срце, јурио колико је могао. Ишао у општинске и социјалне службе, тражио надлежне, молио их да помогну, да га хоспитализују и полече. Видео је којим је путем овај кренуо. Одговарали су му: "знате ли Ви, Оче, колико људи што свашта причају и који нису потаман ходају овим градом и овом земљом?! Мало би нас остало напољу ако све њих у болницу гурнемо. Нема места, нема хране, и нема сврхе водити их све. Мало се разликујемо више". Није одустајао поп. Само џабе. Није било ефеката његовог рада. Можда би требало да му пружи још једну шансу, да му сам помогне? А.... не ...еее, после оног писма, никако не! А, и неће да се упетља у компликације које ће неминовно доћи. Мада осећа мало одговорности, зна он да је овај накарадно схватио неке његове речи, да је умислио да треба да се обрачунава Бога ради са неверницима, да је

Одлазио је и на пијацу свештеник. Разговарао са ратним другом. Овај је само слегао раменима. Давно не може да утиче на њега. И не долази више овамо. И кад дође само проблеми са њим па овај и не воли да га види. Ипак он живи од тезге. Нема другога посла а има породицу. Ту је да помогне али слаба вајда од тога. После тога, диже и свештеник руке од свега, и ратни друг, само....

А: он?

Он стварно и изистински остаде сам.

А: они?

Везивали су чворове. Платио је. Морао је успут да измишља имена непријатеља својих, јер искрено, није их имао: осим ње. Међу именима помену и стринино име, иако мученица поодавно није међу живима. Шта ће !?, тако му пало на памет на брзину, није се надао да ће и то да тражи. Платио је.

Она:

Питала га је на крају: "хоће ли макар у пола цене да му издрка ако већ неће све?".

Он:

Побегао је. Не може још дуго овако: знао је. Све се теже уздржава. Најрађе би јој фикнуо нож и завршио. Само осећа страх како се приближава тај дан. Губи самопоуздања. Лакше је смислити него урадити. Шта ако не буде могао или знао? Шта ако не завршио посао, ако га она савлада? Није баш слабашна. Има снаге.

Али, ово траје већ данима. Она му трује душу. За новац га није брига али се плаши да му не пољуља веру. А највише му смета што је схватио да она хоће да манипулише и психички: ко вештица, и физички: ко курва. Она уопште не одваја те две делатности. То у почетку није знао. Сад има још више разлога да уради шта је наумио. Само има све мање храбрости да то учини.

Они:

Гледали су изнутрице. Казала му је да је врло близу да му пронађе рођаке. Али да се не нада да су живи. Мало је вероватно. Само још мало јој треба. Види да су у некој тмини, само не може још да лоцира где су тачно. Платио је и то.

Она:

Она га је пољубила. Па је бацила изнутрицу на врело уље.

Он:

Већ је губио живце. Није могао више да се претвара и уздржава.

"... И коју је распет за нас у време Понтија Пилата, и страдао погребен..."

А: он?

Не, није то могло дуго да траје. Није имао толико снаге да све то издржи. И није више видео сврху да даље то издржава и трпи. Суочио се са злом, видео га "из прве руке", није имао више никаквих дилема да није на правом путу. Чему даље трпети? Хаотично му је у глави. Не може да издржи. Ипак, није он баш здрав. Ако би дуже наставио овако постојала би опасност и могућност да и њега ђаво преовлада. И шта после? Он је једини остао на божјем путу у овоме граду. Ако и он изгуби - ђаво је победио. А она зна посао. Не би она њега преварила чинима и бајањем. Духовно је он јак и одређен. Али зато она посеже за оним са чиме постоји могућност да га наведе на лош пут. Она

посеже за: пичком! А њему је то још непознаница, не зна колико би дуго издржао. Мада не воли ту ствар, нешто га ипак тера да крене ка њој. "Тражило" му се ових дана више него иначе. "Терало" га. То је ваљда природно за мушкарца. То је оно чега се плаши. Више него вештичје науке. А и то је нека таква работа.

Тих неколико дана што је издржао у њеном присуству, те приче које је морао да слуша, ти ритуали које је морао да гледа и који су га болели - све је то за њега представљало прави пакао. Посезао је за џепом неколико пута. Али је уместо ножа увек вадио новац. Није имао снаге за тај последњи чин, за коначни ударац. Сто пута је одлучио да уради то баш сада или тада и одустајао. Турао је руку у џеп и вадио паре. Само новац.

А: она?

Њој је опрезност попустила али не толико да не примети да се нешто чудно са њиме дешава. Ама, са њиме се увек дешава нешто несвакидашње али није ово баш то. Приметила је и схватила и шта се назире из џепа, приметила је да његову нервозу, да гура руку у исти и да се бори са некаквим дилемама. Била је сасвим близу истине. Претпоставила је шта може да се деси. Слатке су паре ама сладак је и живот. Не проверава се њој прерано теорија о животу после смрти. Провериће кад дође време, или неће, нема везе - само не би баш сад и одмах. Зато убрза. Узе још мало пара, па му рече: "да сад мора да чека, урадила је шта је могла, нема више потребе да долази, јавиће му она кад треба и шта треба".

Она:

"Нека више не долази", поновила је више пута.

Он:

Мрко је гледао и ћутао. Није му се свидело све то. Нема намере да одустане тако лако. Није тако планирао. Кренуо је руком ка џепу а она позва (пре него је и стигао до бритве) неког и иза паравана се појави један стамени младић. Само се насмешио и показао руком према вратима. Схватио је. Изашао и био више него икад уверен да све мора да заврши врло брзо. Пропустио је силне шансе. Прва следећа која се појави мора да буде одлучујућа. Брзо ће крај.

Уопште није био свестан последица. О њима није никада размишљао. Рецимо: шта после тога. У неку руку у његовој глави се развила теорија да ће бити награђен на крају. О земаљским

законима, полицији и затвору, да будемо искрени, ни једном није ни помислио. Изгледа да није ни знао за то. У овоме случају.

Ратног друга није видео одавно. Не уопште није био љут на њега. Зашто би био? Мислите због отказа? Па он је био захвалан на томе. Велики терет му је скинуо. Велико мучење му је представљало то седење иза тезге. Није могао да гледа људе у њиховој жељи да нешто ушићаре, тотално лишеним духовних димензија и аспеката. Зато је отишао до пијаце. Непосредно пре расплета. Није га нашао. Иза тезге је седео неки непознати младић.

А шта је претходило свему томе? Шта се дешавало пре него је она њему почела да узима паре и пре него је заувек прекинуо са свештеником? И најзад шта је претходило ономе истеривању на крају? Звала је полицију. Казала им: "ено га стоји под мојим прозором целу ноћ". И то већ неколико ноћи. Има неколико дана гађа њене посетиоце камењем. То су јој пријатељи и рођаци, шта има да их гађа, не ради ништа против закона, има право на посете.

У сну му је дошло. Мора да стане на капију и одбрани макар некога. Док не реши трајно проблем. Није њему лако. Мора о свему да размишља. Мора да се склања од попа који га тера да иде код доктора, мора да замеће трагове ратном другу који га прати и стално му исто говори. Сумња: ратни друг и поп раде заједно. Полиција исто. Она их све држи у шаџи.

Целу ноћ је преспавао у упишаној и смрдљивој соби полицијске станице. Само зато што је ударио неког старца који је хтео да води унуку код ње. Неколико пута су га водили у станицу: само зато што стоји под њеним прозором. Она их је звала. То јој касније није сметало да му узима паре.

Кад је свештенику поменуо полицију: овај је полудео. Није разумео његов став да треба да стоји и стражари пред њеном капијом и под њеним прозором. Тада је схватио да мора да промени тактику. Да треба да јој се приближи и удари је директно у главу. Она је крива што га свештеник избегава. После је уследило писмо.

Па онда његови доласци код ње. Све му је опростила кад је видела паре. Мислила је у почетку: "да тај јадничак није знао како да дође до ње, да је заљубљен, па је то мало показивао на чудан начин".

Све је то претходило ономе што је претходило. Сад су опет на почетку. И на крају, само што то још не знају. Ни један, ни други, нико. Са једне стране чврста вера и намера да се иста одбрани. Са друге стране похлепа и спремност да се преко свега прође само да би се стекло богаство. Ето то су позиције у овим одмеравањима снага.

А: он?

Он је онај први - зашто га онда нико не разуме? Зар то није очигледно, зар није више него јасно да се он бори за праву ствар, да је на божјем путу и да другог пута нема. Није му јасно. Све то о злу, о вери, о ђаволу, о одметницима вере, манипулаторима, тровачима људских душа, о злу које доноси гатање, врачање и блудничење, све то дакле чуо је од свештеника и монаха. Све су то говорили у цркви, парохијском дому, на предавањима. Он је само слушао и све то искрено прихватио. И сад кад је решио да предузме нешто, кад је схватио да смо борбом може вера да победи зло - сад нема никога за сабом. Чак га избегавају. Сам свештеник му је казао да не будали него да се смири.

Није хтео, (можда није ни могао), да узме у разматрање могућност да нешто није у реду са њиме. Ајде, ако је лоше чуо?! Али је све то што је чуо он касније и прочитао. А књига не лаже - лепо све пише. По неколико пута је читао једно те исто само да би био сигуран. Па зар да пусти вештице да вршљају градом?! Да им дозволи да заводе младост нашу?! Да их увлаче у сатанистичке секте, да их уче да насрћу на родитеље своје, да се дрогирају или да отимају децу?! Никад!!!

Може свештеник да се сложи или не, то је његова ствар, али он неће одустати јер он после свих тих издаја сада има посла директно са Богом. Он сада очекује признање директно од Бога. И ако шта погреша - Бог ће га казнити. Све је просто. Кад нађеш веру. А најтеже је наћи. И поверовати. Мислио је некад. Сад зна: најтеже је одржати веру. Још теже је одбрани.

И дођоше поново ноћ и мрак. Поново студен од хладног вековног камена. И наново промаја пробија кости. Не спава. И да хоће: не може. А хоће. Али не може. Свакако, одлучено је, па сан неће на очи, због латентне несанице која је узрок страха: од камена, од мокрења, од силуете. Сутра ће да заврши. Много пута је исто мислио, са истим наумом легао, сад је сигуран да ће се то и догодити. Неће бити одлагања сем ако не умре до ујутро.

Ако и умре: Бог је тако хтео па је опет на истом, на добром путу. Ноћ је а ујутро ће да се раздани.

Ујутро је увек дан. Увече: ноћ. Тако је то регулисано. Покушавао је некад да разазна "зашто?" - али му није полазило за руком. Док није поверовао. Кад је поверовао све је било једноставније. На свако питање добио је одговор. Што је дан? Бог је тако хтео. Што је ноћ? Исто тако. Добио је све одговоре. Просветлио се. Али, створило се због тога и по неко ново питање. Остала је нека дилема па и обавеза. Сутра он, зато, даје одговор на то неко питање, одговара на дилему и испуњава обавезу.

Он:

Поручио јој је да се виде. Поново је променио тактику. Хоће да се извини, да се измире. Био је љубоморан, незграпно се удварао, сад је касно да се било шта мења. Али бар могу да се растану ко пријатељи. Шта је било - било је. Он је решио да оде. Одјавио је стан, напуста овај део града, можда и град. Иде несретно заљубљен али такав је живот, време ће излечити ране итд, итд.

Човек просто да се запрепасти откуд му толико енергије и моћи да се трансформише и да влада ситуацијом?! Није био баш у претходном животу познат по томе. Он није могао да регулише своју мокраћу а не нешто друго. А сад, види га? Манипулише људима и осећањима, све плански а не би ли завршио шта је започео. Ми околу се питамо?! Он зна. Дао је пуно пута одговор на то питање. Констатовано је и мало пре. Бог му помаже. Тако он мисли. Тако морамо сви да мислимо ако желимо да ову причу чујемо до краја. Јер осетљив је, може да се наљути и да нас напусти пре него чујемо крај. А зашто би губили време ако немамо крај?

А: она?

Њој је, да признамо, лакнуло. Била је оптерећена и уплашена у задње време. Он јој се десио ко елементарна непогода. Ничим изазван и непозван. Само се појавио и почео да ствара проблеме. Највише је плашило и нервирало што није могла да схвати разлог његовог појављивања и делања. Није га изазивала или преварила, није га тражила. Он је деловао самостално, без њеног учешћа, није могла да утиче на догађаје. Једноставно, шта год да је урадила или није, он је био ту. И терао је по своме. Најгоре је што је одмах схватила да он није

баш у глави потаман. Не, тачно је то. Она је то знала и док је звала полицију, јер се плашила, и кад су се спријатељили кад му је узимала новац, (јер најлакше је узети новац од лудога), и кад га је истерала, и сада кад хоће да се опросте - она никад није ни за трен посумњала да он није луд сто посто. Једино што је њу по некад доводило у дилему јесте колико је или није опасан?! Кад би она бирала за свој посао само нормалне никад динара од истог не би имала.

Признаје, у једном тренутку, проклети новац је био у питању, помислила је да може да контролише његово лудило. Веровала је да није опасан, да у крајњем случају и ако јесте - она може све то да каналише. Чак је имала и планове са њиме. И дала би му пичке да је хтео и да је добро платио, наравно. Јер своје почетке на магистрали она никада није заборавила. Остало јој од тада: давала се мушкарцима само за паре. Секс јој није представљао никакво задовољство, таман је могла без тога заувек. Огадили су јој јебање прљави Цигани и масне камионџије, што су се ређали на њој младој по неколицина за ноћ. Свако ко је имао нешто пара и ко је исте дао газди кафане могао је да је има. Свако!!!

Она:

Пристала је да се виде и опросте. Као да је хтела да се сама увери да ће да оде, ђаво га однео.

Она је отишла на починак и заспала сном праведног.

Он:

Легао је у постељу, обучен, уморан и убијен ко пребијена мачка. Није му сан на очи хтео. Размишљао је. Није му јасно зашто је сам на свету. Нико га не разуме, то га највише боли. Нико не разуме ни проблем са којим се суочава. Као што га нису разумели цео живот зашто не може да контролише мокрење. Као да је он крив за то. Није сада ни важно све то. Само размишља, ништа друго. Да убије ноћ. Дуга је, проклета била. Само онај коме неће сан на очи зна како је дуга ноћ. Или онај коме сан хоће а он због нечега не сме да спава. Све је у животу копликовано а не би требало тако да буде.

Сутра ће на пут. Пут славе и истине. Сутра он креће на хаџилук. Људи ће га после тога сусретати на улици и говорити му: "помаже Бог, Хаџи-Методије". Друм правде и праве вере сутра њега чека. Тако су га учили они што га се сада одричу.

Само ноћ да изноћи. Кад сване онда је то нови дан и нова светлост.

".....И који је васкрсао у трећи дан као што је писано..."

Опростиће му сви - кад заврши. Онда ће имати прилике и својим делом и речима да објасни да он није радио ништа друго до слушао црквене оце и пратио црквене књиге. Немогуће је, то себи не може да објасни и питање поставља неколико пута, немогуће је, дакле, да сви они говоре о злу а да нико не жели да се суочи са њиме и стане му на пут. Нико га не разуме. А он је све схватио. Нашао је себе у вери, нашао је Бога у себи, нашао је циљ коме треба стремити. Све је нашао и све зна а опет нико га не разуме. Они лицемери што пуне цркве свакога дана, они што се као моле и посте, они што ништа не предузимају - баш ти га не разумеју и већи су му непријатељи од самих сатаниста. Неретко му се десило да баш такве затекне у своме дворишту где чекају услуге оне гатаре горе, те исте коју ће он сутра да изведе на прави пут. Такви су га лицемери презирали кад је ономад у пуној цркви завапио за помоћ, кад их је позвао да се сви заједно одупру злу. Стали су међу собом да се дошаптавају и да се склањају од њега. Упућивали су упитне и прекорне погледе према свештенику. Најзад, и то је доживео, дечаци из црквеног хора су га фактички изгурали напољу и отели му из руку велики дрвени крст са којим је махао.

Остао је сам на степеницама храма. Осетио је демоне око себе. Схватио је против какве је силе устао. Одлетео је до куће. У мах је добио жељу да још једном прошета по води као некад што је, пре него је постао верник. Можда је и сам крив. Под старе дане је спознао веру. Прву пут се причестио и исповедио као матор човек. И то коме се исповедио: продатој души, ономе што шурује са силама зла?!

Ако је написао оно писмо! Нема ефеката, то види, али: ако, море!!! Остаће за историју да је он упозоравао. Под старе дане се и крстио. Ко зна како је свешетеник чинодејствовао. Претпоставља добро јер тада још нису били у завади. Требао је и то да помене у писму. Требао је да им напише да га је тај антихрист и крстио.

Тек кратко време живи као верник а и то време је суочен са великим изазовима. До скоро уопште није био божје створење а сада мора мач да дигне за веру.

"....и који се узнео на небеса и седи са десне стране Оца..."

А: он?

Он се, уствари, целог живота нечега плашио. Мрака пре свега, па после свега осталог. Мрак је он гледао и споља и у својој глави. Те тмине у глави највише се бојао од свих бесветлости. (Ах, само да сване.... Само да прође ноћ. Да дође светлост).

То што се бојао, опет, није крив он. Не жели да се правда али је тако. Криви су они што су га гурнули самога, малог и немоћнога, да лежи испод живота и терали га да ту ноћ ноћи. Све да му се те вечери појавио сам анђео он од страха не би знао да га препозна. Мислио би да је то какав демон. Нико му није објаснио зашто је ту, нико му није рекао шта све треба да очекује и кога или шта да види. И он, не знајући, пронашао само страх. Био је дете, треба му опростити.

Сутра ће све грехе из прошлости да оправда. Сећа се да једном свештеник говорио да нема безгрешних него да су само мање грешни они који признају свој грех и који су свесни истог. Сутра ће да се оправда директно код Бога. Не пада му на памет више да му неко посредује па да га превари као што је већ доживео. Биће ратник. Божји. Свети ратник. Свети Георгије. Убиће аждаху.

"....И који ће опет доћи са славом да суди живима и мртвима, и Његовом Царству неће бити краја..."

Још само једна једина ноћ коју мора да изноћи негде а против своје воље. Зна да ће негде на пут после свега али нема представу куд ће и како ће то да изгледа. Уопште није размишљао о томе. Он и не зна шта је после, шта је на путу кад крене?! Он само зна да мора да пође а после шта му Бог да. Ставља своју судбину у божје руке и зато не брине шта ће се догодити. Он се плашио док није знао. Сад му је све једно. А опет није. Њему је једино јасна слика самога чина. Једино то зна. Зна шта му је мисија и од прилике зна како ће то да изведе. После чина, после чинодејствовања, (та му је реч прикладнија јер уствари он изводи ритуал), му је већ сада мрак. Тотални мрак. Мрак густо ко длакави створ његове стрине. Мрак мрачни ко црна магија његове комшинице. Мрак тамни као силуета на улазним вратима било чега. Мрак црн ко мозак раком изједен, ко славонско блато, ко шиптарска душа. Ко дно херцеговачке јаме.

Ко одежа попа који га мрзи. Ко рђа тезге ратног друга, ко бомба коју има ратни друг а он нема. Ко гавран по чијем му је прелету и грактању она гатала. Ко ова ноћ, ко јутро које следи....

".....И у Духа Светога, Господа, Живототворнога, Који од Оца исходи, који се заједно са Оцем и Сином обожава и слави, Који је говорио кроз пророке..."

Разумеће га једнога дана. Кад им свима буде боље од дејстава његовог чина. Захваљујући њему кад све пође на боље. Свако да убије по једно зло и ето благостања на кугли земаљској. "Свако да смлати по једног неверника и настаће Ново Царство!!!". То је он говорио и викао оног дана у цркви кад су га изгонили из ње и кад су му крст отели. То нису хтели да слушају кад је пробао да их пробуди и поведе. Није он тражио помоћи за свој чин. То он може и хоће сам. Он је тражио од њих да свако пронађе неко своје зло и уништи га. Разумеће га и они. Само, да не буде касно. Тешко да ће он коме опростити. Нека учи вера супротно, ипак неко мора да плати његове патње.

Разумеће га и ОНА. На другом свету, додуше. У паклу док се буде пекла а он буде уживао у благодетима раја. Па ће да јој се смеје. Схватиће да је за њено добро дреждао под њеним прозором. Покајаће се што је звала полицију. Биће му захвална што га је ипак после тога примила. А платиће и што јој је новац мозак попио. Што је хтела да вади трошак и губитак од њега за оне које је он отерао са капије и из дворишта. Највише ће се кајати што га је истерала и искомпликовала му намеру да је убије редно и како требајује. Што му је нудила "ону" ствар - то ће посебније да плати.

".....У једну, свету, саборну и апостолску Цркву...."

Бритва да му буде при руци сутра. То је најважније, то је поука коју је извукао из претходног неуспеха. Изгубио је много времена док је покушавао да је извади. Сад ће у рукав да је тури, па само да му исклизне на длан. И ако се посече, нема везе. (Ко зна, можда јој Бог опрости зато што страда од праведника. Он неће да се меша у те послове. Грехови су тешки али.... Можда имадне среће...).

И поп треба да се постиди кад све буде готово. Да га моли за опрост. Зато што му није веровао и што му није помогао. А то је његова дужност и посао био. Он само зна да прича а кад треба испричано у дело да се спроведе онда ништа. А он лично, Методије главом и брадом, баш њега избавља из њених канџи.

Ратни друг је добар човек - њему ништа не замера, па самим тим нема ни шта да му опрашта или не. Он брине о другима. Никад њега не би издао. Заједно су и ратовали. Колико је само телевизора и разне технике спасао за време рата код њих доле. Све то да би сачувао власницима и вратио им после. Да неко не украде или запали. Он му је помагао толико пута.

"...Исповедам једно крштење за отпуштање грехова..."

Да 'оће мало сна на очи. А да се пробуди сув. То би му била довољна награда за праведно дело које ће учинити. Умор не осећа, ако умор није ово што га стално боли глава?! Чини му се да ова ноћ никада неће проћи.

"....Чекам васкрсење мртвих..."

Онда је заспао.

".....И живот будућег века..."

Ништа није сањао.

"....Амин".

Ујутро се пробудио упишан и усран. Није се прао. Није имао времена. Сувише је дуго чекао на овај час да би га сада одлагао глупостима. Само се обрисао пешкиром и променио гаће. И пожурио низ двориште да једном већ заврши. Није му било нелагодно због прљавштине и није му сметао смрад. То је зато што ништа није осећао.

Он:

Попео се уз степенице и покуцао на врата.

Она:

Отворила му је у спаваћици са огрнутом кућном хаљином која је више откривала него скривала. Хтела је тим приступом да га мало опусти. Издржао је само кроз ходник до собе. Није јој дао времена ни да осети његов смрад. Изб'о ју је до смрти. Рекло би се: искасапио је. Није жалио снаге. И није осећао ништа. Чак ни задовољство. Онда је лег'о на њу и онако мртву је обљубио. Ово задње није планирао. Дошло му само.

"Зашто си ово урадио ?", питали су га полицајци, сви редом.

Он је седео на дивану, поред ње кржаве, такође сав крав. И још приде: усран.

"Урадио сам то Бога ради и вере ради. Да станем Сотони и неверништву на пут. Тако су ме учили у цркви, тако ми је говорио свештеник, тако ми је Бог рекао...", одговорио им је свима редом.

Они:

Нису га разумели. Млад полицајац, можда први пут суочен са овако нечим, добио је жељу да га стегне за врат и удави лудог. Није то учинио. Отишао је напоље и исповраћао јутрошњи оброк. Нису га, дефинитивно, разумели.

Црква се преко својих органа оградилa од свега тога. "То је дело болесног ума а не верника...", стајало је у саопштењу.

Нису га разумели ни после неког времена кад је у затворској мензи избо виљушком неког Хаљитија. Нису га разумели па су га послали у самицу. А можда је требало у болницу?! Давно је још свештеник говорио да је њему место у болници. Али... није могао тамо да не би остали похрлили за њиме .

"То је националистички варваризам", грмео је службеник невладине организације Сетар Сетровић, који је ето случајно заступа Хаљитија. Искасапљену комшиницу са спрата није имао ко да заступа. Она је своја права изгубила на магистрали када је истом морала да шпарта трбухом за крухом. "Код нас националне мањине и кад неправедно затворе, убијају по затворима после...", настављала је причу Сетрова шефица и од скора љубавница, (силом прилика). Два сата су њих двоје говорили о томе на телевизији. Ратни друг је све то посматрао и сутра на пијаци правио рекламу од тога. "Он је код мене радио..", говорио је муштеријама. "А онеме сам телевизор поклатио", настављао је. Слабо су му веровали.

Хаљити се опоравља а Сетровић апелује на Председника државе да га после оздрављења и лечења на ВМА: амнестира. "Док год има у нашим казаматима", (та му се реч нарочито свиђала), "политичких затвореника од одласка у Европу нема ништа", завршио је Сетровић који се словио као "европски човек" у неким круговима.

Какве везе ово има са нашом причом? Никакве. Можда има са неком другом. Ова прича и онако нема више смисла. Ратни друг га је сахранио после месец дана. Једноставно му је "пук'о" мозак од величине тумора.

X X X
X X L
X L

или :

"прво вежи камилу за стуб па је после остави Алаху на чување"

"Мој ратни друг.... то је најбољи човек кога знам. Поштен је и вредан. Храбар је и неће да зајебе. Заједно смо прошли сва ратишта, нигде се није обрукао. Лично сам му помагао за задњег рата да спасавамо и сачувамо телевизоре нашим комшијама да их неко не покраде или запали..... док се не врате.... па да им се врате после..... Своје ствари није сачувао а њих јесте и још их чува.....".

Из Методијеве приче Свештенику о Ратном Другу, сумњамо ипак подговореном од некога.....

Најтеже је да се нађе почетни капитал и тако то. И добра тезга. На добро место. После све крене својим трговачким и новчаним токовима. Висока економија и трговина. Требало ми је времена да нађем себе. Нисам схватао предности које доноси самосталнос' приватног посла. Откуд?, кад сам био "богу иза ногу". Ништа ја пре нисам знао. Друш'вена фирма била нешто друго - ничија и свачија. А и нисам се баш нарадио у њој. Кад ја поче'– и она почела. Ја: да радим. Она: да пропада. И пропаде ђаво да је носи, што није и пре, пре би ме сунце огрејало. Ко зна где би данас био и шта би све створио да сам имао своју тезгу пре десет година, кад сам и за ових пет овако успео. 'Де би ми био крај?! После почеше ратови и ја крену тим путем, неколико година се нисам савијао. 'Тело моје дупе да брани Србе и српство. Ко их је бранио тако су и прошли. И ја са њима заједно.

А почео сам на силу. Мислим ово сад, са бизмисом. Нисам им'о шта друго да радим. Задесио се у новом граду. Нико те не јебе ни два посто. Избеглица, само те мршикају и попреко гледају. 'Де да тражим црни пос'о?! Само те истерују. Веле: "нема места ни за нашу децу а не за тебе". Ама ја им кажем: "неће ваша деца да раду ово за шта би' ја био задовољан". Џабе, бре!

Па ја на пијац'. Донео нешто "техничке робе", једну приколицу натоварио кад смо кренули у бежанију, реко' да ми се нађе, јеби га, остаде ми кућа доле и све. Реко' да продам нешто да имам од чега да живим док се не снађем.

Није кренуло најбоље. Пуна пијаца. Било много фронтова и ратова па људи крали и доносили. А и криза велика па други распродају и своје, из куће, да се некако снађу и преживе. Од почетка сам кренуо штедљивио. Сваки динар је био светиња за мене док га не обрнем бар неколико пута. Кад једном уђе у мој џеп тешко је излазио на трошак. Само, ја тад још нисам знао да ћу овим да се бавим. Све је ишло некако спонтано, ко да ме нека сила терала. Живео сам од макарона и брашна из Црвеног крста,

а то сам продавао кад би претекло а трудио сам се да претекне. Штедео сам јер нисам имао. Сад штедим јер 'оћу да имам још више.

Али да не лажем: ти телевизори и најзад сам трактор са којим сам све то дотерао, би ми почетни капитал. Продам један "теве" и одма' у Панчево или Суботицу. Купим робу, оно што се у то време тражи, па назад. Сутра већ на пољанчету поред другог телевизора још неке друге, разноврсније, робе. И тако поче. Видим ја да се може и решим....

Мало по мало. И даље све на ледину. Каква црна тезга?! Мог'о сам у почетку само да сањам о томе. Гледам оне друге, што се снашли, па кажем: "вала ћеш и ти једног дана овако. Имаћеш своју тезгу или умри". Себе сам тад наш'о. Заборавио сам на све муке. Кренуо сам да радим. Упорнос' ти је најважнија. Не смеш да одустанеш кад ти не иде добро. Овде нема: "болес'ан сам не могу да дођем" или "еј, нека ме неко замени". Не!!! Има да будеш на пијацу или неће да те бидне. Шта ћеш да једеш?! Можда имаш за месец или два, али шта после? И на крају, како ћеш да оствариш сан: да купиш тезгу на добро место, ако ниси стодвајес' 'осто ангажован? Зато му та упорнос' дође к'о нешто обавезно. Упорнос' јер немаш куд. Ниси мислио на време, ниси се обезбедио ко други, па сад плаћај и кад имаш и кад немаш.

Него: ја 'оћу поштено. Да се не брукам и тако то. То што сам узео по неки телевизор, по неку ствар, то сам онако ради реда и да отргнем од пламена. Да нисам ја узео, узео би други или би изгорело. А што да носи неко са стране кад смо ми ту били наши. Ми смо се гледали са тим комшијама сваки дан, па је ред да ако неко треба да их "олакша" да то биднемо ми. Обашка што смо њима и наше оставили, дали смо им могућност да нам врате. Ја рођен ту а неко са стране да носи, не иде то. Ко да би мене запало да је то овде било. Говна да се једу не би мене овде запало. Боље што је то мени после помогло. И онако би изгорело. Ко све није био тамо и ко није палио, то не може ни Бог отац да попамти. И ко све није носио, на крају крајева.

А и шта сам ја узео? Кад све сабереш, да нисам обртао паре не би саставио пола године са тим'. А плус сам добијао помоћ. То ти је била пуна пијаца тога. К'о да си у сред среде Јапана или Немачке, а не на пијацу у Србију, тамо негде. Све око тебе само "грундинзи" и "сониији".

Прво продам трактор. Био "фергусон" одличан. Није рађена генералка ал' није ни им'о много сати рада. Трактор био добар али није могао да се региструје па ме људи уцењивали. А нисам смео да га возим, па га узео један, брат од стрица од бившег газде, онако за делове, рече ли. Није то важно. Мене савес' не пече. Ко има са тиме проблем нека иде у цркву. Нека оде ко онај мој Методије, па нека се лепо моли. Нека се моли и за мене грешнога. Да оставим све моје а да не узмем ништа туђе?! Еј.....!!!, земљу не можеш да носиш, ни кућу. Можеш нешто кућевних ствари, а и оне нису твоје: ту су родитељи, браћа.... Ко ће мени да плати за оно моје што је остало? Ко ће да посади воћке и да чека пет година да почну да рађаду? Ко ће шуму да чува тријест година да опет буде густа и вредна? Кућу, јел' има неко ко ће да ми је сагради? Или да ми плати страх сестрин, страх да не буде силована? Ко им јебе мајку, свима њима што се праве поштени! Они се обогатили на време па им сад лако. А праве се поштени само они што им је добро. Лако им из топлога и сити да се посмевају нечијој муци. Јесам!!! И опет би' да могу. Само би сад паметније, само вредне ствари: алатљике и машине, а не упишане телевизоре, стерам им га мајке, па не знам сад куд ћу и кудер са њима.

Мени је доста помагао и тај Методије. Још он да је тражио део, не би баш ништа шићарио од тога. Ал' он онакав каквог га је Бог дао, никад ме није ни питао. Седео је ту на пијацу и било га брига за све. Ал' нису сви кај Методије, да кажемо да је био неко други, тај би сигурно тражио. И шта би' ја имао? Ништа!!! Да вам кажем: ништа сад не би им'о . Мог'о би о тезги само да сањам. Него срећа и мој рад. Упорнос'.

Ал', важно је још и ово да се зна: није мени тај рат био првина, па да нисам због тога знао шта радим и тако то. Прош'о сам ја сва ратишта пре тога. Никад ништа нисам однео или узео. Знао сам, борим се отаџбину, био сам добровољац. Ако преживим имам 'де да се вратим: у своју кућу, код мајке и оца, на своју бабовину. Имао сам тамо свој телевизор, своје кућевне ствари. Моје сам јео, кад се вратим. Ако лажем, ете га Методије, па он неће да ми да, бог да му душу прости. И он је био са мном. Нисмо се раздвајали, некако ми био таличан, није га 'тео метак и тако то.

Кад поче код нас, видим ја да је мечка заиграла и пред моју кућу. Све знам шта ће да буде, већ сам све то видео. Ништа није

било друг'чије. Сваки рат ти је исти. Само је овај био најгори, јер се није знало колико нас бомбардују и 'оће ли икад да стану. То није било исто. Иначе доле, на земљу: кај пресликано.

И да завршим са тим телевизорима: нисам 'тео без ништа да бежим. Пара нисам имао нешто нарочито, мислим неку уштеђевину већу и тако то. Кућу нисам на време правио у Србију, ко што су други. Реко': "узми бар нешто да ти се не спрдају". Уватим Методија под мишку, објасним му лепо, онако како је требало њему објаснити, те ето узмем тај трактор и натоварим то мало техничке робе. Ово сам рек'о онако, да се не мисли да бежим од тога или да ме је, не дај боже, стид. Него знам да ће да ме питају, злобни људи, само чекају, па боље је да одма' кажем него да се стално објашњавамо. Јесте: у почетку, пре него сам закупио ове силне тезге, продавао сам техничку робу коју сам купио са ратишта!!! Ето. И....?!!

У почетку сам се објашњавао: те ово, те оно. Правдао се, измишљавао разлоге неке. После видим: ма шта ме брига. Шта кога боли курац?! Јесам ли његово? Нисам! И крај! Он да је мо'о, он би сто пута више од мене. Знам ја. Гледао сам их и у Хрватску, и у Босну, и код нас. И кад ти пребаци, чини то само зато што му је криво: јер није он. Него теби запало а њему није. Није стиг'о. Није смео. Није био тамо.

Да се вратим ја на оно најважније, на оно зарад чега ми и водимо ову кувенту: на тезгу. Не би је сад дао за не знам шта на свету. Због ових слатких парица просто ми некад дође мило што сам напустио родни крај. Нисам тамо знао ништа, бре, сад сам видео свет и како то иде и тако то. Видео сам, бре, могућности које постоје. Још кад приметим како се ови околу секирају што добро радим: срећи ми нема краја.

Ради се, и радило се све и свашта. Шта је у моду, шта иде, све мораш да пратиш. Мораш да слушаш како народ дише и да научиш да ловиш у мутно'. Јер, може да ти се деси да добро продајеш а ништа не зарађујеш. Татако ти је то код нас. Није све како изгледа. Није ништа онако како изгледа, да будем тачнији. Сто зајеванција имаш иза једног видљивог и на око простог посла. На пример: док је девиза скакала. Сад, ја нисам радио ономад кад је много ишла горе, кад је била она имфлација. Али сам закачио разне скокове касније који нису били ни налик на оне из "деведесеттреће" али су могли да ти запрже чорбу ако радиш са робом. Дакле, нема везе роба, кад је девиза у питању, него

зарађујеш или губиш купујући марку. Ту си морао да знаш да радиш радњу и тако то иначе ти било џабе све пре тога.

Сад је другачије. Има и мање посла. Није то што народ нема пара. Народ није имао ни пре. Него је то што се нас трговаца накотило ко "кусијех паса". Ако настави овако, за неку годину ће бит' више трговаца но купаца. Сви 'оће у трговце. Ко веле: кад могу ови а што не би и ми?! Мисле: овде је лака пара. Не знају да је лакше копати него тезгу држати. Џабе, сваки дан се појави неки нови, натакнем га на ону работу.

Има мање посла, јесте: то је истина. Велика конкуренција али опет: заради се. Зар мислите да би сав народ овај седео овде да се не исплати?! Ма нико не би седео за бадава. Само се ја питам нешто друго. Ко бре више купује ово ђубре које сви ми продајемо?! Није ми јасно. Па сама цена робе говори о чему се ради. А опет, иде кај алва. Знаш. На крају кад све саберем и одузmem, кад размислим дубоко и филозофски: знам! Немају људи, па мисле да за мале паре набаве нешто. 'Оће за ситан новац да се осећају важно. К'о они нешто могу да одлучу и тргују. Тако стекну утисак да имају нешто, да су неко и нешто, да нешто значе у овоме пропаломе друштву.

Радио сам и са бензином. Јест'. То је била слатка пара. Ја га нисам "крстио", мислим на бензин, и имао сам сталне муштерије, људе од поверења којима сам мог'о да дајем и на вересију. Они су углавном враћали, некад ретко, десило би се да ме неко зајебе. Узме на вересију, не враћа ти а што је најгоре и кад има пара иде код другог'.

Све сам ја школе завршио. Мислим на ове животне и пијачне. И зато одговорно тврдим: тезга је закон. То је врхунац моје пословне каријере. Мог'о би' сад да отворим и локал али нећу. Нисам будала. Не пада ми на памет да плаћам и то мало пореза што плаћају ови са локалима. Душа ме боли и за овај закуп за тезгу што морам да дам. Најважније у мом послу је да бог поживи кризу. Најбоља трговина је трговина кад је криза у народу. Не би се бунио ни за мало имфлације. И мало хаоса је добро за трговину.

Сад сам бре господин човек!!! А, ето како сам почео?! Лоше. Ишао по фронтима, посао изгубио, нежењен, протеран. Све горе од горега. Јад и чемер. Други се богатали а ја ратовао за отаџбину. Док се не зарати и код нас, у моме родном крају. Други се запошљавали преко везе док сам ја гаће крварио

и без посла остајао. Док ме не протераше и постадох избеглица. Други се женили и љубав терали док сам ја газио по лешинама фронтовским.

Док нисам отворио тезгу. Мени увек био рат - другима увек брат. Е, у задњега вакта реко': "нећеш га вала, доста је било!!!". Тако поче оно са телевизорима и трактором, јебали ме више и једни и други, 'де их помињем сваки час а таман заборавим на то.

'Де сам "научио" трговину? Не знам. Нисам знао: да знам. Само сам мислио: да не знам. Нисам знао да знам: док нисам проб'о па видео да није тешко то знат'. И да ме није нужда натерала: можда никад и не би сазнао. У трговини мораш да уопште не размишљаш о моралитету а само да мислиш о профиту. Да се разумемо. Оставите ви те приче: "ко о чему? - курва о поштењу..". Ја, ако могу, зајебаћу те у трговину. Никад нећу да те украдем, то буди сигуран. Прави трговац не краде муштерије, не закида на меру. Али, ако могу да ти увалим неку робу која не вреди ништа, неки "бофл", нешто расходовано, или да ти продам много скупље но што вреди, еее то ћу урадит' а нећу ни да трепнем (шта има да трепљем?). Трговина је да продаш а не да се убеђујеш са купцима шта је добро а шта скупо. Трговац си ако можеш да продаш нешто лоше и што не вреди ништа, нешто покварено и лошег квалитета. Добра роба се сама продаје. Јефтина још самља. За јефтину а добру робу није потребан трговац. То може свако.

Само тежак је ово пос'о. Рек'о сам већ то. Има свега и свачега. Да не помињем смрзавање по зими и кување по лети. Сваку кост ми је ветар пробио, о реуми и ишијасу нећу ни да причам. Фиска ме под плећку кад год треба време да се мења. А није све ни колегијално и како треба ни међу људима. Конкуренција, не сва али има их неки, гледа како да ти сломи врат. Пријављују, подмићују инспекцију, гурају своје полицајце на тебе, уваљују ти, да простите, прстенац.

Шта ћу, куд ћу?! Морам и ја да се борим и тако то. Кад виде да им не остајеш дужан пусте те на миру. Ако им ћутиш: неће стат' док те не сатру и јебу ти нану нанину. Ако си слаб: јебаће ти све по списку, шутираће те и кад паднеш, кад ништа више не знаш за себе и кад не можеш да се браниш (поготову тад). Так'и су ти људи овде, поготову на пијацу.

За све што им не иде у животу добро, или онако као би они 'тели окривљују другога, да рекнем: што им иде лоше мисле ти си им крив. Ама, и кад им се не дигне, да простите, крив им је онај коме се редовно и лако подизује. Ако му кажеш: "добар дан", гледа те попреко. Ако му не кажеш онда те прогласи за дивљака. Никако да угодиш. Али су најгори кад им дирнеш у новчаник. И то што си ти на пијаци, што продајеш часно и поштено, што радиш, то они сматрају да директно завлачиш руку у њихов џеп. И тад су спремни на све. Не сви али много њих.

Можеш да се смрзаваш, да добијеш реуму, да знаш са робом, да ти добро иде са девизама - све ти не вреди ништа ако ниси спреман и да поведеш битку са нелојавом и поганом конкуренцијом, такорећи са својим комшијама. Е, зато је најважније да не посустајеш, него да се бориш како знаш и умеш и да врћеш најмање са истом мером. Не очекуј самилос'!!! Биће према теби добри само ако си јак. И упоран са узвраћањем удараца. На једну увреду да узвратиш са две најмање. На једну подметачину да им подметнеш три пута јачу. Ако он пожели да ти цркне крава, ти обавезно да пожелиш да му мањка цео обор. Само тако. Само на ударац ударцем да одговориш. Кај у рату. Кад осети противник да је чврсто, нема велике жеље да те напада. Него удара само на нејач. Ми смо у овим ратовима, сви, и ми и они, (на курац их набијем), најрађе и са највише воље и снаге ударали на нејач. 'Де је било "тврдо" нисмо много чачкали.

Немој да чекаш да те нападне, ако већ знаш да 'оће. Уд'ри први, тако си олакшао себи пос'о а њега спречио да ти доака. И кад не знаш сигурно, него само сујмаш да ће да ти "ради о глави" - ти удри и спреда и од позади. Свашта сам радио. Борио се. Подмићивао. Подметао. 'Де се морало и ударио. Нисам остајао дужан. Често сам и страдао. Тако је то: некад они, некад ти.

Кријући, да ме не види мој ратни пријатељ и поштени али изгубљени радник на тезги Методије, иш'о сам и код неке његове комшинице што баца чини: да бацимо проклетство на једног несоја што ми је пуно досађивао и многа ми зла нанео. Ту несретницу касније искасапи још несрећнији Методије, бог да им душу прости, и једноме и другоме. Јесте, и он брзо настрада у затвору, разболе се, пропао човек скроз на скроз, у самици је седео јер је виљушком избушио некаквог Шиптара који се тамо задесио јер је хтео да цида бомбе по Београду. Само Методије мученик није њега због тога, него јер је начисто био полудео.

Е, кад тај Методије умре, мој ратни друг, ја сам га о своме трошку са'ранио, а нису ми признали после из социјалног трошкове јер веле ниси му никакав род, реко': "како нисам, ратовали смо заједно, и радио је код мене на тезгу?!", (телевизоре не поменух) и на крају га ја сараних, кажу: "не може". Цео трошак ми остаде. Ако је, не жалим. Само би' волео да ми се призна. Било је некако редно да ми признају трошкове, (ковчег су додуше платили ови из затвора а ни поп ми није уз'о ништа за опело). Не знам. Него ја побего' од теме, ал' шта ћу, тај ми је Методије био драг човек. Јесте се у задњи крај погубио крејт ал' није од беса него од болести. Он у задње време није ни крио да ће да јебе мајку мајчину тој гатари. Па што онда нико ништа није предузео?!

Та иста ми је, (да се вратим ја на оно што вам причам), ономад помогла. Шта је радила не знам. Тражила ми нешто његово и ја преко људи набавио. Украдоше му мангупи ципеле испред врата. Она бацила чини а он не задуго након тога тако се скркао на путу кад се враћао из Пазара да су га лекари једва саставили и закрпили. Још не може да се опасуљи. Ене му деца држе тезгу али није то: то. Једва чекају да затворе па да иду. А он се вуче по болницама.

Немојте да помислите да сам лош човек. Ја сам трпео колико сам мог'о. Човечански сам га молио да ме се окане. Ал' није хтео да ме слуша. Знам ја: лично ми је он послао хоштаплере да ми се исеру на тезгу, и то неколико пута. Па су ми два пута обијали катанац и носили робу. Једном су сипали кроз пукотине бензин и запалили ми то што је било. Ја сам, додуше, мало робе држао на пијаци али се скупила штета. И, на крају крајева, шта има да ми досађују кад никога не дирам?! Ко зна колико би он слао још да им једном, двапут, нисам по'метнуо полицију?!

Није све тако црно, види. Имам ја и пријатеље, наравски. Ма, ко и свуд. Пијаца ти је пресликан свет. Све што имаш у неки град или улицу, све то исто само умањено имаш и на пијаци. Гледај овако: тезге су ти куће и зграде а пролази између њих су ти улице и путови. Па људи пролазе, иду тамо - амо. Ко у животу: 'де имаш посла ту и станеш. И свакојаке људе имаш, ко у прави живот: добре и лоше.

Кад кажем пријатеље, не рачунам ту само ове моје, што се дружим са њима или раде код мене. Него и друге власнике тезги

са којима се испомажем, позајмљујемо паре једни другима, чувамо тезге кад који мора до града или до клозета. Продајемо робу један другоме и никад се не деси ништа лоше. Имамо поверење и тако то. Додуше, набоље се дружиш са оним који држе робу која није иста са твојом. То је некако нормално јер не сметате један другоме. Некад се потрефи да мрзите истога па је и то довољан разлог да се спријатељите. Мржња, поготово заједничка и међусобно нешкодљива, дакле окренута према неком трећем кога гледате сваки дан, бољи је везивни матерјал за пријатељство од љубави, кај цемент је то. Љубав дође и прође, лако је кварљива роба и често не постоји него се упражњава из интереса. Мржња је увек некако искрена и из срца. Не мрзиш никога од користи него само зато што ти душа тако осећа. Мож' да волиш из користи ал' да мрзиш можеш само из душе.

Сад, различита роба и то је ту и тамо истина, јер ми у ствари држимо скоро сви слично. Мало конфекцију из Пазара, исто тако ситнице из Кине, кућну хемију из Бугарску, прехрану из Мађарску. Видиш, има свега и свачега. Кад дође купац да може све да обави на једно место. Да не мора да се шета лево - десно и да тражи. Радимо и по наруџбини, ако ко-год има неки посебан захтев ја сам ту да потражим и да му нађем шта му треба. То су углавном делови за кола из Русије, само тога све мање и мање има. Нема возила, па се не тражи.

Ма нећу о роби. Дођите па видите. Дођи, види па иди. Тазе код чика Лазе! Нећете се покајати, прав вам стојим. Дајем и на одложено, на чекове, вршим компенсације, враћам ако има рекламације, на већу количину дајем попус', редовним муштеријама за купљена два - поклањам трећи, дајем рабат, некад и "франко" кућа, и тако то

Кажем једном оном мом Методију: "кад већ идеш сваки дан у цркву, дедер запали ми по некад свећу и за моју тезгу". Кад ти он скочи на мене. Каже: "шта хулиш на Бога, спрдаш се са светињама, како бре да палим свеће на светом месту за такве ствари". Ма реко' му ја: "причај ти шта 'оћеш, за мене је ова тезга највећа светиња, ја сам је својим рукама створио и сан себи остварио, она ми омогућава да будем свој човек, да могу и да прднем и да смрднем - зато је светиња и зато имам да јој палим свеће". Не да се Методије: "Бог је светиња, ништа ја и ти нисмо и не можемо преко божје воље, то што имаш тезгу божја је воља".

И натера ме да дам прилог за цркву. Нисам имао куд, не можеш да се откачиш од њега, док је био жив јадна му мајка.

'Тедох му рећи: "па кад је Божја воља што онда да не палим свећу?", ал' нисам хтео да се више настављам са њим. Ал' урадим ја своје, кад он не види, (сад не може све и да 'оће), ја увек запалим свећу. Прво за тезгу, па онда за здравље. Мислим се: шта ће ми здравље ако немам шта да једем, ако не могу кућу да покријем и деци цвеске купим (које не купујем јер их сам продајем).

На крају крајева не бих ни децу имао да тезгу нисам створио. Овде сам се оженио. Кад сам дош'о. Тамо нисам имао ни кучета ни мачета. А сад, и друго дете ми је на путу. (Само да је живо и здраво није ми важно шта ће бити ал' би волео да не чучи док пиша хе, хе, хе). У једном тренутку ништа до живота и смрти: па бирај аго које ти је драго, а у другом све: тезгу, кућу, жену, децу....

Да није било тезге мог'о би да сањам о женидбе. Која би узела голугузана и избеглицу што чека у ред за брашње (којег сад имам по врло повољним ценама). Али, тезга!!! То већ нешто значи у земљу Србију. Није то мала ствар. И она исто ко ја. Побегла из Хрватцке пред ножем и клањем. Нигде: ништа! Родитељима на терет а време је већ полако гази. Они једва чекали да је се отерасе али не "пошто-зашто". 'Тели би да утврде добру цену за њу. Нису им потребна била још једна уста за столом више него ако може макар једна мање. Па је нису дали било коме. Зато је остала неудата е не што је нешто фалична.

Ту се ја појавим са својим главним адутом: са тезгом. Распитао се ја преко људи, послао абере, изложио им већма своју ситуацију и своју намеру. Већ сам тада и плац купио. Куд ће бољу прилику од мене. Темелји ископани, спремам се баш тих дана да их пуним. Види она, виду њени родитељи, так'а се прилика не препушћа и дадноше је. Одма' сам јој рек'о: "важно је да ме поштујеш а за љубав ћемо лако".

Брзо смо се уселили под "прву плочу". Да више не плаћамо кирију и да се други богате од моје тезге. Како год да је: моје је. Није легализовано али, ако бог да, 'оће. Направио сам малу свадбицу, тек да обележим. Ни тога дана нисам тезгу затварао, него ми је један пријатељ са пијаце држао и продавао. Нисам 'тео да малеришем и да нови, брачни, живот започињем у нераду и јавашлуку.

То су били лепа дани. Лепо ми и сад. Једва чекам да сване па да кренем на пијац. Сад идем из свог: на своје. Заокружио сам цео процес. Најбитније да ти добро крене, да за сефте буде како треба. После је цео дан добар. Ако ти први муштерија буде лош, ако се много ценка или не дај боже тражи на вересију, можеш одма' да затвориш. Дође тако неко, купи, зора тек зарудела, а узмем ону новчаницу па помазим целу робу са њом, милујем је ко кад дете ујутро пре посла помилујеш у кревету. После са истом, том првом новчаницом, пређем преко оба образа и наручим кафу. Никад не пијем кафу док не обавим први пазар. Да се частим а ништа нисам зарадио: то не иде. Дође ми по некад да саставим неку песму о томе.

Још једну кафу попијем кад дођу радници да преузму посао. У почетку сам радио сам ја. Кад идем за робу молио сам Методија да ме мења. После, како је посао иш'о на боље, већ нисам мог'о на два места па сам Методија примио за стално. Он радио пре подне, ја у то време иш'о за робу а поподне га мењао и радио на тезгу до увече. Међутим, шта да вам кажем, убрзо ни то није могло па сам морао да примим још једног, то јест још једну, пошто је женско у питању. Мала вртигуза, нека, реко'- нека је, привуће неку муштерију. Жени није било баш најправље али ко је па пита. Реко сам јој: "бизмис мора главом да се води, ваљда ја знам шта је добро за тезгу а шта није". Намерно сам је збунио да ме не дира више. И тако постадосмо озбиљна фирма. Три породице ја сам држ'о, па ви видите. Добро сад, Методије и није био нека породица сам за себе али није важно: рачуна се.

Да кажем нешто још и о Методију и уопште о мојим радницима и сарадницима и тако то.

Прво: жени не дам да ради на пијацу. Има да седи кући, да се зна да је госпођа чим се за газду удала. Децу да чува и да васпитава јер ја од обавеза немам времена. Да не почну да пију дрогу, има свашта данас. И не волим, брате, да је видим на пијацу. Свакаког шљама има тамо. Гледају. Шта има да је гледају? Кад је видим, само јој шапнем на уво: "ко чува кућу? Знаш ли да су нам тамо паре?!". А она ти одма' зажди назад. Брине се за паре само тако. Зна да цени.

И к'о што реко': ја често за робу па морадо да узмем раднике. Није добро за тезгу, има доста трошкова, али мора се. И 'тео не 'тео, ајде тај Методије ми се учини прикладан да ради. И било је све у реду док он скроз не полуде. Да вам кажем право:

попови му мозак помутише, а он је и пре тога већ био начет. Мрзео је да ради али је био поштен. А поштене је најтеже наћи. Новац га уопште није интересовао. Није 'тео плату, јел' можете то да замислите?! Неће човек, морам да му гурам у џеп', па после и да вадим јер ће негде да му испадне или ће неко да му узме па да пропадне толика мука.

Видео сам ја да га болес' притиска. То није могло да се сакрије. И да ви кажем, да је остао код мене још би био жив. Измори се на тезгу, стоји цео дан, па нема времена да лудује. Ал', јок! Поче да иде у цркву, да чита књиге (далеко било од моје куће), и начисто поманита. Ја сам хтео да му помогнем. Заједно смо ратовали и фронтovima 'одили. Заједно се кући врћали. Док смо имали 'де да се вратимо. Не знам дал' сам вам рек'о, ал' није га 'тео метак, па то ти је. Зато се нисам одвајао од њега, не знам јесам ли и то поменуо. Утоварао ми је техничку робу, (знам, али намерно понављам да се не каже: ето Методије мртав па он ћути, 'оће људи знам их ја све). И истоварао, кад смо заједно овде стигли. Никад ме није питао: шта је то?, или, не дај боже, да тражи део. А мог'о је да је 'тео. Имао је поверење у мене, па ме није питао.

И тако ја одлучим, па га питам: 'оће ли да ради? А он некако невољно, ко да не зна ни шта га питам, пристаде. Каже: "за тебе све, ти си ми ратни друг". Мог'о је да се збуни, да погрешити, али да украде или превари то: никад! Па све злато да ставиш пред њега, не би ни пинуо. Тако се поштење ретко среће. Он ни своју пензију није трошио, само за неопходно. У задњи ма' све је остављао у цркву а он живео на 'леб и воду. Ту пензију је добио из војске, јер нису утврдили да је отиш'о болес'ан, па после адвокати тужили и добили: к'о да се у војску разболео.

Ал' није то важно. Како је болес' напредовала тако је и он постојао непоуздан. Свађао се муштеријама, викао по пијаци. Умал' га једном месари не избодоше са ножевима. Одвратио народ у време поста да купује месо. Видо' ја да нема више 'леба од њега, па сам морао да му кажем да не долази више. Он једва дочекао. После би - шта би.

Место њега сам примио једног момка избеглицу, али ми није баш по вољи. Некако је безвољан, ради само оно што мора, нема воље, нема иницијативу (како сад причају на телевизију), не увлачи се купцима под кожу, него само одговара кад га нешто питају. Нисам га још ухватио у крађу ал' пазим на њега. Проблем

је са квалитетном радном снагом. Сви 'оће што већу плату за што мање рада.

Ова друга, Слађанка, онај вртигуз, она је нешто друго. Зна и са мушким и са женским. Добра је, добро продаје и привлачи купце. Ал' ни она није баш читава, мислим не ко Методије, далеко било, него онако, мало је више слободна, што је за трговину некад добро, али некад и није, јер знају да ми се скупља го хоштаплер око тезге и да терају фин свет и муштерије. Ал' два добра никад не иду заједно па мора да се претрпи.

Даклем, дођем ти ја ујутро, да обиђем, да видим шта треба а она се већ смеје. Засела на тезгу, па налива воћнога сока у чашу и срче ли срче. Не волим да се зезају, и не дам им ништа да једу или пију док не направе први пазар, ради урока. Али је она изгледа већ нешто продала, ако није наговорила неког од њених свакодневних удварача, да не кажем нешто друго. Каже ми: "никад нисам размишљала што Американци у сваки филм ујутро пију ђус или воћни сок и кафу а сто пута сам гледала да то раде". И напуни мени пуну чашу, ту на тезги. Ја се мрштим ама немам куд. Кажем и ја њој: "нисам размишљао и право да ти кажем боли ме курац, маму им јебем америчку, они су нас бомбардовали, него ти гледај да средиш мало ову робу...". Наставља она: "е..., ништа не знаш, па пију да их протера, да одмах ујутро заврше са тиме, па да могу мирно да раде остатак дана".

Јесте луда скроз, али ми се свиђа што помиње рад. Ако је то у циљу побољшања продуктивности, онда нека пије свако јутро сока. И, стварно, после друге чаше отрча до смрдљивог пијачног клозета. Врати се после тога блаженог израза лица, тресући руке које је, кобојаги, опрала. "Сад може да се ради цео дан ", заврши она. Ја сам одобравао: да се ради. Само нека се ради. Ко ради, њему и бог помаже. А не ко онај Методије. 'Тео је да му бог помогне за ништа.

Радила је добро Слађанка. Једном сам је јебао на тезгу. Али после радног времена. Није сметало послу ништа. Требала нека роба касно увече да се пренесе а нигде около живе душе. И ако имам жену и дете. То је друго. Ово је било само да се испразним. Чим сам стиг'о кући опрао сам се у купатило (нисам га тад још поплучио) да ме жена не намирише, јер жене то могу да осете.

Слађанка и Методије: "јака фирма", рек'о би неко. Али радила је и зарађивала. И данас ради и ако нема Методија. Нису се подносили он и Слађанка. Она га је задиркивала а он није то мог'о да поднесе. Још кад се предаде поповима, није више мог'о очима да је види. Свакавим именима је називао а она му се само смејала у лице и по некад би му окретала дупе и пљескала се по гузовима. После ми паде на памет: срећа те њему не паде на памет да њу искасапи. 'Де би после наш'о таког радника?

Мењају се годишња доба, некад је 'ладно, некад врућина, а моја тезга ради ли ради. Ал' да никоме не кажете, одаћу вам једну тајну: имам ја још две тезге. Ал' оне су, како би рек'о, тајне. К'о, држи их неко други, а у ствари моја роба и моје паре. Наравски, најглавнија је ова на сами улаз у пијацу, али забаса по неко и на оне друге.

Сад, на пијацу се, мање више, зна чија је која али мора да се крије због управе пијачне и због инспекције. Не би ми дозволили на моје име више тезги и други људи тражу па за њих нема. А инспекција би помислила да ми много добро иде па би тражила још. Наравски, тражила би за себе. Мора човек да се домишља и тако то. Већ сам рек'о: није све само у томе да продаш. Мораш и друге велике школе да завршиш.

О конкуренцији сам већ нешто казао. Та се прича понавља стално и већ смо се навикли једни на друге. Чак се и најљућим непријатељима за кратко удружиш кад 'оћеш да неког почетника избациш из игре. Али о конкуренцији којој не можеш ништа е.... ее... о томе вам нисам ништа зборио и сад се управо спремам да кажем коју. Кинези су посебна прича. Ја већ реко' да и онако нас трговаца има превише. Па чекајте људи мора ваљда неко и да купује, не можемо сви да продајемо!?

Кад се појавише Кинези, мислим, не кад се појавише, него кад нагрнуше и остадоше, посао се преполови и све се промени. Они уведоше нова правила. Јефтине су, ђаво их жути однео. И жилави. Могу да трпу и поднесу. Ја не знам како им се исплати по тим ценама да раде. А опет и знам да та роба ништа не вреди (баш к'о ни моја ал' не мо'те ником да кажете).

Гледали ми како да им покваримо пос'о али тешко. Тако су жилави, мајку им жутаћку. Ја у моју земљу па не могу да се снађем, а он 'иљаде километара далеко од своје куће, не зна ни језик како треба, сви га гурају и пцују и опет се не да. Један кад негде дође: готово је. Чим тај пусти корене: крену други за њим.

Ко Шиптари су. И они тако. Ако ти се увук'о у улицу, чекај за пет година цео крај да преплаве. И онда терају ове које затекну. Све што плате скупо у почетку: после наплате. Тако и ови Кинези. Пуна их је пијаца и што је нагоре народ 'оће код њих. Више воле да оставе паре тамо некеме него нашим људима. Ма такви смо ми Срби, бре, мрзимо се, не треба нам нико са стране!!

И за месец- два, веровали или не, боље научу српски него неки моји земљаци што их ништа не разумем кад почну да заплићу. И само се смешкају. И тукли смо се са њима - све џабе. Опет се врате. Упорни. И враћају, да видиш. Скупе се и они, па ударе кад им се укаже прилика. Један други посао још много боље раде, (добри су и трговци, штедљиви су), тај посао је: подмићивање. Тачно знају 'де и колико треба да тутну. И не жале. И ту ме подсећају на Шиптаре.

Сећам се да је Методије кад су се тек појављивали био увртео себи у главу да их преводи у православље. Говорио је: "кад се скупимо ми, Руси и Кинези, к'о православна браћа освојићемо свет". Само би нам још то требало?!

Има и ових што се скупљају око пијаце. Ставе чаршав на пољанче и продају. А ја што сваки месец плаћам тезгу, што морам проценат да дајем управнику пијаце, што морам инспекције да подмирим: то ништа никоме. Њих пријављујемо колико можемо ал' и то џабе. Нема закона. И кад му узме, није то ништа. Паркирају они кола мало подаље и ту држе робу. А код себе само узорке. Немамо ми времена да се по цео дан јуримо са њима.

Добро, сад ће неко да каже: "па и ти си тако почео на пољанче". У реду. Ал' то су била друга времена а сад је другачије. Тад је било тад а сад је сад. Тад сам био нико и ништа, сад морам да се борим ако мислим да останем неко и нешто. И мене су јурили. Значи прош'о сам кроза то. Опаметио се. Ја сам моје школе скупо плаћао. Није било све потаман и "ко по лоју". Имао сам ја и киксове. Није све идеално ко што мисле неки што ми завиде на успеху. Неколико пута ми милиција узела робу на путу. Једном и девизе, налетела нека републичка полиција, не јебу никога ни два посто. По некад се деси и инспекција да узме, морају и они да оправдају посао. А кад једном узму, онда морају свима, јер људи иду па пријављују: "што мени јес' а њему не". Онда и оно са обијањем и паљевином што сам вам већ причао.

Лако је да изгубиш али како је тешко да зарадиш, брајко мој! Како је тешко од једног да направиш: два. А ништа лакше да од једног постане ништа. Богами је онда била криза и са Методијем. Док га не отпустих, оде све у пизду материну. Видим ја преполовио се пазар. Срећу ме људи на улицу па се жале и приговарају, и колеге са пијаце се мршту. Он је у неко време скроз одбио муштерије. Није смео нико да му приђе онако намрштеноме. Био је спреман свашта и да каже, да нагрди и увреди и тако то. Викао би и држ'о проповеди ко да је поп а не продавац. Једном се попео на тезгу па држао говор. Вик'о женама да ставе шамије на главу и да се не јебеду у време поста. Ма свашта је било.

Пазар ти је најбоља мера: је ли или није у реду. Сваки трговац моли бога да му је увек исти. Тачно се зна који дан у недељу и који датум у месец' носи које пазаре. Затим годишња доба, празници, годишњи одмори. Кад су плате, кад су пензије. Могу тачно у динар да ти кажем кад ће колики промет да будне. Добра тезга то мора да зна. Стална тезга, на добrome месту а не оне што се сваки месец други људи мењају на њој кај на сеоској курве.

Ал' видим ја тад' да се преполовио. Мислим се: "мораш да га макнеш, па нека ти га је мајка родила". И мако' га. Он једва дочека, уграби бритву са тезге и више се не врати. Оде човек да дели своју правду а кобојаги у име Бога. После сам ја по милицији морао да објашњавам око те бритве, знаш колики ми је пос'о направио?!

Онда, како која влас' дође мора да се прилагођаваш и шлихташ. А у задње време мало-мало па избори. Док су опозиција само нам обећавају. Вичу: "видите ли шта ради влас' са вама, гуши малу привреду, 'оће људе да остави без 'леба". Чим постане влас' каже: "од чега ћемо пензије да дајемо и учитеље плаћамо ако ви не плаћате порез?!". И све тако и тако то. А сви су исти. Галаме месец-два па се ућуте. Живи људи и њима треба нешто. Зову нас "сива економија". Ја се најбоље не разумем у све то али ми се брате та реч не свиђа. Кад чујем на дневник како "треба сиву економију да туре у токове" одма' кажем жени да ми се то не свиђа и намргодим се. Нека види да пратим ја те високе ствари. А она се мученица одма' уплаши. Каже: "куку, од чега ћемо да живјет". Пустим је тако да се мало секира, ваља то, више ће да ме цени кад донесем динар кући.

Ја мислим овако: док је века и света биће и пијаце. А 'де је пијаца ту је и тезга. 'Де је тезга ту су и људи. А људи ко људи: једни купују - други продају. Свако се бори за своје место под небо. Свако 'оће да га бог помилује.

Видели сте да много често помињем Бога. Излети ми. А, у њега се не треба много уздавати кад је трговина у питању. Ако ти се роба "усмрди" ни Бог не може да ти помогне око продаје. Смрдљиву робу не можеш ником ни да поклониш. Неће људи. Него ми то, око Бога, остаде од Методија. Он ништа у задњи крај није радио него је причао о вери, Богу, судњем дану, греху. Па тако и мени кроз реч остаде да чешће поменем, и кад треба и кад не треба, боже ме прости.

Продаја нема много везе са филозофијом. То су ти животне ствари. Много приче може да је поквари. Такође и мало. Треба да знаш тачно колико ћеш да причаш за тезгом. И шта. Не смеш да покажеш да ти је много стало до тога да продаш робу. Јер муштерија може да помисли да ти слабо иде, да ти је роба лоша, да 'оћеш да га превариш.

Наравски, мораш да испоштујеш муштерију, да му даш обавештења. Тек кад видиш да је "загризо удицу", тек кад осетиш да се уватио ки сомчина, онда трзнеш, цимнеш, даш контру, мало га измориш да му сломиш отпор и станеш да задајеш последњи ударац. Онда причаш. Причом претегнеш онај тас на ваги њихове неодлучности, (е, баш сам ово лепо рек'о, имала ме мајка, само то нисам ја измислио него сам чуо од једног колеге). Са муштеријом мораш да будеш велики психолог (тако је даље причао тај колега). И то знам ја и без њега. Можда не знам да кажем учено али знам како треба. Са младенцима весело: даш ситни поклончић. Они су срећни и памтиће те тренутке. Са ожалошћенима: изјавиш саучешће, никад не питаш за паре, к'о што те ни он неће питат' за цену, њима можеш да даш на вересију, за жалос' се увек враћа, и ако га не познајеш: дај слободно. Са господом опрезно: неки од те господе мисле да те је самим доласком на тезгу почаствовао, па ти само треба да му даш све што тражи и то цабе. Са новим муштеријама ма колико да су издашни: исто опрезно, има их ко 'оће да те намаме, да стекнеш поверење, па се трећи пут појави, к'о заборавио новчаник, а ти мислиш "овај пуно троши да му дам" , таки те у црно завију, никад ти више не дођу а о дугу и да не говорим. О онима што ти остану банку дужни па исти дан дођу да врате: и са

њима пази, он може и сутра да дође ама 'оће да те намами да помислиш како поштенијег од њега нема, па банку врати а сто марака никад. Кад видиш да је сиротиња: знај од њега ћеш да се овајдиш, само сиротиња не жали да плаћа, богати су велике циције (иначе не би ни били богати) и богати се увек ценкају, гологузани јок, дају увек колико тражиш, они су сиромашни за много, за то мало их брига. Кад 'оће жена да се шали: шали се и ти. Ако је озбиљна, немо' да је увредиш. Кад 'оће мушко да погледа: Слађанка нека заврти, ништа је не кошта, код мушкараца нема 'оће-неће, сваки воли да погледа па ту не може да погреша. Жене су друго, код њих има по нека и осећајна.

Ето, и ја знам психологију. Ја нисам знао да се то тако зове али је све ово из моје главе, могу да се укунем. То је све из искуства. Чим видим, ја знам са киме имам посла. А та искуства, ту школу, ја сам лично плаћао. Нисам се школовао бесплатно, нису ми тата и мама плаћали школу. Не богами, све сам.

Ето сад ми паде на памет, кад већ помињасмо Методија и његово суђење, како човек може да се превари. Једном јес', ал' други пут чик да видим. Пре тог (другог) суђења, које се и не заврши јер несретник премину, стаде да долази неки господин из Београда (тад сам мислио да је господин). Лепо обучен, види се да је учен, прича умно. Нађе ме на пијаци, одмери Слађанку добро, вели да је дош'о да попричамо, он је каже заступник неке организације, заступа неког Маљитија, Хаљитија, јебем ли му мајку, а овај наш несретник Методије стиг'о већ да га избоде са вељушком, мислим тог његовог, па је овај чуо да је Методије радио код мене, да је иш'о по фронтovima, мислим сад да не препричавам јер све то нема везе са оним што ћу да кажем.

Ајде, велом, да попричамо, не кажем му ал' мени мило што је Методије доватио тог Шиптара, ал' крупне ствари, боље да ћутим. Променило се време. Он мене: "те какав је био, је ли великосрпски националиста, јел' убијао по ратиштима?". Ја о Методију све најбоље. Кажем: "он је добар човек, поштен, само је болеса'н и тако то". Видим: није му по вољи.

Каже: зове се Сетровић Сетар. Чиме се бавим? Ја му кажем и за баксуза да испаднем важнији поменем да радим и са телевизорима, оно јес', остало ми неколико комада, рачунам: има овај паре. Он се отвори, заборави на Методија. Може, каже, да среди нама избеглицама надохнаду неке штете, кредите

неповратне за куће, матерјал, шта све не рече. Да дођем у Београд. Каже још: "кад се већ бавиш тиме, дотерај ми један добар телевизор па ћу ти дати паре касније".

Мислим се ја: знам те 'тицо, ал' заврши ти мени пос'о а за телевизор нек ти је алал. Какав сам "грундинг" дао том Сетровићу?! Сто канала, у боји, телетекс', за њега сам им'о и даљински. Однео му у Београд. Није био тамо него на путу, рекоше ми 'де да га оставим, па да се јавим касније. Оставим ја телевизор 'де ми је речено и вратим се. И ништа не би од тога. Превари ми а кад га види човек рек'о би да је министар. Прави правцати господин.

Зовем ја посленаке, как'и, не могу да га добијем преко телефона. Те није ту, те оставите поруку. Док га једном не доби'. Кажем: "ја сам тај и тај, обећ'о си ми то и то". Испсова ме на сва уста, матер ми јеба збуњеноме. Одкуд мени дрскос'и (баш је тако рек'о) да га зовем и узнемиравам. Нема он друга посла него са мном да се бакће. Помену ми и то како смо ми доле годинама гласали за погрешну страну па сад има да платимо: "кусајте", вели, "чорбу коју сте закували демократским снагама". (Да ме јебеш ако знам шта сам се ја то замерио тим демократама сем што сам једном пијан псовао Америку, била пуна кафана па ме можда неко потказао, а слушао сам на дневнику да Америком владају те демократе). На крају рече: "мало је што сте их угњетавали него 'оћеш и отштету?!". "Грундинг" и не помену.

Не помену ни ја. 'Де да му помињем, видим да је будала, још може и да ме гони због тога, да се распитује чији су и одакле ми, па да буде белаја. Јебеш један телевизор, само да га више не гледам, далеко му лепа кућа. Од тад', кад видим налицканог на тезгу да ми дош'о, (а да није нека инспекција, наравски), одма' се намрштим ко Методије што би се мрштио кад му нешто није по вољи. И онако никакве вајде од њих, све се нешто нећкају и презиру. Ко случајно је он дошо на пијац'. Није то за њега. А овамо: јебо би се за жуту банку.

И тада сам скроз више прекинуо са тим телевизорима. Некако ми било мучно, подсећало ме на нешто што би вол'о да заборавим. Нисам ја, сад, тек макар: ко, да би ми се вукли репови за дупетом. Не ваља ни за трговину да те људи олајавају. Остало нешто, то сам оставио за себе. У сваку собу имам по један. И давао сам, нисам жалио. Само жалим што ти којима сам дао, и који гледаду моје телевизоре, највише лају против мене и

зову ме лоповем. Мисле да ја не знам. На један сам скроз и заборавио док ме земљак не подсети. Тај Константин је добар човек, некад био "војно лице", само је мало чудан. И причали су људи доле за њега свашта, ја право да вам кажем не верујем све то. Педера има по градовима, изопачило се то од дроге и беса, ал' да се наши сељаци јебу у дупе, не може то. Причало се јесте. Прича се и за мене свашта па није истина. Сећам се да сам му пренео неке торбе трактором, кад смо бежали. Он навалио да дођем да га узмем па то ти је. Кажем му да га задржи: неће ни да чује. "Селим се", каже, "оћу да ми га макнеш из собе". Тај сам уз'о и одма сам га уз пут продао за бокс цигара. Само да га не гледам.

И са њим сам заувек завршио са тим телевизорима. Било их је укупно деведесет и два. И други су видели користи од њих. Само мени су остали на образ. Ја само могу у неком обрачуну са било ким (ето нећу више да помињем) да платим те грехе. Имали други. Им'о сам и ја. Ја не жалим. Да није било тих телевизора не би ни ове тезге било данас, ни оне куће што се гради, добре жене и оног малог што кмечи у свеже измалтерисану собу.

Жао ми је само што то нисам обавио квалитетније. Кад сам већ на плећа ставио бреме лоповлука што брате не украдо' нешто много вредније, да одма' кренем са великим цифрама. Овако сам изгубио времена док сам обртао са телевизорима којих је било колико 'оћеш, који су били јефтинији некад и од две гајбе пива, док су други јачали и учвршћивали своје тезге. Не жалим се: само кажем да би другачије. Прошло је време, ваљда сам се мало опамтио. Па и највеће будале временом стекну мало више памети а не ја што сам ипак нешто у животу урадио. Разрадити тезгу није мала ствар, па свидело се то неком или не.

Мог'о би неко да помисли да сам рачунџија. Па: нека. Јер ја и јесам то. Не можеш да будеш трговац а да не будеш рачунџија. Из рачуна се све ради, брајко. И љубав се води из рачуна а камоли не трговина. Из рачуна бре децу подижемо и школујемо. Па на крају, опрости Методије ако ме негде чујеш, и Богу се молимо из неког потајног и непризнатог рачуна. Нека, нека, он ако постоји то најбоље зна. Ал' треба да опрости јер нас је баш он створио овакве как'и смо.

Све данас гледам кроз рачун. Тако се мора. Мора да се узме што јефтиније а да се прода што скупље. И да трошкови буду што мањи. Тако са робом, тако са људима, тако са женом.

Једино за дете не жалим још и не рачунам, јер 'оћу да задовољим макању. Кад ја нисам им'о, нека оно има. Са људима се не дружим ако баш никакве користи не могу имат' од њи'. Та корис' не мора да буду паре. Има разних користи. Знаш, кад имаш нешто пара онда може да ти недостаје нешто друго. Волиш људе од власти, волиш учене људе. Паре ти отварају врата да те они при'вате к'о равноправног. Кад год осетиш да те презиру а ти зашуштиш папиром: одма' те тапшу по рамену.

Свака роба има своју цену. Сваки човек је има истакнуту на чело. Свакоме на челу пише и ја то могу да прочитам: колико кошта. Наравно, има и кад налетиш на жбирове попут оног Сетровића (што ми узе "грундинг" а не заврши ми посао) кад ти не помаже ништа јер су они већи лопови од тебе. Против таквог шљама немаш никакве шансе јер код њих на челу не пише колико коштају. А не пише зато што у зависности од ситуације можеш да их купиш за буреку или за милион марака. Осете они кад и колико ти требају, па према томе мењају цену. Ако дођу у ситуацију да су ти преко потребни и бубрег ће ти узет'. Иначе, ови наши локални: њима се зна, ко два и два. И ретко можеш да оманеш. Једино кад дође до неког помака у положају, после неких избора, или смена, некима скочи или падне цена али ништа драстично.

Толико о рачунциштву. Јесам!!! – морам такав да буднем. Или нема ништа од трговине и тезге. И готова ствар. Кад си рачунџија онда мораш и да штедиш. Људи то називају шкртанлуком али ја зовем штедљивошћу. Рек'о сам: лако је потрошит' а тешко зарадит'. Још је лакше улудо потрошит'. Ајде, има времена кад мораш да потрошиш, што би рекли: кад мораш да се отвориш. Разни трошкови се намећу у животу. Не може човек да се затвори у сеф и да живи од ничега. Мора да једе, пије, да се греје, да се обуче. Најзад, мораш да платиш обавезе у вези посла, затим мито и корупција, плате радницима, режимјски трошкови, трошкови транспорта, калирање и отписивање робе. Еј, шта све има?! Чудо ми нешто и остане. Још кад би се разбацивао: па шта би ми остало?

Имам једно златно правило: кад нешто ставим у сламарицу, то за мене више не постоји. Е, па, нећу га извадит' и потрошит' таман свет да се преврне. Само тако се штеди. Кажем жени: "ево, стави ово тамо и заборави на њега". Она се смешка, мило и њојзе. И она воли то. То је сигурнос'. Друго правило:

волим да узимам на вересију, волим да дугујем и да дуг што дуже отаљавам. Наравно, не позајмљујем се за паре. Него: узнем робу на почек, на "дођем ти", не плаћам струју и воду редовно него тек кад ми стигну опомене и то не све ни тад, хлеб, осталу робу за кућу. Све тако нешто. Е, мило ми је то и ако имам пун џеп пара.

Новине читам али не купујем. Мислим, глупо је стварно, даш паре и онда после пола сата ништа ти не вреде. Бајате. Ал' увек на пијаци има будала што бацају паре на то па ја узмем и прочитам. Шта ће ми новине кад имам телевизор? Биоскоп, позориште - исто. Све то имам на телевизији. Филмова колико оћеш . Сад у позориште би иш'о кад би имало нешто оно ко "госпођа министарка" или онај "кир нешто тако" и оне просте ствари да се човек насмеје. Ово сад кад видиш на рекламе све неке, сачувај ме боже, наказе, нешто скачу по оне бине, да се престравиш. За то да дам паре?! Никад у животу!!!

Знам ја те уметнике добро. Их, има их и по овом граду што се престављају тако. Нема робе која баш њима не треба. Воле да узму а тешки су на дуг, не питај. Све се нешто праве а цењају се горе од најгоре циганштуре. Кад су так'и, није ни чудо што не знају ништа друго да направе до тих будала што скачу по даскама. И ови што иду да их гледају - и они се праве. Ништа не разумеју, да се разумемо. Него воле да се праве да разумеју.

У кафану идем једном у два месеца. И тад му јебем мајку мајчину. Напијем се ко стока. Сву секирацију око промета и пазара 'оћу ту да изјурим. Обавезно целу кафану частим. То да разбијем малер. Научио ме још прве године мога тезговања чика Мита, стари пијачар и трговац. Рек'о ми: "ко кад ти ставе пијавицу да ти пусте мало крви да оздравиш, исто мораш по некад да потрошиш мимо воље и памети, тако растерујеш душманске клетве и показујеш људима да си човек - само трговац". Жена то зна. Није јој право али ћути. Њено и јесте да јој у так'им стварима не буде право. Ал' мора да ћути. Нема ту никакве домаћице ако се жена не љути што јој муж иде у кафану. Далеко било, терај то одма' из куће. Она мора да једва чека да дођеш ако је добра жена и тако то.

И тако: тад се напијем, потрошим и после сам миран дуго времена. Друго: све у кућу и око куће. Ја сам кућеван и домаћин човек. Није да се не дружим. Попијем ја на пијаци пиво са друштвом. И кад сам на пут. И платим. Додуше чекам прво да

видим 'оће ли они да плате, па кад сви дају туру: дам и ја. Ако видим да 'оће да се гребу обавезно их зајебем и одем. То нека покушавају са другим ја сам те школе завршио одавно.

Све око куће и у кућу. Све за породицу. То што сам Слађанку онда на тезгу - то не значи ништа, мада ми је било лепо јер она зна радњу. Дошло нам тад и готово. Нисмо више. Мене после пекла савес' а она није нужна за то. Има она колико 'оће и није стала само на мене. И ако сам тад јебао Слађанку, жену нисам преварио. Тако лепо. Жену би варао да дајем Слађанки, да радим за Слађанку. Да тезга ради за Слађанку. Не, ја 'раним жену а не Слађанку. Ето зато је нисам преварио. Једно јебање - није се ни осетило на трошкове.

Е, жена је нешто друго. Она мора да буде верна и добра, због мужа и деце. Жена не сме да шврља иначе одма' лети из куће. Па нека се слика са њеним татом и мамом. Јес': ја да је 'раним а други да јебе. То не може. Мушко је једно, женско је друго а тезга је тезга. Ма, убио би бога у њу само да помисли а не да уради. Ал' ова моја неће. Нема куд ако је ја отерам. И не само то, неће она због деце и поштена је брате да не компликујем. Ал' мора де се буде опрезан јер и она гледа око себе шта се ради па мож' да јој падне на памет нешто. Ја говорим људима: кад 'оћеш да се жениш тражи гладну младицу. Од так'е можеш и неке користи да видиш. Ако узмеш ситу и бесну, остаће ти кућа на слабе ноге. Кад је могла да бесни код тате и маме а што неће код тебе?! На крај те натера да и ти побесниш са њом. Или, да полудиш.

Све у свему, рек'о сам вам о свом животу доста. Живот пијачни јесте тежак. То треба да се с'вати. Ништа не пада с' неба, ништа не долази лако: поготово не динар. Лако кад зарадиш паре знај да нећеш дуго тако. Само "тешки новци" се зарађују дуго времена и имаш неке вајде од њи'.

Јесте тешко, ал' кад се једном навикнеш после тога више не можеш без пијаце. Долазиш и кад више немаш посла, кад те нико и не зна више, ти долазиш и долазиш. Гледам тако људе који су некад радили овде. Свако јутро се појаву. Само прошетају, да виду, праве се кобојаги да су у послу. Некима пропала тезга, њих је натеже гледати јер највише пате и стално другога окривљују што су пропали. Неки остарели па им деца не дају или једноставно не могу више (код нас нема оно отиш'о у пензију). Ма има свега и свачега. Ушло им у крв и готово. Дође

тако, стане поред тезге па прича. Прича како је некад било, прича како треба да се ради (он да је знао радио би још), прича како данас нема поштења (кад је па било у трговини) и најзад: како данас на пијаци буде "и Курта и Мурта" а кад је он продавао могли су да се на прсте преброје (што је истина). Кад си расположен попричаш са њима, кад не иде пос'о довољно је да га мрко погледаш и зна он да треба да иде.

Није лако на пијаци. Зар да је лако са Циганима сео дан да се натешеш и да се чуваш да те не очерупају или не дај боже да те сачекају у ћошку, (кад осети Цига да је јачи он нема милости)?! Мислите да је лако да се вучем по Панчеву, по оној гужви 'де не знаш дал' да се чуваш покварених трговаца или притајених сецикеса?! Није лако, ондак, надлајавати се са Кинезима који кад им одговара одлично говоре српски а кад им не одговара праве се да те не разумеју па све нешто мумлају на тим њиховим кинеским?! Да се псујем са Бугарима?! Да пријављујем Румуне без радне дозволе?! Да чувам дупе од Турака по Истамбулу?! Да размењујем девизе са Шиптарима по Црној Гори а кућу ми ти исти запалили и мене протерали?!

Ете, то је моја цена, толико кошта мој успех. Људи само виде тезгу и мене насмејаног иза ње. Само не знају да се ја смејем и кад ми није до смеја. Мора се тако - таки је пос'о. Ако муштерија види да си љут и намргођен одма' иде код другог. Што да те гледа тмурног за своје паре. Кад смо код тога и наш народ је чудан. 'Оће јефтино а добро. И мисли ако потроши коју цркавицу код тебе може да те јебе. Свашта измишљају, враћају ми робу, нападају ме да сам их украо на рачун. И што је пазар мањи то су људи безобразнији. Оће да изгледају важно за мале паре. Они што имају доста пара ретко праве питање. Прво, он зна шта купује и друго само води рачуна да му у рачунању тачно вратиш. Богаташи се ту пазе а он је и онако добро размислио пре него је кренуо у трговину. А голугузани: јок! Прво не знају са парама а друго њихова банка је велика ко нечији милион. Кад стане да сикће: "ја за моје паре....", рек'о би човек томе су прошли милиони кроз руке а он никад није држао 'иљаду марака у руке, на пример и тако то.

Са људима је уопште тешко да се ради. Поготово данас кад су сви танки са живци, нервозни и кад сви мисле да све знају. Данас су ти сви научници. Не можеш нешто да му докажеш кад навали, па да се убијеш. За све си ти крив а тако мора да будне.

Укурви се, прави се потиштен и кажи му да је у праву али: узми му паре!!!

Уопште не мислим о томе: шта ако тезге више не буде било? Да пропаднем или да је једноставно укину. Није се чудити томе: данас политичари свашта измишљају не би ли напунили џепове. Па може и тамо неке да падне на памет да укине тезге. Нећу ни да сањам так'е снове. Ја друго нећу, нит' више знам . И ако сам знао нешто, сад сам заборавио. Заљубио сам се у овај пос'о. Ја немам други пут. Ја сам: тезгарош.

Ако тезге не буде овде, биће је на друго место. Променићу град, продаћу кућу, оставићу жену, све ћу урадит' али тезгу не дам. Ако не иду јефтине батерије - продаваћу паприке. Свеске и школски прибор ће увек да иду у септембру. Фарба за јаја и сама јаја пред Ускрс. (Нема више Методија да ми брани). Цвеће и ситни поклончићи пред "осми март" и даље ће ић' кај алва. Неоцарињена, то јес' шверцована, техничка роба иде током целе године. Све иде у своје време. Увек ће бити сиротиње која купује безвредну али јефтину робу. Увек ће хтети богатуни да шићаре на неопорезованој самим тим и јефтинијом робом. 'Оће људи да пуше за мање пара него што је то држава прописала.

Кад једном навикнеш да си свој газда више не можеш да се мењаш. Нема више повратка. То ти је неизлечива болес'. Нема ко да ти попује, да ти скида кајмак а теби оставља само отпадке. Имаш само једног газду: промет. Од промета ту зависи ко си и шта си. Роба ти је једини род. Ако немаш робе не треба ти ни родбина. Тезга ти је кућа, дом, мајка, отац. Тезга је све оно што мора да се поштује. Да се воли и поштује.

Не воли жена тебе - она воли пазар што доносиш свако вече. Не поштују те деца што си паметан - њихово поштовање долази од нових патика што си им купио а зарадио си их за један дан. Не климаду ти људи главом на улицу јер мисле да си неко и нешто - него зато што ти дугују или планирају да се код тебе задуже. Није ти дала Слаћанка пичке зато што си леп (оно, нисам ни ружан, онако сам црномањаст више) - него зато што си јој газда и што јој дајеш плату. Не наздравља ти таст што си му драг - него што имаш кућу и авлију а он нема. Најзад, не середу ти се на тезгу од забаве - него што се плаше, јака си им конкуренција.

Увече доћеш кући, вечера готова а жена ти гледа лице да сазна како сте прошли данаске. Ако си весео: добро јест. Ако си

натмурен: ништа те не пита. Стоји ти изнад главе док вадиш паре из торбице. Ти их прво разврставаш по вредности и апојенима, после бројиш па упоређујеш са продатом робом. Тек на крају утврдиш колико си зарадио. Зато те воли она. А дете гледа, па чека. Треба нешто и њему. Навикло од малих ногу свако вече исто. Тачно зна кад треба да тражи а кад да ћути.

После можеш у кратку шетњу, ако си добро прош'о, да и ти климнеш главом својим дужницима, да им даш до знања да си још ту и да су џабе понадали да ће се некако извућ' без камате. И ако си јебо Слађанку. Ако ти опет дође – ти опет јеби. Газда ли си?! Мора да се некад и ти испразниш. Не можеш увек са женом: прво досади ти а друго није ти увек при руци. А таста увек на дистанци да држиш и што ти боље иде то више да кукаш. И жену тако да издресираш, да зна да и она кукумавчи. Кад кукаш, онда сутра можеш да га одбијеш кад ти тражи у зајам а обавезно ће да тражи. А сероње да сачекаш, или да платиш некога да их сачека, па да их толико бију да се још једном усеру од батина, само овај пут не на твојој тезги.

Ето тако, усправно, мора де се иде. Да на свако питање имаш одговор. И да знаш: постојаћеш док постоји тезга. Бићеш неко: док има тезге. Само тако можеш себи да обезбедиш чекање увече кући, куповину патика, климање главом, јебање, наздрављање и срање.

Сам себи понављам: "не бој се, док је људи биће и тезге". И немам намеру да се предам било шта да се деси. Борићу се за тезгу до краја живота. Да ми сад даш да будем претседник општине, ја не би' пристао. Присто' би', ал' да ми тезгу не дираш. Без тезге: ништа. Десет ноћи нисам спавао кад су помињали да треба да се реновира пијац, па да се после тога врши нова расподела тезги. Кад би ви само знали колико се њих мерачи на моју тезгу?! И на моје место, јер тезга ко тезга без места не вреди ништа. Мислим, тезга без места је обично гвожђе. Тезга са местом: то је живи створ којег мораш да волиш. Али и да га браниш. Одма' сам одјурио код управника да га питам: је ли истина то што се прича? Он каже: "истина је, ал' немој да бринеш, то су само пусти снови, откуд нам паре за реновирање, то само мора план да се направи". Није му сметало да ми узме још који динар, реда ради и да утврдимо за сигурно. После смо сазнали: уз'о од свих, он сам и пустио тај абер не би ли се омастио. Ето са как'им људима мора да се ради?!

Није то само тезга и трговина, то што ме привлачи. Нисам се ја само у то заљубио. То су и људи, атмосфера, само место и навике које стекнеш. Ујутро кад сви журе, кад се слаже роба и распакује тезга - то је оно без чега више не могу. Увече кад се по прљавој пијаци вуку уморни људи избегавајући да се умоче у разливену канализацију и загњечен парадајз, неки задовољни, неки не - и без тог призора не могу. Пазарни дан кад од гужве и посла не мож' главу да дигнеш - има ли шта боље од тога? Ларма, граја, шала, свађа и псовање - све је то моје и ја више не могу да замислим другачији живот. Не тражим много, само да ме пусте да радим на миру. Нека траже с времена на време: даће се. Мора се тако, знам ја. Ни једна машина неће да ради ако се не подмазује. Ал' да се знају правила.

Сад је лако. Сад сам виђен човек. Сви ми се јављају, доста њих ми дугује. Дођу професори, доктори, на тезгу па ми се смешкају. Дођу политичари пред изборе па ми кажу: "дај види са овом твојима да се погура ствар". Тачно видим, завиде ми а не могу без мене. Џаба им школе и све кад сам ја тај који има тезгу на најбоље место, продајем робу и не плаћам порез. Ја сам тај који побеђује и вреди нешто. Мене људи више цене од њихових школа и титула. Уш'о сам у систем. Знам посао и радим радњу.

Али.....

Хладноћа ми је већ пробила кости. Година по година и тело се троши. Ово смежурано лице није од смеха него од сунца. Иду године. Мора де уграби што више, док се има снаге. Једног дана срце може да кврцне и шта после? Ко ће другу кућу да прави и децу да 'рани. Мора да се граби док се има снаге. Зато мора да се прича мање и да се ради више. Нема се времена. И ово сам много одвојио. Морам до Панчева, а шта сте ви оно беше 'тели: за Методија да вам причам, за које новине рекосте?! Па убио је, ни сам не знам зашто.....

X	X	X
X	X	L
	X	L

Немачка обавештајна служба БНД је одиграла главну и кључну улогу у формирању ОВК. У то време заменик начелника немачке обавештајне службе био је Р..... К..... син генерала Luftfaffe који је бомбардовао Београд 1941-е. Лично је К..... обучавао Шиптаре у турској бази код Измира. Хаљити је био један од његових најбољих ученика. Није га само научио да се пази од Божићеве похлепе, Сетровићеве одбране и Методијеве виљушке, што се касније показало као фатално по ток догађаја.

Најтеже је први пут повући ороз. Врло је тешко први пут. После је све лакше и лакше. Док не пређе у навику. Онда дође време кад више не можеш без тога. Али, има разлике у убијању. Има: кад си убица због једног јединог, по некад и несрећног случаја, а има, и кад после убијених стотину не заслужиш тај епитет. Како?

Питају се то многи. Поготову они који не могу да схвате како неко може тако лако да пуца или поставља бомбе и да при томе још мисли да чини добро дело. Кад убијаш због идеје, ради идеала, најзад, зарад слободе свога народа - онда не можеш да будеш убица, макар убио хиљаде људи. Идеја раздваја убицу од револуционара, бандита од борца за слободу, пљачкаша од осветника. У једној истој скупини људи, да кажемо у једној војној јединици или политичкој партији, постоје: и убице - и борци. Убијате заједно, на истом месту, скоро исте људе, пуцате из истог рова или заједно склапате бомбу - а један је убица а други није. Један убија јер не зна за друго, убија из чисто анималних побуда, воли да гледа крв, узбуђује га вриштање силоване девојке. Овај други се гади убијања али је свестан његове сврсисходности, свестан је да без крви нема слободе за његов народ, убија само по плану, кад тачно зна има ли ефекта или нема.

Тако је размишљао Хаџити. Он мисли да није убица. А убио је и убиће. Па још мисли да је много добар и морално беспрекоран човек. И мрзео је кољаче и садисте из те његове "*Ushtria qlirimtare e Kosoves*". Али и ако се гадио од тога, и ако му се кожа јежила кад би видео свакакве призоре - опет је знао да без тих касапина не могу ни он, ни његова борба. Они су одрађивали те прљаве послове, и то са очигледним уживањем. А морало се силовати. Силована девојчица одсели више Срба него десет убијених српских бораца. Морали су да муче и масакрирају заробљене војнике, али и цивиле - јер се тако разбија морал и храброст колебљивцима са друге стране. Најзад таква дела доводе до освете па се тако паклено коло наставља а све албанске жртве се после користе у пропагандне сврхе.

Све има своје. Тако и касапи имају своје место у борби за слободу. Само што то они не знају . Обично на крају заврше као

њихове жртве, не ретко и од руке својих дојучерашњих сабораца. Такво смеће треба очистити на време док га неко други не пронађе.

Размишља о свему томе Хаљити. Размишља али је концентрисан. Не смета му ни бука која допире са коловоза улице "Кнеза Милоша", не деконцетрише га препун тротоар пешака који чекају своје зелено светло (а возачко црвено, увек нека подела) да пређу на другу страну улице и својих заблуда. Најзад не плаше га ни војници испред "генералштаба" који као чувају стражу а види се по њима да их је брига, да једва чекају да заврше па да беже одатле у град или кући. "Зато су изгубили Косово" - помисли Хаљити - "хтели су да ратују тако добровољно, до викенда, по могућству без жртава, а за викенд да иду кући на мамине колаче". Лично је ликвидирао неколико оваквих дечака. Само нису они били дечаки. Били су деца по годинама али су по униформама које су носили били војници. О томе нека размишља онај који им је обукао униформе и послао их. Касније су се Срби опаметили па су послали праву војску. Само, тад је већ НАТО стизао у помоћ. *UQK* је добила авијацију. Било је касно за *shkavelle*.

Хаљити је у Београду? После пуно година. Толико је успомена одавде. И да се не лажемо: и лепих и ружних. Како је само тада могао да изгледа велики и светли велеград једном чобанчићу из Дренице који сем крава, оваца, коза и камена ништа друго није гледао петнаест година?! Својих петнаест првих година живота. И ако је био вижљаст и ако се у његовом оку видео трачак интелигенције и потенцијала— све је то за њега било превише.

Дуго се опорављао од шока. Дуго се плашио града и његових улица, језика који није у потпуности разумео, људи који су другачије изгледали. Поготово жена које су ходале слободно улицама, које нису биле забрађене марамама, које нису ишле иза мушкараца и бивале закључаване у кућу кад неко дође у госте. Овде нису куповали жене. Овде нису плаћали крв. Овде су момци излазили са девојкама, водили љубав - код њега су срећнији имали своја права сексуална искуства са горе поменутих овцама и козама.

Све је тада било другачије - од сада. И свидело му се онда. Заволео је тај слободан начин живота, ту лепоту чистога асфалта (мислио је да на њему може и да спава у поређењу са

дреничким блатом у јесен и зиму, и у пролеће ако ћемо поштено), најзад осветљене улице, зграде и излози увече изгледали су му као из бајке. Код њега у родноме селу кад падне ноћ не види се ништа сем што по целу ноћ лају пси. И одјекне по неки пуцањ кад неко некога проба да убије или из чистог ћефа пуца.

Учио је брзо. Био је упоран. Такав је остао и до дана данашњег. Кад нешто реши да уради - увек оде до краја. Али се труди да то буде брзо и ефикасно. Тако је касније било у Немачкој. И свуда куд се кретао по Европи. Немачки језик је научио у рекордно брзом року. Много пре других полазника. Тако је могао и више да научи а и брже да задобија поверење и напредује у хијерархији. Тамо је научио много.

Све је морало бити упаковано у друге обланде. Цео тај рат, та дугогодишња борба. Људска права, угњетавња, све те приче које су се појављивале по страним медијима, све је то прича за малу децу. О свему томе просечан Шиптар нема појма. Зна то и Хаљити. Он је учествовао у целој тој представи. Био је актер те представе. По туђој режији, додуше. Тамо је све и много научио.

Исконско опредељење код сваког Шиптара јесте једно и једино: да се протерају, или побију, Срби и да Косово остане без српског трага. Да буде само шиптарско. Само о томе размишљају прави Шиптари, све остало је за њих небитно. Исконска потреба сваког Шиптара је: Косово без Срба. Исконски осећај сваког Шиптара јесте: мржња према Србима. Могло је се наћи свакакога излаза из кризе али за њих није био прихватљив ни један у којима би Срби остали ту где су били. И на крају су успели. Не онако како би хтели да буде али у доброј мери. И ово што је започето брзо ће бити завршено до краја.

Сада је време за друге послове. Прелази се на другу фазу. Сада је време да се борба прошири и на друге фронтове. Зато је Хаљити у Београду. Зато се присећа дечачких дана и његовог доласка у Хумску улицу. Време је и да се промене методе борбе.

Само му данас београдске улице уопште не изгледају тако чисте и привлачне. Напротив. Много тога се променило, прво: он више није дечак, друго: сада мрзи овај град и ове људе што у њему живе, и, треће: у међувремену је видео доста света па је схватио да има и чистијих и светлијих градова од Београда.

При преласку семафора на раскрсници између Милошеве и Немањине ("докурчили су ти Срби са својим великосрпским историјским личностима", помисли Хаљити) мало Хаљитију попусти концентracија, замисли се и загледа у нешто, па нехотице раменом удари човека који је из супротнога прваца прелазио улицу и који није изгледао ни мало наивно. Хаљити се на течној и чистом српском извину и настави даље. Човек је само мрзовољно климнуо главом и наставио

..... Божић је само мрзовољно климнуо главом и наставио да прелази улицу. Преко пута је паркирао ауто и само је свратио да узме нешто за доручак. Помисли: "она будала ми замало одвали раме", и настави према колима. Кренуо је на посао. Божић ради у полицији, тачније у "државној безбедности".

Ипак у последње време одлази на посао са све мање уживања и воље. А некад је био спреман да ради даноноћно и да се никад не пожали. Али тада су имали сву власт у својим рукама, могли су да раде шта су хтели, имали су одрешене руке. Од када се власт променила ови сада желе да се ради само оно што они хоће. У име демократије скратили су крила државној безбедности али је у своје приватне сврхе користе нештедимице. Фасцинирани тајнама и легендама о обавештајним службама данашњи лидерчићи горе од жеље да се увуку у службу и да постану њени господари. Многи од њих се боје и своје прошлости па се додворавају одређеним људима а у ствари само чекају погодан тренутак да им доакају и да им дођу главе. Божић се држи по страни, а тако га и држе други. Није он високи службеник и официр да би се нешто плашио од освете. Он је оперативац, неки кажу: добар оперативац. Али сада је само бирократа који чека да прође радно време па да бежи из канцеларије. И наравно који чува и брани позиције које је заузео ван службе а уз помоћ исте. Није уништио везе које је створио за ранијег вакта. Сад те везе и даље одржава више на своју руку и за своју корист али и даље у име службе. Сад то што служба и није увек упозната са свиме, па боже мој, зато се и зове ваљда "тајна служба".

Злобно се смешако у себи Божић на ову своју задњу мисаону упадицу. Може му се, његов нови шеф нема појма ни о послу, ни о служби. То је некакав слинави фићфирић који је ту дошао по партијској припадности или преко татиних леђа. Или што је годинама лепио плакате по улицама и букао баш против

те исте службе којом данас командује. Једино о чему брине по цели дан јесте то да ли му се кравата слаже са оделом и на колико је степени подешен клима уређај у канцеларији. Наравно, распитије се сваки дан кад ће стићи нови службени ауто за њега. Све остало он препушта и даље Божићу, и сличнима, сем што с' времена на време говори о прошлим мрачним временима и потребама да се служба реформише по угледу на службе земаља Европске уније. И: да ми више не треба да имамо никаквих тајни према нашим пријатељима. "Којим курчевитим пријатељима?!" – јетко рече, на глас, Божић.

Зна ли Божић, (у ствари не зна), али може ли да сања да се пре десет минута сударио са шиптарским терористом који се спрема да постави бомбу у "Кнез Михајловој" и да уради још триста чуда у Београду??? Нити зна, нити сања. Само да ли је посао обавештајца да сања или: да сазна?!?

Хаљитијево је да се не сазна док се не деси.

Божићево је да сазна да се не би десило.....

.....Мора свету да се скрене пажња на Косово. Поново. То мисле и једни други. И Срби и Шиптари. Додуше из различитих разлога. И Хаљити мисли да мора пажња да се скрене. Зато је овде. Американци и остали, на западу и истоку, мисле да су завршили посао самим тим што су протерали Србе а доукли своју војску. Међутим, нису!

Прво, Хаљитију и њему сличнима, и осталим Шиптарима, уопште се не свиђају те стране трупе на Косову. Добро, кад је требало нашле су се. Али сад је време да се полако покупе и оду. Ако не буду хтеле милом, а. а..... доћи ће време па ће и њих силом истерати. Сем Срба ни један проблем није решен. А ни тај није до краја. Нити су сви Срби побегли, нити се ови који су побегли мире са судбином да ће тако остати. А Србија је и даље много јача од Албанаца. Зато је треба константно подривати и уништавати. Косово никада неће бити мирно а Шиптари неће бити задовољни док се не добије независност. Права независност а не ово што обећавају. Ето тако мисле Хаљити и већина Шиптара. Значи борба мора да траје. Само мора сада да се прошири на друге територије и да добије нове облике.

Присећа се свега Хаљити. Брат му је био херој борбе за ослобођење. Има чак и подигнут споменик у своме селу. Борио се, кажу, за слободу а против српског окупатора. И храбро у борби дао живот. На жалост Хаљитијеву, није стигао много ни да

се бори. Ни "храбро живот да: да". Погодио га је српски снајпер, док је срао на пољанчету, петнаестак метара од бункера у коме је држао стражу испред села. "Саставио" га са "црном стрелом" неки *shkavell*, у сопствено га говно бацио. Није имао времена ни да схвати шта му се догодило. Лежао је тако у сопственом измету до мрака, кад су његови саборци скупили храбрости да га извуку.

Сутрадан, нико у селу и испред почасног вода није помињао тај детаљ. Требали су им хероји да би се подигао морал код људи. А тако нешто није приличило херојима. Хероји и проливасти измет изазван хладном земуницом никако не иду заједно. И тако је Хаљитијев брат, ни крив ни дужан, постао херој а на братова леђа је бацио тешко бреме освете која је тако својствена Шиптарима и због које су га саборци стално нешто притискали и опомињали.

Цео рат је, дакле, Хаљити светио брата. И никад нису били задовољни ови из његовог окружења. Јер се он усредредио само на борце, на полицајце и војнике а никако није хтео да се иживљава на цивилима или да силује. Трудио се да поштује одређену етику, да има морала, ипак је он школован официр и све то је научио баш у Београду. И није му много било ни тешко да све то испоштује: они су у српске цивиле збрајали само жене и малу децу, све изнад шеснаест година рачунали су у војнике, без обзира да ли носе униформу или не. Таква је била директива свим јединицама. Сваки Србин који може да носи пушку: војник је, без обзира има ли он ту пушку или нема у тренутку заробљавања. Уосталом ко је марио у свету за Србе тих година.

Али ипак, други нису водили рачуна ни о тим ограничењима. Он јесте. Није се то свидело осталима па су се трудили да буду што свирепији у његовом присуству како би му после пребацивали. И он је гледао и ћутао. Није радио то али је у неку руку одобравао. Из чисто професионалних побуда. Тако су га учили тамо где су много научили.

Једно му је остало до дана данашњег: кад год се помене борба за слободу Хаљити се сети говнаве униформе и прљавог мяса од откинуте леве старне груднога коша свога брата. Крв и говна - ето револуције о којој је сањао и коју је лично спроводио. Ето узвишеног тренутка о коме је маштао, ето апотеозе за његовог брата. Шта ће, не може против тога, то му је остало у сећању од онда кад су брата донели увијеног у ћебе у којем су га

вукли са брда по земљи јер нису могли да га другачије донесу. Довукли га па утекли. Оставили Хаљитију да га пере и пресвлади. Није могао да га тако говнавог остави за хоџино последње купање.

И како то: за време рата је имао неког, каквог таквог, морала, није хтео да убија цивиле, нити да силује, није палио и пљачкао а сад је у Београду и спрема се да побије недужне пролазнике међу којима ће највише бити жена и деце?!? Је ли он изгубио негде морал или се променио?! Он мисли да није: "Ово је друго. Ово је свети рат. Променио се начин борбе. Ни једна српска жртва није толико скупа нити велика да се не би изазвала за њихову ствар. За Косово!!!" Мора Београд да осети страх. Мора од тог страха најзад да промени мишљење и каже: "ма нека се носи више то Косово, једном заувек". Близу су тога, зна Хаљити. Има процене страних обавештајних служби, зна како расположење влада Србијом.

Од Американаца се онда нису много уплашили. Још су били здрави и јаки. Од Шиптара морају. Крајње је време да се једном и од Шиптара уплаше. А како ће ако не овако: да им страх и смрт пренесеш на њихову територију, пред њихов праг, у њихово двориште. "Од Шиптара морају већ једном.....", помисли Хаљити поново и поново. Тако је обучаван, треба стално да понавља у себи мисли које ће га мотивисати и дати му снаге. Није волео Хаљити да га зову Албанац. Он је Шиптар: *Shqiptar*. А његова будућа отаџбина ће се звати Велика Шћипнија: *Shqiperia e Madhe*. Или, Уједињене Албанске Државе: *United States of Albania*.

До скоро Хаљити искрено није веровао да могу да победе Србе. Пробало се много пута, никад се није ни престајало, проучавао је историју, знао је. Поготову му се чинило да је са ратовима готово, да свет неће пристати да толико помогне једну страну у сукобу, и то ону: сецесионистичку. Преварио се. И знао је да помоћ из света није искрена него из властитих побуда и користи. Али у том тренутку то уопште није било важно. Била је то последња сламка за коју су се хватали. И сламка се претворила у дебло. Као у бајци. Сада верује и сигуран је у победу. Никада се овако самоуверено није осећао. Спреман је, без резерве, ако треба и да погине. Свесно.....

.....Испектор Божић је већ код спортске стране новина заборавао на незгоду при преласку улице. Кад се погледа, то и

није нека ствар. Свакодневна појава у велеграду. Он је већ на првој страни заборавио и зашто седи у тој канцеларији. Данас је миран дан, фићфирић је негде на путу. А сутра је нови дан.....

.....Да, сутра је нови дан. И данас, и сутра, људи ће ходити улицама несвесни да им прети опасност, да неко управо спрема паклену машину која ће их убити. Кад би то знали, људи био сами потражили Хаљитија па би га можда и спречили. А он им је био ту на домак руке, у самом центру града. Лежао је у свом изнајмљеном стану. Мало пре је јебао, сад се одмара и размишља. Зна да није добро бити овако неопрезан али му ове ствари причињавају велико задовољство. Курва не сумња ништа, није јој ни пало на памет да га пита што је обрезан. Њој је најважније је то што је видела и схватила да је пун пара. И да не жали. Ту почиње и завршава се њено поимање света.

То је тај нови сој људи у Србији. Зар су ови Срби били ти који су их држали на узди толике године?! Зар су се од ових спонзоруша плашили и пунили гаће деценијама?! Не може да верује Хаљити?! Зар је од оваквих његов брат морао да заврши у говнима мртав?! Оваква размишљања су обавезно и као по правилу изазивала емоције код Хаљитија, адреналин је скакао и жеђ за акцијом је расла. Уједно, презир и мржња према Србима опет би узимала доминантно место на лествици његових осећања и емоција, или, свеједно: ако је то једно те исто.

Чуда чини са новцем ових дана по Београду. Их, како га воле Београђани. Чим намиришу новац отварају му сва врата. Чини му се да некад није било тако. Некад кад је он дошао овде и био један подужи период, читавих девет година, становник престонице. Као и већина његових сународника волео је војни позив и желео да буде официр. Традиционално Шиптар више воли пушку него властито дете. И у кризним временима (читај "државно-правним" временима) кад би држање нелегалног оружја било забрањено и кад би се која држава потрудила да га у што већој мери одузме, не би чудило да би просечан Шиптар дао једно од деце за добру пушку. Уосталом зато су и имали пуно деце. Да се за сваки посао нађе по једно. А не ко Срби да жале, јер како и не би кад их имају мало.

Али Шиптари нису волели да иду у војску. Војску су презирали и увек су роварили против ње. Они су хтели у официрске школе. То су волели: да буду неко и нешто, да командују. И да се ставе у службу свог народа кад дође време.

То је жива истина и то су одувек знали, тако су увек планирали: да дође тај дан кад ће поново заратити против Срба.

Дешавало се, у педесетим и шездесетим годинама, да једног од деце, по правилу најнеспособнијег за рад, по три пута шаљу у војску, уместо браће која су била кориснија кући. Јављао би се са позивом и братовљевом војном књижицом и што је најважније није био на храни код куће. Али су за официрске школе увек бирали најаче, најпааметније и најбоље. И такви се никада искрено нису примали на глупости типа "братство - јединство" него су увек и на првом месту размишљали само о националним интересима. По правилу и без изузетака.

Елем, успео је да се упише Хаљити, био је добар на тестовима, на руку му је ишао и национални кључ о пријему, и самим тим је и стигао у Београд почетком осамдесетих. Прво је морао годину дана да похађа курс за српско-хрватски језик. Уједно и да се прилагођава новим околностима јер је неко очито мислио и знао да се Шиптари теже социјализују и уклапају у нове средине. Били су одвојени у посебном делу, имали су посебне павиљоне, обављали су наставу ту у интернату. Имали су чак и посебну одећу. Нису им дали много да се шетају по граду, бар у почетку. Тада је Хаљити осетио подвојеност Шиптара од осталог дела популације тадашње Југославије. Пре свега је то била језичка баријера. Други су се како тако разумели и без додатних курсева а једино су Шиптари, а поготову као он, који у Дреници никад није видео живог Србина, морали додатно да се напрегну да би могли да се споразумевају са околином. Једноставно, док су други почели да се међусобно друже од првога дана Шиптари су били одвојени у свом гету, гету који је направила језичка а и културна различитост. И то му је сметало. Зато се дао на посао. И научио је. Савршено. Говорио је српски, касније се утврдило, правилније од многих Срба са периферије државе. Нагонио је на београдски нагласак и жаргон што је његовом говору давало посебан шмек.

Кад је кретао од куће препоручили су му, да ако не буде могао да се дружи са Шиптарима, да онда макар то буду Хрвати или Словенци. О Србима нису хтели ни да му помену, подразумевало се да њих сматра за највеће душмане. Тајно али да их сматра. Тајна је уосталом била и цела препорука. Мора де се глуми док се буде морало. Али се њему догодило супротно: заволео је Београд и људе који у њему живе. У једном тренутку:

стварно и искрено. Довољно му је било да шета улицама, да посматра излоге или људе, поготово девојке. Мислио је да нема лепших девојака од тих које су се кретале београдским улицама. Није ни чудо - то су му биле прве које је видео. Своју тајну љубав, наравно, крио је. И своје тајне пријатеље са којима се виђао по граду. Касније и прве праве љубави и девојке. Јер на академији је већ израстао у високог наочитог младића коме ниси могао да препознаш по говору: ко је и одакле је. У том периоду је имао и једну навiku које се данас страшно стиди и за коју, хвала Алаху, нико не зна а то је да се лажно представљао. Кад би га неко питао, у друштву, како се зове само би кратко изустиио: "Саша". Стидео се да каже ко је и одакле.

При доласцима кући у Дреницу трудио се да се понаша онако како се очекивало од њега. Али је у себи осећао да полако одлази из тог света и да му сурова правила и тежак начин живота мање одговарају од београдских кафића и журки. И мало је хвалило да буде изгубљен за свој народ. Срећом, то се није десило. Национална дешавања на простору Југославије, извесност будућих подела оживела је национални дух код њега, као уосталом и код свих других. Није он био изузетак по томе. Сви су почели да се задајују својим националним млеком, сви су постали националисти: и Хрвати, и Срби, и други. И Хаљити.

Почео је да мрзи све оно што је до јуче волео и што га је фасцинирало. И што је више на појединим местима осећао своје комплексе то је више та места мрзео. Дакле, није тада слутио, тада док је посматрао излоге и лепе продавачице иза њих, да ће после двадесет година ићи тим истим улицама у намери да постави негде нараву која ће убити децу тих истих продавачица. Мислио је Хаљити: "кад је рат онда се не бира средство него је само важан крајњи циљ".

Још је мање слутио да ће му оно учење, оно фанатично учење, и најзад, тај течни српски језик са београдским нагласком користити за убијање Београђана и свих других који се задесе на правом месту у погрешно време. Јер осећа он то, није се баш сасвим излечио: за њега су Срби једно а Београђани ипак нешто мало друго.

Најгоре је што је ово отворен град. Најгоре је самом граду. Они се понашају као да није било толико ратова и смрти око њих. Они и даље мисле да су најбезбеднија престоница Европе. И да није све више банде и мафије која се даноноћно

међусобно истребљује они би помислили да се налазе негде у Скандинавији а не на Балкану. А ни Хаљити не осећа у себи бог зна какав подвиг, јер бар до сада све изгледа некако лако и просто. Али, мора се и то. Задатак је јасан. Циљ је пред њим. Он мора да га изврши јер велике ефекте очекују од тога. Он ово не ради због пара. Идеја, освета и слава су његове водиле.

Ипак, без обзира на наизглед лаке околности, чека га још пуно посла. Нема он намеру само да постави бомбу и оде. То може свако. Он хоће већу и паметнију акцију. Он хоће да предвиди догађаје и да их отпрати до краја. Да има одговор на сваки след догађаја. Он хоће сам да прави след догађаја. Хоће акцију која ће да живи и даје ефекте и кад он оде одавде. Убити неке Србе у Кнез Михајловој. То је прво. Зашто Кнез Михајлова? Зато што је то симбол Београда, једно свето место за Београђане. То је центар Србије.

Створити атмосферу да су Американци спонзори те смрти. Они подржавају све који су против Срба. Треба изазвати револт и бунт против њих. Треба им после тога опседати амбасаду. Већ се повезао са неким екстремистичким појединцима и скупинама. Дао им је већ и нешто пара као помоћ од "браће Срба" из иностранства. И већ их наводи на идеје које њима уопште нису стране. Само они немају средстава за борбу. Он ће им то омогућити. То је друго.

Убити истакнитог српског политичара и функционера. То је треће. Већ је два милиона долара потрошио у те сврхе. Људе са којима сарађује по том питању не интересује политика. Њих интересује само новац и хероин. Тим убиством ће изавати међусобне српске обрачуне, и најзад ослабити саме позиције државе пред акције које следе на југу и на Косову. И пред саме одлуке о статусу.

Све заједно требало би да учини да се дестабилизује и онако нестабилна Србија. То је њихов противник и треба га тући и слабити свим средствима. Ако се његова акција покаже сврсиходна и корисна онда ће се наставити даље са истим или сличним. Има толико градова по Србији. И у сваки можеш да дођеш кад хоћеш и како хоћеш. "Србију треба силовати", присетио се Хаљити речи једног од његових сабораца. Тај што му је то рекао бар врло добро зна о чему прича.

Србију треба тући. Са Србима ће већ лакше бити, већ су они посустали али Србија и њена упорност га доводи до лудила

и изазива у њему неизмерљиве количине мржње. Нису њему Срби највећи непријатељи - њему је највећи душманин Србија. Једна једина именица и то женског рода а тако тешка и за чути а не камоли зависити од ње и присећати се да му још у неким документима стоји да је он држављанин исте.

Говорили су му инструктори у Немачкој шта треба да говори он кад оде на терен: *".....све док је Србија јака и док је територијално велика неће бити мира на Балкану и слободе за Албанце, Македонце, Босанце, Црногорце..."*, ето тако су га учили да он после учи друге. Сви су требали да имају једног истог непријатеља, требало је у њиховим главама створити само једно зло. Да о нечиму више не размишљају до о Србији и њеном непријатељству према њима. Да не питају за лебац, хљеб, љеб, *bike* или крух, да се не буне што им деца иду гола и боса. Него да се забаве само једним злом дефинисаним у две речи: Срби - Србија. И да сав труд и цео живот посвете борби против те две речи. Кад не буде више Срба и Србије, свима њима ће процветати руже и живеће ко у рају. Хлеб ће падати са неба а злато ће расти у баштама. Тако је он учио све на које је налетео и био у прилици да их шта учи. То је био специјални идеолошко - верско - национални пропагандни рат. Знао је: идејом треба натерати људе да се лате оружја. Један део, први део, језгро. А после ће друге на силу. Прво милом, после силом, и ето ти рата и револуције, ето ти устанка.....

.....Још по нешто зна тај Божић. Београд је ово, чини се неке велики град, али свако о свакоме зна по нешто а камоли он коме је то посао био и служба омогућавала. Зна рецимо и за свога садашњег шефа да је у време шуровао са разним странцима и узимао добре паре од њих да руши "трули режим и диктатуру". То је лепо склонио на време и не помиње ништа сад. Кад буде требало извадиће лепо фасциклу (не воли компјутере и дискете, воли брата папир и црно на бело) и предочиће педерчићу да се не зајебава но да води рачуна са ким има посла.

Та фаџикла и још пуно сличних фасџикли дају му могућност да се лежерно понаша и не нервира око тога каква му је перспектива. Још мање да се брине око посла. Сви су бре трули. Свакоме може да нађе по нешто. И ако нема, наћи ће се. Измислиће, ако треба. Не би му било први пут. Паковали су и много већим играчима од ових данашњих. Ови данас су у већини

случајева "друголигаши", игром случаја у игри, зато што нема главних а не зато што имају квалитета за врх.....

.....Хаљити је у својој средини на врху. Он је оно најбоље што имају. Један од најбољих. Школован, обучен, прекаљен и најзад: самосвестан. Он је борац. Он није плаћеник или политичар, што је за њега исто. Хаљити је пре свега "борац - идеолог". Што се њега тиче, у најпозитивнијем смислу тог појма. Он се бори за идеју и пропагира ту исту: и бомбом, и језиком. Мора тако јер његов народ није баш најпросвећенији па је као такав подложен манипулацијама. Увек су му други говорили шта је најбоље за њега, увек је његов народ у име других крварио гаће.

Лако је Шиптару гурнути пушку у руке. Још је лакше натерати га да крене на Србина, јер је у питању генетска модификација која ствара излучевину мржње у организму сваког Шиптара. Тешко је међутим сместити шиптарску борбу у оквире који излазе из голе мржње, у оквире који ограничавају и дефинишу ту борбу у идеолошко-националном смислу. Све је било измешано у главама тих људи. Једни су се борили за независно Косово, други за Велику Албанију. Било је оних који су водили своје битке за некакво Косово Републику. Најзад су се појавили и верски фанатици а остало је још и "марксиста - лењиниста". Већини је било битно да оду Срби али нису били начисто шта онда кад се то стварно деси. А има и оних који су само орни за пљачку и убијање и које политика, вера или идеологија уопште не занимају.

Још су нешто Хаљитија научили у Немачкој. Идеологија без војске ништа не значи. Таква идеологија је мртво слово на папиру. Прво је требало направити војску. Праву војску а не банду и башибозлук. Он је активну службу у чину поручника напустио почетком деведестих. Већ тада је био задојен националном борбом. Схватио је у којем смеру се развија ситуација. Осетио се тада непожељним. Околина није имала поверења у њега. Колеге му нису окретале леђа и нису волеле да спавају кад је он у близини. Београд у који би још с времена на време долазио није више био онако леп, постајао је сив и ружан.

Одмах се ставио у службу свога народа. Припадници немачке обавештајне службе успоставили су контакт са њиме док је још био у војсци. У Немачку је отишао легално. Са све

југословенским пасошем и визом овереном у Београду. Тамо је почео са обуком.... Тамо су га научили: *"без војске идеологија не значи ништа. Без војске, идеологија заврши на полицама какве библиотеке. И најгора идеологија је добра кад је пушка и нож пропагирају..."*.

Касније је и он држао предавања. О нужности употребе терора и његовој улози у дизању устанка. Говорио је момцима који су се обучавали у кампу у Тропоји и који су требали да оду на Косово и организују устанак о француској револуцији, о гилјотини, о Робеспјеру и Дантону. Онда су заједно закључили: француска револуција не би успела да њену идеологију није пропагирала гилјотина. Џаба речитост "Неподмитљивог" - сви су само мислили како да не заврше у колима према губилишту. И зато су слушали. Страх је одржао идеолошке принципе а не парола о "слободи, братству и једнакости". Говорио им је и о октобарској револуцији, о црвеним батаљонима смрти, о Стаљиновим тужиоцима - егзекуторима. Заједно су схватили да та револуција никад не би успела да није било Сибира као најбољег решења за невернике и противнике. Гулаг је био награда јер је као алтернатива њему постојала једино смрт. Најзад говорио им је и о Енверу Хоџи и Титу... Подсетио их је да је управо терор и страх натерао њихове очеве и дедове да се примире и лажно прихвате идеју "братства и јединства" и заједничке државе.

Све је то он већ знао и научио. Требало је и друге припремити. Зато је он и говорио, тамо у Тропоји, која се налази на домак вољеног Косова: *"терор морамо да спроводимо упоредо према Србима да оду и према Шиптарима да се не колебају кад дође одсудни тренутак"*. Настављао је: *"у првим фазама устанка терор над Шиптарима мора да буде приоритетан. Само тако можемо успети: ако су сви са нама. Без изузетака. Ако колебљивци или колаборанти прођу некажњено онда ће то узети маха и од устанка и револуције нема ништа"*. Тако је говорио: "од револуције"!!! За њега је то било много више од пуке борбе против војске и полиције, понајмање су га занимала паламуђења о људским правима и слободама. Управо супротно: кад почне рат та права се морају свести на најмању могућу меру. Њега не интересују људска права. Њега интересују Уједињене албанске територије и Шиптари у једној држави. Препорођени, нови, револуцијом

прочишћени Шиптари. Његов камен темељац, почетна тачка, нешто од чега треба наставити јесте Велика Албанија коју су створили Немци и Италијани за време Другог светског рата.

С друге стране он није фанатик каквим можда можемо да створеним привидом схватимо. Не!!! Он је практичар. Само зна да морају да се поклопе теорија и пракса за потпун успех. Без једног или другог не би се цео процес заокружио. Он је у Тропоји обучавао будуће инструкторе. Њега су у Немачкој обучавали најбољи инструктори на свету. А он је био један од најбољих полазника те обуке.....

.....И инспектор Божић је ратовао на Косову. Бранио државу а сад мора то да крије да га не би хапсили и слали по разним судовима. Многе његове старешине завршиле су тамо. Зато га сад боли курац. Све да се сруши око њега, он неће ни прстом да мрдне. Нека се сад боре мало ови што су бежали. Кад је требало на југ Србије узео је боловање.....

.....Хаљити, коме је нешто значило што није убио жену или дете, значи цивила, за време рата, дакле он који није хтео лично да убије али се није ни бунио, тај исти Хаљити је пропагирао да се убијају шиптарски цивили. Свако у кога се и најмање сумњало, ко им се не би свидео како хода на улици или који се насмешио Србину и назвао му "добар дан" морао је да буде убијен. Говорио је: *"те жртве ће бити оправдане кад стигнемо до циља, без њих се нећемо померити од одбеглих бандита по шумама. Да би били народна војска мора тај исти народ да нас се плаши"*.

Међутим, према војницима и полицајцима које су заробили није имао милости. Лично је пиштољем убио тројицу. Није тачно да је био равнодушан кад је пуцао у главу двадесетогодишњем младићу, али је морао. Прво: да учврсти ауторитет команданта и да да пример борцима. Друго: да свима покаже да повратка нема, то јест да схвате озбиљно у шта су се упустили. Треће: да пошаље поруку српским властима и снагама, најзад народу, да ће свако ко падне у њихове шаке проћи тако. Надао се да ће се тако бар овакви младићи поколебати.

И тако, свако је стигао по неког да убије. Неко тамо, неко овамо, сакупило се доста мртвих. Најважније је да нико у свету није веровао да се Шиптари убијају међусобно. То је ишло на руку Хаљитију и осталима. Могли су да кажњавају непослушнике

до миле воље свака жртва била је приписивана Србима у кривицу. Почела је борба. *Luftes*.

Све му ове мисли пролазе кроз главу док хода улицама Београда, било да се само шета, било да се вози према аеродрому или да иде магистралом пут Новог Пазара. Сигуран је у себе. Познаје град, познаје и магистралу јер је туда јездио кад је одлазио на школске распусте према Дреници. Има "добра" докумената, оригинална Немачка документа са српским генералијама. Има много пара, готово неограничен буџет за ову акцију. Он је бизнисмен који тражи пословне партнере а Београд је пун умишљеног "пословног света" који има све: идеје, фирме, став, манире, једино и само што нема то су: паре. Београд је град са највише гладних бизнисмена и озебле господе.

Он је, за друге, српски националиста. Мрзи комунисте зато што је његов отац морао да бежи пред њима 1945-е. Мрзи друге нације јер Срби треба да буду главни а Србија велика. Сад је дошао у Београд по први пут од кад се родио тамо негде по белом свету. Дошао је да помогне новчано и организационо патриотске снаге.

За треће, он је борац за демократију и лобиста неких организација које финансијски потпомажу развој демократије у земљама које су у транзицији.

Он је, на крају и ако треба, и наркодилер који би да се повеже са овдашњом мафијом јер има добру робу коју нема коме да прода.

Много улога. Зато не сме дуго да их игра – да се не преигра. Што се дуже буде бавио њима већа је опасност да буде откривен. Његово присуство је вероватно већ и лоцирано али је најбитније да га не препознају у две различите улоге. Треба пожурити са акцијом и већ се ближи време кад ће се то догодити. Већ је полако успео да повеже конце у мрежу. Релативно лако је завршио први део задатка. Донео је бомбу у Београд. Још на почетку је одустао од намере да је прави и склапа у самом граду. Сувише би то било опасно. Процурела би информација да набавља делове. Зато су одлучили да је донесе из Новог Пазара, где су имали своју базу.

И није било проблема. Прво је неколико пута ради извиђања терена и упознавања са ситуацијом ишао за Нови Пазар онако, туристички. Отишао би ујутро, ступио у контакт са везом, узимао пакет суџука и враћао се за Београд. Нико га

никад није питао шта је у пакету. Најзад је једнога дана отишао и узео готову нараву и без проблема је донео у Београд. Хтео је да се поигра, па је са све пакетом попио пиће у једном кафићу. Толико се осећао самоуверено. Све што је даље било потребно је да се бомба наоружа са детонатором и да се активира. Кад буде дошло време.

По истом принципу је донео и: килограм хероина. У Пазару су му то предали баш као и бомбу што су. Са тим хероином је морао да задобије поверење мафије и да се повеже са плаћеним убицама. Велике паре и целу количину дроге потрошио је уводећи их у причу да треба да се убије високи државни функционер и да се тако изазове хаос. А кад се поврати хаотично време, онда опет могу да раде шта хоће. На крају воле ти мафијаши и да им се удари на патриотизам. Зна он и то па им прича: "не могу издајници да воде државу и да све борце и патриоте дају тамо неким судовима". Обећао им је брзе и лаке испоруке, врло повољне цене и одличан квалитет. У квалитет су се одмах неки и лично уверили.

Затим је два пута ишао за Немачку. Прво за Минхен да среди послове око пара у тамо некој туристичкој агенцији на чији рачун је највише пара за услуге наплаћено од организације која се зове "Домовина зове" а онда је одлазио у Дизелдорф да у тамошњој банци и подигне паре.

Тако је све ишло по плану. Ускоро ће да грми по Београду и Србији. Сада имају савршену позицију за тако нешто. Срби не могу са својом војском назад на Косово јер су тамо НАТО трупе. И зато могу да се пренесу сукоби без страха од казне и одмазде. Циљеви: север и југ. На југу ће наступати фронтално, на северу тероризмом. Уједно ће поткопати и шиптарске политичаре на Косову којима се фотеља умилила па шурују са међународним протекторатом и не пада им на памет да настављају борбу. Не сме да се стане. Има још много посла: Македонија, Црна Гора, Грчка, Србија. Па ни Косово није завршено: протерати преостале Србе, па онда исто то урадити и са странцима. Борба не сме да стане на пола пута ма колико изгледало да се она привела крају. Сад је Шиптарима лепо, шетају се по Косову, главни су, могу да убију Србина кад хоће. Али то је само привид. Ако хоће Велику Албанију мора још дуго и крваво да се ратује. Он је у Београду да посеје хаос. Није лако али није ни неизводљиво.

Америчка амбасада је добро чувана. Чувају је и једни други. И Американци и Срби. Тешко је прићи јој и извести класичан тероризам. Али зато руља, изреволтирана критична маса може све. То је његов план. Да се демонстрације покрену па де се крене тамо. Зато је и ту радио пуном паром и плео мрежу која је изгледала доста добро, бар на око. Срби су ти који треба да ударе на амбасаду. Само тако цела прича има ефекта, само тако његов план добија контуре које жели. Треба их припремити, па испровоцирати а кад крене маса онда је доста двоје - троје њих да викне "ајмо тамо!!", и ствар је готова.

Како ће и шта ће испровоцирати народ да изађе на улице?! Једна бомба у "Кнез Михајловој" ће све то урадити. Најзад има два милиона разлога да верује да ће баш у то време бити изведен атентат на виђеног и важног српског функционера. Кад се ово задње деси он ће већ одмарати у Будимпешти. После ће мало до Немачке, има да обиђе неке Швабице које му се увек обрадују. Онда назад на Косово, кући.....

.....Инспектор Божић је добијао, и даље, десетине информација дневно. Људи су нешто као радили и затим писали извештаје. И све их требало прочитати, није волео да га ухвате неспремног а и никад се не зна шта ћеш ново сазнати. Испадне на крају да од већине тога нема ништа озбиљно али тако функционише служба. Из обиља информација мора се црпети једна једина вредна. И без обзира што је Божић сматрао да је служба у великој мери пропала и даље је радио али само онолико колико је морао. Све је мање овлашћења. Сад некадашњи непријатељи државе и издајници воде његову службу. Брука и срамота. Они му сад командују, они које до јуче обрађивао службено. Своје мисли и знање, наравно, Божић чува за себе. Искусан је и паметан да зна да су ово времена у којима не треба никоме да верује.

Један извештај мало дуже држи пред собом. Јавља неки доушник, ситни криминалац, да се неки непознати човек, неки Србин из иностранства, врти око екстремистичких кругова, да држи неке састанке где говори против Американаца и садашње власти. Ништа опасно, ни први ни задњи са сличним погледима. И Божић мисли да је садашња власт издајничка и да су Американци наши најљући непријатељи. И Божић зна да долази на стотине тих Срба из иностранства и да сад нешто овде

покушава. Само доносе идеје а паре никако. Бацио је извештај у фиоку. "Нек прича човек, брига ме...".....

.....Кад је било најтеже Хаљити је издржао. Сад је јачи и одлучнији да се борба настави. Сад треба убедити нацију да су добили битку али не и рат. Губитак брата је био тежак ударац за њега. Међутим најтеже је било у време српске офанзиве 1998-е кад су били до ногу потучени. Већина вођа је побегла, народ је почео да се колеба. Све што су организацијом и терором урадили почело је да пада у воду. Људи су почели да предају оружје које тешком муком донешено на Косово. И Хаљити се ко бесна лисица крио по шумама данима. Једва је преживео. Није имао шта да једе. Морао је пушком да отима храну од властитог народа. Све је изгледало готово. Само: изгледало! Немци и Американци нису хтели да им пропадне толики рад и средства па су своје чедо *UQK* подигли из мртвих. Стигли су НАТО бомбардери.

Али је шиптарска војска била разбијена. Остале су само групице које су лутале без икаквог реда. Требало је све то покупити. Никад више нису успели у томе. Није било ни важно. Други ће ратовати за Шиптаре. Њима остаје само да заврше прљаве послове.

Бомбардовање је посматрао са пристојне удаљености, уз помоћ телевизије, у Албанији. Нису му дозвољавали да јуриша на границу као другима јер су ти други служили као топовско месо. Немци су чували свог агента. Тек кад је потписан "Кумановски споразум" Хаљити се тргао и кренуо назад на Косово. Кренули су преко границе код Кошара и једва извукли живе главе. Пола их је изгинуло. Очекивали су да је српска војска већ напустила положаје. Преварили су се за неколико дана. Зато је Хаљити са остатком групе чекао још десет дана. Тек су тада, бојажљиво и ноћу прешли границу. Војске више није било тамо.

Онда је било шта је било. Ћутао је. Разговарали су у напуштеној станици милиције. Ћутао је тад. Није се баш прославио. Неки су говорили: "остало је нешто Срба по кућама, углавном стари и болесни, мада има и млађих...". Неко је рекао: "да се побију....". Ћутао је. Неко је додао: "оно што је млађе да се води за Албанију, за "оно"". Добровољаца је било на претек . У року од два дана све су их убили. Није био то баш славни крај његове борбе. Али и није био крај. Ето он се и даље бори.

Ћутао је и кад су почеле невиђене пљачке и паљевине. Неко је казао: "нека потерају мало заслужили су, и онако нико на свету нема ништа против да се Срби сатру". Уследили су дани невиђеног хаоса. Сви који су могли: сјатили су се на Косово. Границе нису постојале. Завладао је закон јачега, као на "дивљем западу". Оружјем је морала да се чува част породице, поготову женског дела. Отимане су младе жене и девојчице које су завршавале под бахатим вођама банди или које су продаване у Албанију и Македонију.

Он је баш у то време, што послом, што из жеље да не гледа све то, опет боравио по иностранству. Тамо се сусретао са истомислјеницима који нису били задовољни да се стане сад кад је кренуло добро. Тамо су и осмислили касније догађаје у Прешеву, Бујановцу и најзад, у Македонији. Тамо су осмислили каснија убиства Срба на Косову, препродају људских органа, насиље где год им се указала прилика. Морали су да пазе да не настрада неки странац, бар у почетку.

Најзад, ношени мржњом, осветом и на крају идејом тамо су осмислили акцију коју он управо приводи крају. Искрено, његови саборци су били задовољни да се бомба постави и: крај. Нису имали визију ко он. Немају маште у својој борби. Он није био задовољан тиме. Ето, та бомба је могла већ сто пута да се активира. Сем крви ништа друго не би постигли. Србија мора да се руши темељито и из темеља.

Нема још много посла. Нада се да је готов брзо. Има да иде још једном до Новог Пазара по још једну пошиљку хероина јер они халапљивци желе да још једном провере да ли је све како им је говорио. И још милион марака треба да стигне из Немачке. Још милион. То им је обећао после обављеног посла. Дао им је и име политичара којег треба да убију. Већ су почели да га прате.

Дрога нека иде. Ту не жали. И џабе, ако је: нека иде. Поклониће он то лично. Та дрога не трује шиптарску децу него децу њихових непријатеља. И док шиптарска нација јача утегнута у стеге патријархалних односа и строгог поштовања породичне хијерархије, дотле друге нације не знају шта ће са издрогираним и духовно јаловом децом. Лично је, још много раније, надгледао план убацивања неколико стотина килограма хероина на територију Србије. Ем, су зарађивали, ем, су уништавали најљућег непријатеља. Јер Шиптар нема већег непријатеља од Србина. Није било тешко то урадити и извести. Нашли су Србе

који ће тровати друге Србе а све за паре. Као што је и данас нашао Србе који ће, за паре, ударити на друге Србе. Е то Шиптарима не може да се деси. Не, док је Хаљитија и њему сличних. Како никоме до сада није пало на памет да размисли само о једној ствари: Шиптари су највећи дистрибутери дроге у Европи, а са друге стране, Косово је регион са најмањим бројем наркомана по квадратном километру или броју становника, свеједно је?!

Зарађивати толико на уштрб здравља својих непријатеља или потенцијалних непријатеља стварно је добра ствар. Ко би могао да издржи онај рат да није било пара од дроге. У реду било је и пореза који су сакупљали од грађана али то не би било довољно. Неки су тај порез доживљавали као рекетирање али то данас уопште није важно. Важан је крајњи резултат. Ето, паре нису отишле за џабе. И Србима би било боље да су неки динар потрошили за општу националну ствар него што су само гледали да напуне своје џепове. "Хвала богу да им то није пало на памет", размишљао је Хаљити.

Један дан рата, кажу статистике, коштао је Шиптаре око милион долара. Хаљити зна да су статистике погрешне и да је коштао много више. Јер није се трошило само на наоружање и опрему, на потрошна средства, на санитарски материјал. Трошило се на путовања, на лобирања. Колико су само страних дипломата морали да подмите. Свака посета неког америчког или немачког дипломате Косову, макар трајала петнаест минута и ништа значајно не донела, коштала их је по сто хиљада долара. Требало је намакнути све те паре. Зато је морало и са рекетирањем и са дрогом. "Нећеш да ти мобилишемо сина?!". У реду. "Али, има да платиш за мобилизацију петорице других. Ти имаш паре, неко други има деце на претек. Радиш у иностранству, е па мора да се одвоји проценат. Ниси могао тамо сам да стигнеш. Неко ти је и некад помогао око тога".

Траже Срби дрогу на вересију, док се не среде, док не продају, па ће да плате и наруче другу туру?! Дај им колико траже. Мораће на крају да плате а мораће и да навуку нову децу да би повећали продају. Изгубиће тиме онолико војника колико деце буде почело да се дрогира. Само у први мах. Не рачунамо њихову потенцијалну децу коју неће имати.

Зато је било важно, знали су то, разговарали су о томе, (кад довољно ојача, и преузме главну улогу међу Шиптарима, кад

исти почну да је се плаше), *UQK* мора да преузме и све послове око дроге. Углавном силом јер милом нико није баш хтео да се одрекне таквог посла. У ствари, нашли су компромисно решење. Кад су главни мафијаши и наркодилери увидели да са њима нема заједнице онда су листом стали да се прикључују "Ослободилачкој војсци Косова", са све својим приватним армијама. Тешко је било све то укалупити у неку форму која макар давала привид организованости и исте команде. Ни до данас није успело. Моћници су постали још моћнији.

Врати се у садашњост. Сутра да иде за Пазар. Да донесе још то једно кило. Па да се крене у акцију.....

.....Ситни, али увек корисни, жбир је препознао националисту у разговору са неким наркодилерима из Београда. Мислио је да треба да јави својој вези. Бар ће неко време бити миран у својим ситним и прљавим пословима. Он информације њима, они њему заштиту и остављање на миру. Јавио је Божићу све што је видео. Није му било јасно, казао му је, шта ће онај исти човек на два тако различита места, са тако различитим људима?! "Оће да продаје дрогу. Ето шта 'оће", рекао је на крају Божићу. Овај је побеснео кад је чуо. Одмах је окренуо број. "Јесмо ли рекли да нема нових играча без нашег знања?!", гласило је питање. Па је још и наставио: "јебаћу вам мајку ако ми одмах не дојавите све о томе новоме.."

.....Ништа није слутио Хаљити. Он се није плашио овог дела посла. Рачунао је да ради са криминалцима који знају да заштите себе. Није претпостављао да они нису баш аутономни у своме послу. Највише је страховао од "државне безбедности" баш по питањима која би требало њих да се тичу. Бојао се да му не уђу у траг, да не осете опасност по државу и грађане, да га не спрече. Најмање чему се надао је да њих брига за наркодилере и дрогу. То би по њему требало да ради нека друга полиција.

Путовао је за Пазар блажен и смирен. Сваки час се јављао на мобилни. Звали су га силни београдски познаници, звали су га националисти, мафијаши, демократе, невладине организације - звали су га сви који су се надали да ће се офајдити од њега и да ће се огребати неки долар или марку. Са свима је разговарао. Звале су га и жене, спонзоруше, да виде је ли у граду, да се нађу, да једу, да пију, па да се јебу после. Свима је одговарао: "сутра сам у граду". И заказивао састанке. Многе састанке је

заказао за време кад је био сигуран да неће више бити у Београду. Али је морало да изгледа све нормално. Неке од њему наљигавијих планира да нацрта у "Кнез Михајловој" баш кад буде затребало. Да им тако врати што су мислили да је овца коју треба шишати.

У Пазару ће се видети са својом везом, уговорити још неке ствари, појести добру овчетину коју код београдских крмака није могао да нађе, па онда назад. Назад у славу, у акцију, у освету. Можда ће му тај лом најзад помоћи да заборави говнави леш свога брата, јунака борбе за слободу, исте оне борбе коју он и дан данас води. Као да су Срби тада хтели у смрти и болу да га понизе. Па нису нашли за сходно да му брата убију у некој достојанственијој ситуацији него су чекали да чучне и сере па су га тек тада погодили. Тај став одувек Срби имају према њима. Одувек су их сматрали за дивљаке, за нижа бића, за примитивце који су добри само као радници: да цепају и слажу дрва. Али кад треба да узму паре онда им није битно од кога узимају.....

....."Божићу!!!", викао је кроз ходник мали слинавац. Носио је хрпу папира. "Држи ово и види шта је у питању, ја журићу на неки састанак код директора". Чим је овај замакао, Божић узео хрпу и баци је у отворену фиоку: "оћеш курац, ја да ти завршавам послове а ти да се зајебаваш". Узео сако и оде у град. Иде мало да се клади.....

Баш је тада, ту у близини, прошао Хаљити. Најзад се приближио и дан кад ће то урадити. Хаљити је осећао слатку језу у себи. Опет акција. Већ је мало заборавио како све то изгледа. Наравно да је бринуо. Много питања чека своје одговоре. Хоће ли бомба бити довољна да покрене оно што је он хтео? Датум демонстрација је одређен. Требале су то да буду ситне демонстрације неке десничарске и патриотске организације против америчке политике на Балкану. Значи испред америчке амбасаде. Наравно, од тога не очекује ништа значајно. Друго он планира. Бомба мора да експлодира непосредно пошто се окупе демонстранти. То ће, рачунао је, покренути и друге грађане да изађу на улице. За политичара је већ пронађен професионалац коме су исплаћене две трећине суме у име "патритско - дилерских" снага.

Још мало па се опрашта од Београда. Иде у своју домовину. Иде да настави борбу. Да мало ужива у слави, па да настави. Он више не може без тога. Не може себе да замисли у

неком нормалном окружењу, да иде на посао свако јутро и да гради кућу. Не, он не може без акције. Не може без рата и оружја, без тајних операција или пуцања из заседе. Никад више неће бити ништа друго до ратник. Ако више не буде био потребан овде, ићи ће тамо где треба. Тамо где се пуца и где се постављају бомбе. Наравно мора увек бити на својој страни. Ту страну му одређује нација али пре свега вера. Не зато што је верник него пре свега зато што су им исти непријатељи.....

.....Пошто је попунио листиће и уплатио Божић се вратио на посао. Уопште не знамо који је то дан или датум?! Њему је све једно. Сваки дан је исти. Онда је и нама. Зна једино кад игра "Манчестер" и то му је тренутно најважније. Али, жбир се опет јавио. Каже Божићу: "да су га лагали кад су му говорили да је новајлија неозбиљан играч. Ето данас треба да им преда нову пошилјку. Нек се распита и нек не заборави ко му је све то јавио". "Нећемо тако!!!", помисли Божић, "не могу да дођу из чиста мира и да се увуку у посао за који ми не знамо. За који ја не знам. Да руше власт могу али да продају дрогу: то не!!!". Сео је крај телефона и поново почео да окреће бројеве. Неће им више дозволити да се праве невешти или да не знају. Има све лепо да му кажу. Данас има да се хапси по Београду. Или новајлија или они: нека бирају. То што је тај нови екстремиста - то га је брига, ни Божић не воли нову власт па га не интересује што тамо неки четнички син из иностранства хоће да се повеже са националистима. Али са дрогом не сме нико ненајављен да се петља. Тачно мора да се зна ко, кад и колико. И за које паре. И за који проценат. Па не мисле људи ваљда да је он стекао нешто од плате?! Зато ће он лепо да притегне тог лепотана, да види шта је са њим, да га склони са улице. И да мало добије поене у служби. Давно ништа конкретно није урадио. Једним ударцем две или три муве да убије. И да покаже овима овде да није лепо да се са њиме зајебавају а да се пре свега не исплати тако нешто. Добио је информације брже него се надао. Припретио јесте. То увек пали. Рекао им је: "или он - или ви!!!". Брзо су одлучили. Покренуо је машинерију Божић. Иде се у акцију. Контактирали су службе задужене за борбу против наркомафије. Он ће руководити овом непланираном акцијом.....

.....Док је Хаљити одлазио на састанак, на коме је требало да преда нову количину хероина, размишљао је: "још

један дан". *"Veten ne ditet"*. Ухапсили су га на сред улице са килограмом хероина у торби. Није пружао отпор, није покушао да бежи. Није будала. Врло брзо су утврдили да није онај или они за које се представљао. И он им је помогао да утврде његов прави идентитет. Боље је да се зна како би се укључили људи да помогну.

Где је погрешио ?

Није он крив. Није он много грешио. Пао је због нечије халапљивости. Није рачунао да службе у Београду више интересује дрога од бомби. Сам је крив. Нису га, додуше, тако учили ни у Немачкој. Тамо су му говорили да треба да предузме друге мере предострожности, нису рачунали да ће тамо неки службеник да се забрине око тога да неко нови продаје дрогу а да он то не зна. Мислио је да познаје Београд и Београђане. Зајебао се. Ово је неки други град и у њему живе неки други људи. Нема то везе са оним градом од пре двадесет година. Једна једина грешка. Нема везе. Бар је пробао. Доћи ће неко други да заврши започето. Мораће неко да одради оне милионе што је потрошио и дао.

Сутрадан је дошао у полицију да га посети један Американац, са неком женом из неке невладине организације и са човеком кога су му представили као заступника: "ово је Сетровић, он ће вас заступати", мазно му је саопштила жена. Његов заступник га је затим посећивао у данима и месецима који су следили. Одмах на почетку му је казао: "нек скупе они твоји доста пара мораћемо да подмазујемо". Хаљити је климнуо главом, знао је за то, зна он како се овде ради, воле Срби то. Није једино знао да ће скоро сваки долар који стигне служити искључиво за подмазивање Сетровићевог "дебелог црева похлепе".

Не може човек све да зна.

Нашли су и паклену машину у његовом стану. Али је тужилац из само њему знаних разлога упорно одбијао да подигне оптужницу за тероризам. Говорио је да и мафијаши користе бомбе за међусобна разрачунавања, па не види разлог због чега не би и у овом случају о томе била реч. Даље, како је говорио, оптужени одбија сваку везу са том бомбом. То је тамо нечија, нема појма он о томе. Неке новине су пренеле вест да се ипак ради о тероризму. Тужилац се и даље понашао као адвокат одбране. Говорио је: "то је само тежња неких медија ка

сензационализмом и упорно пропагирање труле и неодрживе теорије завере против Срба. Ми у свему желимо да видимо непријатељски чин против Срба а ја вам кажем да је у питању обичан криминал и само као такав се мора третирати овај случај".

Одбрана, то јест Сетровић, није хтела да чује ни за то. Он је као папагај понављао: "какав криминал, у питању је монтирани политички процес". Невладине организације по Београду грактале су о људским правима и политичким затвореницима, о европским стандардима и глупим Србима. Е, да, умало да заборавимо, демонстрације испред Америчке амбасаде неславно су се завршиле. Једва се окупило двадесетак људи којима полиција није дозволила ни да примиришу близу. И, није убијен нико од политичара – тих дана.

* * *

Већ је био правоснажно осуђен због поседовања и пуштања у промет наркотика, као и због фалсификованих докумената али га је бранилац Сетровић и даље посећивао. И не само он. Морали су због њега да отворе посебну собу у пријемном одељењу јер су посете биле и на високом нивоу. Долазиле су и телевизије да га сниме. Стране телевизије. Управник, неки овејани "демократа", све их је пуштао. Сетровић још од времена суђења па до тада није одустајао од приче да је он политички осуђеник. Знао је да то пали у свету али и код нас. За време суђења то није много помогло због великог притиска јавног мњења. Сад су се страсти смириле и сад може на миру да се ради.

Чим је послат на издржавање казне кренули су међународни притисци за његово ослобађање или макар за ревизију процеса. Али да ново суђење Хаљити чека код куће на Косову. Сетровић му је говорио да је ствар извесно готова. А онда је тај манијак и несрећник, тај луди Србин, тај Методије који је рођен на Косову и који је морао 1999 да бежи са истог, што је ту у затвору због неке жене коју је искасапио и силовао, скочио једног дана на њега и избо га виљушком. Нико то није ни слутио да ће се десити. И да није било стражара и других затвореника убио би га сигурно. Могло је да се деси да Хаљити издахне са главом у кромпир чорби. Боље би прошао него брат што му је.

Сад се Хаљити оправља у постељи "Војно медицинске академије". Ту се једном лечио као питамац "Војне академије". Он ту чека скоро сигурну амнестију од председника, па да иде кући. Има "двамилионаикилохероина" разлога да верује како његова акција још није готова. Чуће се.

У ??????????
????????? године

Игор Ђурић

**Аскурђел Иванов. Курђел Петков. Бела пчела Ђурина. Чукунунук Спасојев.
Праунук Милојев. Унук Данилов. Син Милисавов. Отац Ђурађов.**

Рођен 26 јануара 1968 године у Истоку.

Писац.

Објавио:

Збирку песама „Недовршене песме“, 1997;

Роман „Колона“, 2005;

Збирку прича „Источке приче“, 2009;

Збирку есеја „Метохија и Косово“, 2010;

Роман „Клинички живот“, 2012.

Заступљен је у зборницима, збиркама, штампаним медијима и присутан на интернету. Одсутан из свих институција, интересних група, партија и организација.

Воли и вољен је.

Свако написано слово посвећује Гоци.

Информације: www.djuricigor.net

